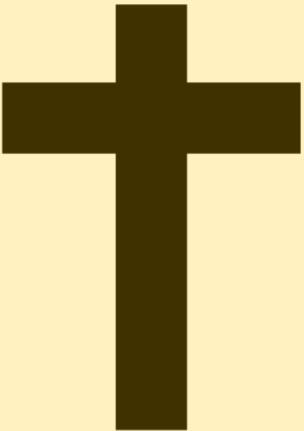

Boga New Testament Portion

Portions of the New Testament in the Boga language of
Nigeria

Boga New Testament Portion

Portions of the New Testament in the Boga language of Nigeria

copyright © 2023 The Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: (Boga)

Contributor: Language Developers and Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 2 Jul 2025

7ff1e4ab-f55d-5b63-a0cb-c9c683f93166

Contents

Markus	1
ACTS	34
1 KORINTIYAWECHA	84

Kwascha Laulawadī Yarat Markus

Yohanna lə Sət Baptima Tahsandə Banda Yəso dī

1 Leya kweshcha shundə kə dər Yəso kərəsti hweya Fara.

2 Nda i yarandə tapənaa Ishaya hi tə ndatwa: "Ni thlən lə thlənda mban le na tahsandə mbandeku dī.

3 Burata nifa le naka atfata hur loktara, le naka ndatwa tahsan mbanda lə Mwanda dī kə pupwenangnguni mbachikən'en hi."

4 Bak Yohanna nakna basa hur loktara tə ndatwa: "Chikawuni kətərənhi kə sangfichə Baptisma kə kalang fichə bəbichitfechi'enhi."

5 Nat nofchi Yahudiya tə Urshelima dəkndə bəd'en tərkəndəhi saən baptisma kanda a suhwad Urdun.

6 Yohanna njela'en pom ngelupa kənaən mumi'en tə poma, dəsəmtə'en mbecha tə decha.

7 Ndakənwa yuna əata diffitəna le nak mwanchin mə njang chika sahət pahəmchi'en səkwisi kə koppipi kə kwasayihwa.

8 Saayı Baptisma kuni tə ama padnakna sət ikən tə Chiəchid chit Shemedə.

Sa Fichə Baptisma Yəso

9 Hanmunchiniyu bak Yəso thlata Nazarat a thlet həmət Galili. Yohanna saən baptisma a suhwad Urdun.

10 Nak Yəso cheta kisha hur ama chatkichuyu nakən in'afshi hi əak Shemedə Fara hai kə dər indi'en nda ngungwidnə.

11 Səkkə nofchə burata a afshi tə ndatwa: "Sokən naka hwe'engna le yahti pad lela səkti mbənkənfa."

Kəkada Shedan Yəso

12 Chatkichuyu pəkkə Shemedə Farə ndə kə hur loktara.

13 Mundə kumchit fwađa Shedanna kəkadanda a hur loktara. Məla hur loktara tə də hərəmcha nak mala'ika Fara kəssandəsi.

Tirke Yəso Tora Galili

14 Diffitəkən kəsang fichə Yohanna, əak Yəso kə hachahai Galili nakna basə kweshcha shunda Fara.

15 Ndakənwa: "Bed hanmunchəkən nduk. Fara yeħsə chedanda kuni wa kurut nakən. Chikawuni kə tərənhi, fəram kit kə kwascha shunda Fara."

Ed Yəso Tərka Kimshechi'en

16 Nak Yəso bərtəhi tə mi suhwad Galili, nakən Siman tə Andarawus hwanman Siman kanda muh langtanganga kəthləm fa tumchə naknda.

17 Ndang Yəso kandəwa: "Kuramnji ni sandəkuni kəfa bat tə nofcha mbədfengna."

18 Chatkichuyu malangndə tum tincha kurəkəndəndə.

19 Nak Yəso witə kə ban, nakən Yakubu hweeya Zabadi tə Yohanna hwanmankən a hur kommbawal, kanda tahsandə langtangchengnanda.

20 Akən kanda malkəndə shinnandəhi, Zabadi hur kommbawal tə tahat fa torcheng nanda kurəkəndəndə.

Yəso Rikta Bađi Shemedə

21 Baknda Kafarnahum, əak farə yipta Yahudawechha, yimkə Yəso əat humta Yahudawechili, nakna sakanda kandəhar.

²² Shekda ng i'nda kanda tə witə sakiniyu, nda nifə səkkəsi, nga nda malndəmcha thlahbət Musa wa.

²³ Nifəsa hur bət humta Yahudawechikənhi tə bəbi Shemedə fa hwakən,

²⁴ ndakənwa: "Mə kəmuka tə kani Yəso lə Nazarat ta? Baku kə təkangnə kanihiwa? A shini ndu wunnaku. Sokən naku Chiçhid le baka mbəda Fara."

²⁵ "Bokang Yəso bəbi shemedəkənhi ndaənwa ngasu ʃa, chukisha fat'en!"

²⁶ Bəbi shemedəkən nakna saktanda məla hwata cheknakisha fat'en.

²⁷ Pədang ənatkən nofchəkənfa sahangndə ndani witə mə leya? Yuwa sakandəfi tə səktəsiwa? Ndangna bəbi shemedəchəkənwa kə chendakish pad səkkəndəndi.

²⁸ Kusheng i sət Yəso yu səkkəficha a hachahai Galili nat.

Kənna Yəso Nofcha də oi

²⁹ Diffitə chendengnanda kisha bət humta Yahudawechihi, pədfang Yəso tə Yakubu tə Yohanna kə hora'a nda Siman tə Andarawus.

³⁰ Nak thlabər Siman hahchin hafat kakənnda, chatkichuyu bwa'angnda Yəso.

³¹ Dək Yəso bəsndi kəskən har'en thlaən, chat kənkəna dadi nakna sət tor dəsəmta.

³² Diffitə həmtə farəhi ngomang nda haacha tə fa bəbi luwurcha,

³³ Nofchi hur həmtəkən ngomkənda kish kə mi hora'a,

³⁴ Kənang Yəso hachəkənadi tə fa bəbi luwurcha, pad malawutə fa bəbi luwurchəkən kə shuwunndəwa kəthləm shinndəndi.

Pidet Yəso Hwanda Bədi Nguchit Nifəsi

³⁵ Thlaakəna bingta tung, mwee bət shumma kə bət nguduk ka hwanda.

³⁶ Siman tə tahət nofchəkən naknda katndi.

³⁷ Mbəsangnda, ndangndəwa: "Chikawun məla kassa."

³⁸ Ndang Yəso kandəwa: "Tama hwanhəmchi naka ban, kənni bəsa pənniyu pad ndəkən cheka bat tə nji."

³⁹ Wu'yaən hachahai Galili nak na bəsa bət humta Yahudawechihi nak na chandə bəbi luwurcha kish.

Kənna Yəso Nifə tə Tarkwinda fa

⁴⁰ Bak nifə tə tarkwinda fa, kopkənhi nakna hwanandə tə ndatwa: "Ma yehnəsi kənitəna dadi."

⁴¹ Hadaən Yəso fa, təka'ən harfa, ndakənwa: "Yehisi kənu dadi."

⁴² Chat kichuyu yimkə tarkwiinkənhi kənkənadi.

⁴³ Ndang Yəso wa pədu kə mbwa'ana nifəwa,

⁴⁴ "Mbwa'ana chikawunwa, pədu du chedan fadə ku Pərist kə fərnə i la fərtə ficha ma kənafichə nifa dadi nda ənnənə sakandə Musa kuni har yu, kə sokka ənnat səndəwa kinnadi."

⁴⁵ Pədakən nakna mbwa'anda nofcha nakna fanandə shuwunkənhi ka'ən, kəthləm ndəkən Yəso mbələ'utə kaləfathi a thlet hwanhəmchəkənwa. Pəndakən kə bət ngunduk, pad nak nofcha bata mbəd'en chika tə teni.

2

Kənna Yəso Nifə le Saka di

¹ Diffitə hwanmunchəkən dimek, ngərang Yəso in kə Kafarnahum, səkkə nofchəwa məlahuri.

² Bak nofchə oi, pad mwa'u bətsəwa taa kə mikənnda, məlan pad nakna bəsa pathla Fara kanda.

3 Ndækən bət nofcha mbəd'en tə tərad, nofchə fwada tərkəndi.

4 Mbəsundə bət kə thləmatkən ndukwa, kəthləm yakat nofcha tərkəndə tə dar kətənkən, pahangndəhi fərkəndənda hai kə mbanitə Yəso a dar bət hunat'en.

5 Nak Yəso fər kitchidengnandəhi, ndangna le sakadiyuwa: "Hweya kalu fichə bəbifechekuhi."

6 Maldəmchi fərkə kit kə kussa Musa yu nak dədassa mbənniyu naknda yarandəhi hur hanndəkikecheng nanda.

7 "Kəthləm mi nat nifya shundə kichuyu? Mbwitə i nguchik keeke kə bədə Fara, wunla kalang bəbifitfata nifəhi manga Faruwa?"

8 Tangtang ned Yəso hi hur shemed'en i nannda yara, ndangna kandəwa: "Kəthləm mi natuni yarə kichuyu hur hanndəkikechengnuni?"

9 Len nak pa'pa i? kə ndangna le sakadiyuwa kalufichi bəbifandekuhıwa ndu kəndangnəwa thla'u teru bət hunafetu kə wii nə witekuwa?

10 Kəthləm kəsənuniwa alchita hweya nifəsi kə kalən bəbifathi a hur kishi'iya, ndangna le sakadə təkənwa:

11 "Ndukiwa thla'u təru dəngleku kə pədəna dədi kə hure'eku."

12 Thlaakən tukwas tərkən ndəngla'en cheknakissha hur hurəkən, bənitə chikawuni, shekdang ində kanda naknda mwanandə Fara, ndangndəwa: "Tamwuma nat ən kicheyawa."

Ed Yəso Lawi

13 Ngərkən chetakish pad kə mi hawurta, bək ngom nofcha bəd'en, pad sakangkanda har.

14 Nakna mbərtəhi, nakən Lawi hweya Halfa das bət thlət chamta, ndaənwa: "Kurunji" thlaakən kurukənndi.

15 Nak Yəso səm'əna a hurhura'a Lawi tə fa thlət chamcha tə fa bəbifitfata, tə kimshechi'en kəthləm nofchə ka'ən kurukəndi.

16 Kə nat maldəmcha fa sakandə ndelwercha Musa di fichile naka Farisiyawechə, Yəso məla səm'ən tə fa bəbifecha, tə fa thlət chamcha, ndangnda kimshechi'enwa kəthləm mi natna səm'ən tə fa thlət chamcha pad tə fa bəbifecha?

17 Kə səktə Yəso kandə kichuyu, ndangna kandəwa: "Nofchi nak ngwalngwal hi, kəmawu ən kandə tə lə fər hanbəbaawa, fichile nak hahchin na kanndi. Buwi kəthləm kə i fichile fərkə kitwa, bəki kəthləm fa bəbifitfata".

Sahhami Yəso kə Dar Cherə Ama

18 Nakənya kimshecha Yohanna tə Farisiyawechə kanda cherə ama. Bak nofcha mbədə Yəso sahangndəwa: "Kəthləm mi nat kimshecha Yohanna tə i Farisiyawechə cherə ama pad ichiwa kanda cherə amwa?"

19 Ngəmang Yəso wa, təkənənat səmat pera nata thləmat shikechikən kənnda cherə ama? Ngu nat kichuwa, ma mwe səmat perəkən tə kandəwa.

20 Hanmunchəkəna bata le nat ficha tərandə səmat perəkəna thləmannda farinəy nanda cherə ama.

21 Nifəsi na bəmənde yuwa njela'a tə dohət njelaawa kəthləm ma shid kichu na dohət njeləkəna thlahtadi ka'ən.

22 Nifəsi na thlər yuwa am innabi kə hur dohət kupat wa, kəthləm nan fəltə di pad nu kubat i hurkənyu tə kupatkən nat. Kəthləm dəkən naku thlər yuwa am innabi kə hur yuwa kupata.

Yəso Ləmwanda Məlan na Farə Yipta

23 Farəyipta nak Yəso bərtəhi tə hur hitə hwarma, nak kimshechi'ena bəwerət hwarəm kənna mi.

24 Ndang Farisiyawechəwa: "Nu, kəthləm mi nannda sət i ngəmawuchit kustəkən kə səficha fara yipta?"

25 Ngəməaen kandəwa: "Tamwuni changngandəwowa, i sət Dauda yahkən dəsəmta kəthləm mitafi'en, kandang tə nofchi'en fichile naka thləmatkənwa?

26 Yim kəna kətən mwananda Fara a thlahbəsi nat Abiyata kə kapat Pərist, chiikən njohmi tahsandə fichihi kəthləm kapat Pərist le kamuchiksi kə chii nifə somənwa, kapat Pərist ndak kamkəsi kə chi'ən. Pad fərangna fichile naka thləmatkən yu.

27 "Ndang Yəso kandəwa, sək fichə Farəyipta Yahudaweche kəthləm nifa, su fichə nifa kəthləm Farəyiptəwa."

28 Kəthləm ndəkən, Hweya Nifə məlan naka Ləmwanda nat tə i Farəyipta."

3

Nifa le Sat Har'ennadi a Kafarnahum

1 Farə le yimkə Yəso bət humta Yahudawechihi, nakən nifa le sat har'ennadi.

2 Nak nofcha kəlandə ndu na Yəso kənandaqəfi farə yipta kəthləm kə mbəsnda i nannda təramiyafa

3 Ndang Yəso le sat har'ennadiyuwa: "Thla'u thlaru mbanitə nofcha."

4 Sahang Yəso kanda: "Mə mbutə kustəkən kəsəficha Farə Yipta? kafatwa ndu bəbichitfatwa, kə hərkang fichə shisshingtəwa ndu kə bəlang fichəwa?" ngaskəndə shetəta.

5 Kəlang Yəso kandə tə səb hur ka'ən kəthləm kwaakwaachit hanndəkikechengnanda. Ndaənwa: "pupwanan harekuhi." Pupwanaən hi kənkənədi.

6 Chek Farisiyawechəwa tə wesha kə bənda nofcha Hiridus kəthləm kə tahsangndə mbayihi nannda bəlandə Yəso.

Nofcha oi Kurəkə Yəso

7 Thlaaka Yəso tə kimshechi'en kəmi hawurta, kurəkə nofchə ndə oi thlata Galili nat tə nofcha Yahudiya,

8 səkkəndə ichi nat nanna sətta, yakat nofcha ka'ən bəkndə mbəd'en, thlata Urshelima, Edom tə hachahai Urdun taa kə Taya tə Sidon.

9 Kəthləm rahanda njekthlə-njekthləchitta nofchihar, ndangna kimshechi'enwa dama kəlam han kommbawal har ərtə, kəthləm terə nofcha mənində təkaharfa.

10 Kənanndə nofcha dədi oi, nat fa hafecha nangnda bahtə nduk kəthləm kə mbunangndəharfa.

11 Chika kwat nat bəbi shemechikən ndi chat kopkəndəhi kanda kukwara ndangndəwa: "Sokən naka hweya Fara."

12 Tiidaən thləmechengnanda kə mbwa'anda nifə ndu wunnakənwa.

Ted Yəso Kimshechi Kumngərənsə Chap

13 Tərkəna dargwiya akən fichile yahtən bəkndə bəsndi

14 Taşkən nofcha kum ngərənsə chap akən kandəwa kimshechi'en fichile na nat təndi, bəhnan la thlənkanda kə dənda basa.

15 Pad nuni mbəs alchit chandə bəbi luwurucha kish.

16 Fichile taftən kum ngərənsə chap yu, Saminu (le dəfandənwa Bitrus),

17 Yakubu hweya Zabadi tə Yohanna hwanmankən (le dəfandən padwa Buwanarjis sakətkənwa hwecha bok era"),

18 Andarawus, tə Saminu, tə Filibus, tə Bartamalawus, tə Matiyu, tə Toma, tə Yakubu hweya Halfa, tə Taddawus, tə Saminu lə Kan'anata.

19 Tə Yahuda Iskariyoti le hi'yang Yəso dī.

Yəso tə Ba'alzabul

20 Chat pədak Yəso huri, ngərkənofcha ngomtə oi, məlan tə kimshechi'en bəsundə har səm ndəsəmtəwə.

21 Kə səktənofchi'en dəkndə kəsanda kəthləmnofcha ndatwa: "Təraa luwurcha."

22 Maldəmchəfa sakandə delwercha Musa dī, fichile baka a Urshelima ndangndəwa: "Kutur luwurcha naka fi'en pad tə alchita kutur luwurcha la raktən luwurcha kish."

23 Ak Yəso kanda, shuwunkəntəkanda hur sakətkən, ndakənwata təkəni natshedanna bəla kətəndə shedanna kish?

24 Ma shek kuturichithi chap, kuturichitkən ngu soktəwa.

25 Kichu pad ma shek huraahi chap hurəkən ngu thlarəwa.

26 Shədan ma thla'ada fat'enfa kəssakənhi ngu bəla thlarəwa kəthləmndukwat'en baka.

27 Kitchikən nifəsina bəla yimta hura'a lə alchit kə herka'ənwa, manga təkənaən lə alchitkənhi kana mbəla herkandəwa.

28 Kitchikən təni mbwa'anda kuni nat bəbifechi sətnofcha na fichakalandakandəhi tə chika wun njirfat səntəda,

29 Chika tə kichu le njirkə Chişchid tə Shemedəngu fichakalandəhiwanaknat kəla bəbichitfat kə pware.

30 Mbukə Yəso kichu kəthləm lə ndangndəwa: "Bəbi shemed'ensi."

Man Yəso tə Hwanmanchikən

31 Bak mankəntə hwanmanchikən thlarkənda kish, thlənkəndəwa kəbən.

32 Yakatnofchi tauranghiyu shuwunkəndə təndi ndangndəwa, yatu təhwanmanchiwa kanda katsa kish yehndə sa natsa.

33 Ngəmaən kandəwa: "Wun yaa tə hwanmanchina?"

34 Təbərkənhi tə bədfa fichile das das yu ndangnakandəwa: "Nam kandəyafichileya naka nda yaa tə hwanmanchina"

35 Nat le sək i yahtə Fara məlan na hwanyaa tə yaa.

4

Sakətkən tə la Həftə

1 Pad tərkaakə Yəso sakandadə mi kapat hawurta ngomkənofchə ka'ən, tərkənahur kommbawalsokkənhi kəhurkən, nofchəoi a mi chicheng hawurkən.

2 Nakna sakandakandəhara a hur sakətkəntəndatwa.

3 Səkama! chek ləhudfata kish kəhəftə

4 Nakna weshəwitəkən, funəwitəkənhəmkənda hai kəhurmbanda, bəkhandishchachathlanda.

5 Funəwitəkənpad həhatkəndədarfufurta bədi nguchit furtəsədiichin, tifkəndəkishledlef, kəthləmngafurtəsədərkəndiichinwa,

6 Təkkəhəwatfarəhi, lifirkəndədi kəthləmnga thlorə'ensədiichinwa, hwarzənadi.

7 Pad funəhəhatkəndəhurndahcha, mwankəndəpadnjekthlangndahchiyu bəla'utəsətəhwechafuwa.

8 Funəpad həhatkəndahai kəhachahaidiichinmbulkənsəkənhwechafuwa, funəkumchitməkkan, funəkumchittehweth, funəpadkumchitkum.

9 Ndak Yəso wa: "Le nat thləmat səktə'ensi kəsəkkən."

I Sək Fərtən Sakətkən

10 Nak Yəso ichitkən, fichele nduk təndə tə kimshechi'en kumngərənsə chap, sahahndə sakət shuniniyu.

11 Ndangnakandəwa: "kunang ngəmaficha kunisi kə sənnuni i naka bəuwetta hur mwanda Fara, fichele nguchika hurnuni, chikamə naki mbwa'anda kanda hur sakətkən.

12 Nanda kəllathi kə kəllathi chika kichu ngunda natwa, kə kandə thləmathi kə kat thləmathi chika kichu ngunda səktəwa. Kəthləm ma shifndə kichu nanda təbərtəhi bənda Fara kə kalang fichi bəbichitfechengnanda kandəhi.

13 Ndangnakandəwa, awi sənwuni sakət shuniniyuwa? Nakuni sən yakat sakchikənwa kənni?

14 Lə hudadiyu hiftə shunda Fara.

15 Fichele həhatkahai kə hur mbandəyu, kandang naka sakət fichele həftə fiche shuwunkəna hanndəkikechengnandəyu, kə səktənda chat kichuyu bək shedanna tləndə kandəhar.

16 Kichu pad hanwita həftə ficha hur fufurtəyu, kandang naka fichele səkkə shuwunkən thləkndə tə mbənfata.

17 A nakən sutə thlora hanndəkikechengnanduwa, nga alchindeng-nandəsuwa, ma yimnda hur bəhtə kəthləm shuniniyu chikndə hansarəhi.

18 Funə pad kandang naka sakət fichele həhatka hur ndahchiyu, kandang səkkə shuwunkən,

19 pad ənat kishita tə kənecha tə yah icha kishita, yimkəndəsi njaən shuwunkənna kanda suwa kweshchaənwa.

20 Fichele həhtə ficha hur furtə dīichinyu kandang naka sakət fichele səkkə shuwunkən thləkndə, səkndə torsi mbəskəndə chekətkən, funə kumchit məkkən, funə kumchit tehweth, funə kumchitkum.

Tikesha le Supwanda Fichə tə I'nafta

21 Dək Yəso mban tə ndanda kanduwa: "Məlapakaa la bək fiche tə tikesha huri kəthləm kə supwang fiche tə i'naftəwa, manga kichuwa kə dəffichəhi kəkə bət hunatwa? le batunitəkən kəthləm kə dəffuni kə bədfi la dəftəfichəwa?

22 Ənsənəka bəuwetta nguchit ficha chandakishwa, ənsa supta nguchit ficha kwallandandəwa.

23 Le nat thləmat səktəensi kə səkkən!"

24 Pad ndangna kandəwa, dəffam i'ndəsi, kə dar ənənə səktuniyu, somədi kəkadusi, tə ndəkən nat ficha kəkadutəsi.

25 Kəthləm le natən'ensi, məlan nat ficha chekanda, le nguchitən'ensi pad chikale naka har'en na ficha tləndəhar kə chekang ficha le natənsə'en.

Sakət Tifta Wita

26 Ndakən padwa: "Mwanda Fara nakən nda nifə weshkə witə'enna hachahaya.

27 Kə hunanhi kə thlaən tifkə witəkənna kish, mwankən, sənutə ndu səkən kəniwa.

28 Furtə tə i'ndə'en la bəlaakən mwanandə hwarma pad kə əbulən, sən hwechafa.

29 Ma nihidi hwasaən tə chelta, kəthləm shee thlahbət nəhatə'en."

Sakətkən tə Hwan Musdad

30 Ndakən padwa, nakma kəkadandə mwanda Farə tə mi? Manga kichuwa witə sakətmə natma kəkadandəfa?

31 Nakən nda hwan musdad, le nak ngudeh a hur ichi la həftəficha hachahaya.

32 Chika tə kichu ma həffa ficha, nan mwanda kə mbəranka tahət afchihi hur hitəkənyu, njarkənhi ka'ən pad kana handishcha sokta kaaftə'en.

³³ Tə sakət shuwunchə ka'ən mbutə Yəso shunda Fara, kə sərat səndengnanda.

³⁴ Mbwa'autə shunda kanda nga tə sakətkənwowa, pad maməlan ichitkən, la mbwa'angna kimshechi'en chikami.

Yəso Bokada Kapat Rənnəahi

³⁵ Farəniyu sək farəhufta, ndangna kimshechi'enwa: "Chamən hawurkən kə mi chicheng le taatəyu."

³⁶ Malkəndə ngomnofchikən diffi'in, pədakndə tənda hur kommbawal ichitkən, pad kurəkə tahchikən kanda.

³⁷ Ndəkən thlatə husomba tərənna ka'ən, nak rənnikəna həhrandə kommbawal təkən, nak ama hasa hur kommbawal təkən nda nan nəhata.

³⁸ Yəso pad məla hur kommbawal təkən a dər bət sokta məla sabweni, nahng kimshechi'en ndangndəwa: "Maldəm, nəmə təktəhi, kəmmuwowa?"

³⁹ Nahənkən, bokangna rənnikənhi, ndangna rah amkənwa: "Thlarruhi! kə ngasna kəmma!" Ndəkən thlarta rənnikənhi shəyyet.

⁴⁰ Ndangna kimshchi'enwa: "Kəthləm mə lechituni kakəchiyu? Paa kənəkənya ngafərkıt engnunisəwowa?

⁴¹ Lechitndadə kaka'ən, ndangndandaniwa: "Witə nifəməkicheya, rənnə'a tə ama kanda fəra mwanda?

Kəna Yəso Nifadi, le Nak tə Hafat Bəbi Shemedə fa (Matt 8:28-44; Luk 8:26-39)

5

¹ Kə chandəndə suhwada kə hachahai Garasinawechə.

² Ka tərtə Yəso haya hur kommbawal, thlaakə nifa le nak tə bəbi shemedə, mbət shok tə'en mbət thlohmurcha bəkna mbədə Yəso.

³ Nifəkən kwatmurma naka mbət shoktə'en, nifəsi la mbəllakkə kənnanduwa chika tə chalalochiwa.

⁴ Kəthləm kurbfəliche kənnandə harchi'en tə sarachi'en tə chalalocha, nat təkicu dəfəhaən chalalo təkkənnadə sarə'en. Nga nifəsi tə alchitafa la mbəllakkə kəssandəhiwa.

⁵ Nda fidikta tə fara la nakna kwat murchə tə dər shohlacha kənna nata tit ka'ən, pad kənna bursa ndə fat'enadi tə ngwicha.

⁶ Kə natən Yəso langnga, paakənsi tə rahta dəkna həmtə mbanitəkən.

⁷ Hwakən tə alchit tə kapat burata ndakənwa: "Mə natu sətsa nji, Yəso hwuya Fara le nak mwanchin? A humudi tə Fara, mə fərinə pwanchiuwa.

⁸ Mbukən kichu kəthləm nda Yəso wa: "Chukissħafata nifya sokən bəbi shemedə."

⁹ Ndəkən sahandə Yəso wa: "Thləmmuwa kəni?" A ngəmmanwa: "Thləmməwa terchin, kəthləm nakani oi."

¹⁰ A hwanaən Yəso tə ndatwa: "Mə rəkinə kanda mbənniyuwa."

¹¹ Kəthləm mbənniyu kapat chaba katuchisi naka hərimtə nduk tə shohlata.

¹² Bəbi shemechiyu hwanangnduwa: "Kə malaən kanda kə yimnda hur katuchiyu."

¹³ A ngəmmang na kandəsi. Thlaakə bəbi shemechiyu chekndakish, yimkənnda hur katuchiyu, katuchiyu shee ndə aru kumchit chap (2,000), a rah kənda ka həhhatta hur hawurta, təkkəndəhi nat ahur ama.

¹⁴ Kə nat fa hərəm katuchiyu kichu, rah kənda ka mbuta həmtə, tə han həmchikən chek nofchakish ka nat i səkka.

¹⁵ Kə batnda thləmmat Yəso, nak nda nifi nak soh tə bəbi shemecha fəyu, das tə njelecha fa məlla hur id'i'en thlaakənnda lechik nda.

16 Fichile sət fichi ənnat kənna hwaniteng na ndəyu, ndəkən chekandəndə dwaachik kənna kanda, i kəs kə lə bəbi shemediyu tə katuchiyyu.

17 Thlaakə nofchikən hwanang ndə Yəso kə mallən thlet həmteng nandə hi.

18 Kə nat Yəso yimta kommbawal, nifi soh nak tə bəbi shemedi fiyu hwanaən Yəso wa nan dətkakən.

19 Nat tə kichu Yəso ngəmmawusuwa, ndaənwa du huri kə mbəda fahchuwa, kə mbwa'angna kanda witə pəktat ichi sutə Ləmwanda tə hadi hadandufa.

20 Thlaakə nifyu pədakən dək na nata mbu i sandə ficha Dikafolis sakkətkən həmcəh kum witə pəktat i chi sandə Yəso. Uf nofcha pədang ənnatkən kandə fa.

*Kənna Yəso Hweya Yayirussa di
Tə Nuhnifa le Nak tə Hafat Thlərfwara fa
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)*

21 Yim kə Yəso hur kommbawal chaən kə mi chicheng le, bək nofchi oiya kətwurangndəhi məllan pad məlla mi chicheng hawurkən.

22 Yunəsə ərtə naka kapat nifa a mbət humta Yahudawechihi, thləmkən wa Yayirus. Kə natən Yəso himkənhi mbanitkən,

23 nakna hwananda ka'ən tə ndatwa: "Hwe'engna le nak ngudeh, kə nuhhweya məlla miya murta, nja hwanuta tama kə dənna təkaharfa kəthləm kə kənkadi."

24 Pədak Yəso təndi, kuwurka nofchi kandə oi nangnda njekkathləndi.

25 Nuhnifəssa mbənniyu hurak kum ngorənsə chap tə hafat thlərfwara fa.

26 A sheetə pwanchə oi a hara fəfər hambəbəcha, tubwadə i nak sa'en nat, chika tə kichu mbəsutə səmməchitwa hafatkən nakən kəmbən kəmbən.

27 Kə səktən kussheng Yəso, dəkən tə difitəkən tə hur terə nofchiyu təka'ən hara njela'enfa.

28 Nak na yarəwa: "Matəkadı hara njela'enfa ni kəndadi"

29 Chatkichuyu thlarkə thlərfwarkən hi, səkkənsə fat'enwa kinadi.

30 Chatkichuyu səkkə Yəso ched alchəta kishsha fat'en, təbbərkən hi hur terə nofcha ndakənwa: "Wun təkang hara njele'engnə fa?"

31 Ngəmang kimshechi'en wa: "Sa nat nofchə njekthlənjekthla, kanna ndatwa, wun təkukə harfa?"

32 Kəlak Yəso hi kəthləm kə nan ndu wun təkang harfa.

33 Nuhiyu kə səntən i səka fat'en lechikən, bəkna mbəsndi kopkənhi mbwaən nat kitchit i'səka.

34 Ndaənwa: "Hwe'engna, fərkitchideku kənuñadi. Pədu ngwalngwal, kinhafadəkudi."

35 Məlla dar shunda chat bək funa mbədə Yayirus kapat nifa ndangnduwa: "Hwe'eku teppa miri! mə sək natu bahandə Maldəm padı?"

36 Nattə kicchu Yəso dufutə i'nda i nannda mbutoowa, ndangna kapat nifəkənwa: "Məlechinuwa, so kən fəru kit ndak."

37 Malautə, chicka wun kə kurən ndəwa tərkən Bitrus tə Yakubu tə Yohanna hwamman Yakubu.

38 Kə saatənda hura'a Yayirus kapat nifa, nak Yəso nofcha kanda titə funa hwata.

39 Yimkənna hurikən, ndangnakandəwa: "Kəthləm mə natuni titə kə nuni nata hwata? Nuhhwaniya məruwa, tənakasabweni."

40 Nangnda masanda masə njirfata. Chaən nofchi kisha hurikən nat, akən shin hwankən tə mankən, tə kimshechi'en fichile naka thləmmatkən, yimkənnda mbəəfi nat nuhhwaniyu.

41 Kəskən har'en ndaənwa: "Talita kumi." (sakətkənwa: "Hannuhhwuya, ndakiwa thla'u").

42 Chat kichuyu thlaakə nuhhwaniyu nakna witahi. (hurat'en kumngərənsə chap). Nofchi naka mbənniyu pədang ənatkənkandəfa.

43 Kahang Yəso thləmmachengnanda tə ndatwa mə səni nifə isəkyawa, fəramən dəsəmtə kə səmən.

6

Cherficha Yəso a Nazarat

(Matt 13:53-58, Lk 4:16-30)

1 Malkə Yəso mbənnihiyu ngaraən inna həmtə'en, kimshechi'en pad kuwurkəndəndi.

2 Kə saata fara yipta, tərkaakən sakandaða mbət humta Yahudawechihi. Nofchə oí naka kathləmmata, pad pədfang ənnatkən kandəfa nakndandatwa: "A'ai mbəstə nifiya witə ichiya? witə sənmə fəra ndə fichə kicheya? ətna nata sət ənat sheka i'nniya?

3 Leya nga məllan naka lə kukwat ichiyuwa, hwuya Maryamu hwamman nda Yakubu, tə Yusufu, tə Yahuda, tə Siman? Hwamman chikən kə nishcha nga kandang ni thləmmat nəm yawowa?" Cherkəndəndəfa.

4 Ndang Yəso kandəwa: "Tapəna'a bahutə mwanduwa manga himtə'en tə hur hwammanchikən, tə hur hurə'enwa."

5 Yəso mbəla'u tə sət tor ənnat fər sheka i'nda mbənniyuwa, kənaənfunadı dımek hur fichile nak hahchin tə dəffa hara kanda in.

6 Pədang ənatkənfa tə bah fər kitchədengnanda. A wu'yaən han həmcha, nakna sakanda kandə har.

Thlin Yəso Kimshechi'en Kumngrənsə Chap (Mt 10:5-15; Lk 9:1-16)

7 Akən kimshechi'en kumngərənsə chap, thlinkən kanndə chap chap, a fəraən alchita kanda i rək bəbi shemecha.

8 Bokang na kandəwa makunna pədfata mətərifuni ən inwa, chika dəsəmta, chika yokta, chika dəngla, chika handəbəltə kə hur kwandangchengnuniwa, səssal ndak natuni tərtə.

9 Tə pad kə puni pahamcha, mə hummadfuni njelaa chapwa.

10 Ndangna kandə padwa: "Uf huri'i yimtunisi, kə sokkuni mbənniyu kə farinatuni thlata.

11 Uf mbəəfi cher tə ndə kuni pad kawundə thləmmata kuniwa, manuni pədfata, kə təppanguni tənnayida sarəchengnuni kəthləm kə sokka ənnat sinnda dar inndengnanda."

12 Pədangda natabasanda nofchisi tə ndatwa kətərndəhi kə malangndə bəbichitfechengnanda.

13 A chang ndə bəbi shemechakish oi, pa'angndə fidfetafichile nak hahchin oi kənkənndadı.

Mərtə Yohanna ləsət Baptisma (Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 Hiridus kutura səkkən kusheng shuwun Yəso kəthləm fen thləmkənhi chika təteni funa ndatwa: "Yohanna ləsət Baptisma thla'a ndə ficha hur məmatcha, ndəkən sək natən tə alchit sət ənnat fər sheka i'nda."

15 Ndakfunuwa: "Iliya tapəna'a" funə pad ndakndəwa, "Nda ərtə hur tapənechi sohyu."

16 Ké səktə Hiridus shuwunkən, ndakənwa, Yohanna nəyu, le tlendi i'ndə ennadi thlaaka hur məmatcha."

17 Kəthləm Hiridus tə i'ndə'en mbukə tə ndatwa kə kəssang fichə Yohanna, kə kənnang ficha kə dəndə tənda pursuna. Sək Hiridus kichu kəthləm Hirudiya, Nuh Filibus hwanmankən kahandən.

18 Kəthləm Yohanna lənakna mbwa'anda Hiridus wa, "Ngəmawu kus kə kahangnə nuh hwanyatuwa".

19 Awi Hirudiya məlla kəs kommbəl Yohanna a hur handəkiketə'en, a yahkən ka bəllaən. Nat təkiku mbəsutə mbandəwa,

20 Kəthləm Hiridus lechada Yohanna, A shinwa məllan ka nifənakən, a shin tə ndatwa nakən chifchid, lə dwachit pad, ndəkən sək Hiridus kəstən Yohanna har ndiichin, lə shekdang i'nda ma məlla sək Yohanna məlla shundə təndi, nat təkiku lə nakna mbənandəfa ma məlla sək shundə'en.

21 A mweshitkən bak Hirudiya mbəs mbanda. A fara mbənfat thlahmbət ngətta Hiridus, akən pəktat nofcha, funa ngomnati, funa hurfatlhərhwata, tə pəktat nofchi Galili.

22 Kə yimtə hweya Hiridiyasi kə nuhhweya, rəmkən mbənang na Hiridus fa tə tahət romchi naksi. Ndang kutura nuhhwaniyuwa: "Hwanitən i yahtu, ni furuta."

23 Akən ichimi tə ndatwa, hwanitin i yahtu nifuruta chika mbuth kuturichidengna.

24 Thlaakə nuhhwaniyu cheknakish kambəs mankən mbwa'ən tə ndatwa: "Mənati hwanada" Ngəmmang mankənwa i'nda Yohanna lə sət Baptisma.

25 Chatkichuyu ngərəən inna mbənda kutura tə wesha hwanan tə ndatwa, yahkəsi nakən nakənya kə fərikənnə i'nda Yohanna lə sət Baptisma a hur təpbi.

26 Səbkə hanndəkiketa kuturadə ka'ən. Pad ngu mbəlla cherəfuwa kəthləm teppa edətə ichimi mbanitə nofcha, kəthləm ngu mbəlla talandə i mbutənwa.

27 Chatkichuyu thlənkən yuna hur fapundə har ndəənwa, kə da bəttə i'nda Yohanna, pədak nifyu kə pursunatəkən dəkna thlandə i'nda Yohanna,

28 bakən tə inkənna hur təpbi fərangna nuhhwaniyu, thlək nuhhwaniyu fərangna mankən.

29 Kə səktə kimshecha Yohanna kichuyu, pədaknda tər fatkən dəknda thlohandə.

Yəso Səmmadə'ən Nofchə Aru Kumchitkum Durman (5,000)

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Yh 6:1-14)

30 Kə bat fathləncha Yəso di ngomkəndəhi mbwa'ang ndə i sətnədə uf, tə i sakandəndədi.

31 Nak nofchə oiya bata funa pədata, Yəso tə fathlənchi'en mbəsundə har səmdəsəmtuwa. Ndəkən ndandənna kannədəwa tama katmbət har nguduk, kəthləm kə yipuni.

32 Pədaknda hur kommbawal kə mbət nguduk ichitnanda.

33 Awi ned nofchə kandə oi kanda pədata, pad shinndə kanda, rahkənda tə sarəcha a hur thlet həmchikən laknda mbədi natndə dəta.

34 Cheta Yəso kissha hur kommbawaltəkən, nakən nofchə oi hadangndəfa, kəthləm nakndə nda shohrecha le nguchit lə hərəmtəsi. A tərkaakən saka ichakandəhar oi.

35 Nak mbəta hulta bak kimshechi'ena mbəsndi, ndangndəwa: "Mbədi natəmya nguduk nifəsəwa, təpad mbəta hulta.

36 Ndandəna nofchiyawa kəpəsfanda kə kahəmcha təthlet həmchi ndukndukya kəsfənda hi i nanndasəmta."

37 Pad ngəmmang Yəso tə ndatwa: "Kunang fəramən dəsəmta kanndə kə səmnda." Ndəkən ndandəndəwa, kə dani hi njohma i dinari aruchap kə fərangani kanda kə chiindəwa?

38 Ndangna kandəwa, njohmə kurmi naksengnuni? dama kəllamən dəknəda kəllanda ndangndəwa, njohmə durman tə tinchə chap.

39 Ndang Yəso kimshechi'enwa kə ndangnda nofchiyuwa kə sokndəhi təngləng-təngləng kə dər nduhwелеcha.

40 A sokkəndəhi təngləng-təngləng, funə kumchit kum, funə pad kumchit durman.

41 Tərkən njohəmchi durmanyu tə tinchi chap yu, kəlangna afshi saən usoko Fara, saka'ənhi fərang na kimsechi'en, kə sakangnda nofcha. Səkən kichu tə tinchikən pad.

42 Uf nda səmkənnda ngalkənnda.

43 Ngomang kimshechi'en fishirchikən nihəd inaftə kumngərənsə chap,

44 Terə nofchi səmkə dəsəmkən, hishchə, sheendə aru kumchit kum durman (5,000).

Wii Yəso Dar Ama

(Mt 14:22-33; Yh 6:16-21)

45 Chatkichuyu ndang Yəso kimsechi'en wa, kə yimnda hur kommbawal, kə landə cheta kə Betsaida, məlan pad kalkən terə nofchihiyu.

46 Diffitə kala nofchihi tərkəna dar shohlata kəthləm kə hwanən.

47 Sək farə hufta, kommbawal tiyu a hur diffiti hawurta, Yəso pad məlla hachahai i'chitkən.

48 Kə natin kimshechi'ena bahtəhi tə koharəkən, kəthləm rənnə'a bahandə kanda, keke tə kukwara cekta katətbəta, məlla bata mbəskəndə tə wita dar hawurkən. Yarkənwa na lata mban.

49 Kə natndəndi məlla wita dar ama, nakndə muh hanhara naən kandəhiwa dəhanifa.

50 Kəthləm ufndə nedndəndi, lechikndə, chatkichuyu "Shunaən kandə tə ndatwa ənsuwa, njeta, mə lechiduniwa."

51 Mbənniyu yimkəna kommbawal tə kanda, chatkichuyu thlarkə rənnikənhi. Shekdəng i'ndəkəndə ka'ən.

52 Kəthləm sunundə sakət səma'ən nofchi aru kumchit durmanyu tə njohməwa, kəthləm kwaakwaachit handsəkikechengnanda.

Kənna Yəso Fichiledə Nak Haachin a Janisarat

(Mt 14:34-36)

53 Kə chandəndə hawurkən kə kishitəle, tərkənda haya a thlet həmat Jenisarat, kənangndə kommbawal təkənhi kəmə chichengkən.

54 Kəchet nda kisha hur kommbawal mbəssang nofchuwa məllan.

55 Rahkənda hur həmchikən, nakndə bat tə fichile nak haachin a dar mbət hunechengnanda kə mbədfi səktəndəwa məlla mbənniyu.

56 Nat mbədi yimtən, thlet hwan həmchə tə həmcha, la nakndə dət tə həchə kəmbədən pad təmi lumocha, a lanakndə hwananda kəthləm kə təkangndə hara chika mi njela'enfa, nat le təkang harfa kənkənadı.

Sakandadədi kə Dar Chidchidchita

1 Farisaweche tə maldəmcha fichile la sakang kussa dī baka Urshelima, ngomkənda tləmat Yəso.

2 A mbəssangndə tə ndatwa kimshechi'en kanda səmdəsəmtə tə təkməharcha sapawundəwa.

3 (Kəthləm Farisaweche tə tahət Yahudawechə səmundə dəsəmtə kichu sapundə harwa, kəthləm tor murta pəktechengnanda nakən kichu.

4 Ma bennda da lumo, manga tə fanndə nda i mbutə tor murtengnandəwa ngunda səmdəsəmtəwa. Tor murtengnandası pad lela kuwur fəndə, nda sap təpsat 'amcha, tə bicha, tə kuppecha tə kətən səm'əna.)

5 Kəthləm ndəkən sahang Farisaweche tə pəktət maldəmcha fasakanda shuwun kussa Musadi: "Kəthləm mi kimsecheku yahundə kuwur tor murcha pəktechengnaniwa, mashid kənnanda səmdəsəmtə tə təkməharcha?"

6 A ngəmang Yəso tə ndatwa: "Kohatnofcha keekesi fərtə Ishaya sakətkən kə dərnuni, nda i yarandə ficha.

Nofchiya a mi deng nannda mwanita,
pad handəkikechengnanda nakən langnga tə nji.

7 Poffən lənənnda mwanandə tləmnə,
kussi ti la natndə sakandəfi, i nofchə deng,
dar ndatwa shunda Fara.

8 Lamallanguni i ndat Faruwa kə suni, nakuni kuwur tor murta nofcha."

9 Ndangnakandəwa: "Awi nuni mbəllamalandə kussi Fara kəthləm kə kuruni tor murchengnuni!

10 Kəthləm ndak Musa wa, 'fərən mwanda suka tə yatu pad le erkə shinkən tə mankən keekesi kə bəlləng ficha.'

11 Pad landakuniwa: "Nat i nat shinchinuni tə manchinuni bəsta mbədə nifə soh sokkən nda korban" (sakətkənwa fərradi Fara).

12 kəthləm ndəkən mwawuni mallandə kə kəssaən torna shinkənsi tə mankən wa.

13 Təkicu la natuni, chera pathla Fara, tə pathlə kuwur tormurchengnuni, pad la nakuni dahhanda wítə ichiniyu in.

Ichi la Təkmang Nifəhi

(Mt 15:10-20)

14 Ngərkə Yəso at nofcha mbəd'en, ndangnakandəwa kami tləmmat uffuni, pad kəsununisi ndiichin.

15 Nga i lasəmtə nifa hur na təkmandəhiwa, i la cheka hur handəkiketə la təkmang nifəhi.

16 [Uf le nat tləmmatsəktəensi kə səkkən.]

17 Kə sakənhi tə nofchi oiyu yimkənna huri, sahang kimsechi'en sakət i'sakandənaifiyu.

18 Ndangnakandəwa: "Awi kunang pad sənwuni sakətkən tə ndatwa i səmtə nifa hur, bahwa təkmandəhiwa.

19 Kəthləm nga la yimkənna hur handəkiketəwa la yimkənna hur kəhapangkadi. A hurra shuniya chedkə Yəso wa i səka dəsəmtə təkəmtəsa fi'enwa.

20 Ngər kənna ndatwa i lachekakissəa hur handəkiketa nifa ndəkən na təkmanghi.

21 Kəthləm a hur handəkiketa nifa la chetbəbi'ichakish, ndanda bəbiyara, fallawichita, herketa, tə bəlfata,

22 Katnishcha nofcha, səbfata, lekta, sərəhta, mwa'inda, bokta, tə bomchita.

23 Uf bəbi'ichiniyu lə chekna handəkiketa, ndəkən la təkmang nifəhi.

*Nuhnifə la Helinawata Farka Kit kə Mbəda Yəso
(Mt 15:21-28)*

24 Mbənniyu malkə Yəso Galilihi pədakna thlet həmmət Taya tə Sidon. yimkənna hura'a yuna, a yahu kə sənfichiwa. Nat tə kichu bəubwe'iuwa.

25 Chatkichuyu nuhnifəsi, tə hwe'ensi kə nuhhweya naktə bəbi shemedafa, kə səktən kusheng Yəso, bəknə həmtəhi mbanitəkən.

26 Nuhhiyu witə Helinawechə nakən, a thlet həmət Finikiya ngəttəfichəndi, a hachahai Suriya. A hwanaən Yəso wa kə kətaən bəbi luwurchadə fa hwe'en.

27 Ndang Yəso wa: "Suku kə ngal hwechə kwadən, kəthləm kamusi kə tər fiche dəsəmtə hwecha kə fərang ficha həfdechuwa."

28 A ngəmang nuhiyu tə ndatwa: "Ə, kichuyu maldəm, chikatə kichu həfdecha la səmkənndə fishirchikənti ka tebər ləla həhatka haya miya hwecha.

29 Ndəkən ndandə Yəso wa: "Kəthləm shundeku, dudadi, bəbilura shekhi tə 'hwe'eku."

30 Ngərang nuhnifəkən inna di dəkna mbəssandə hwe'en duk a mbəthunata bəbi luriyu tepa keltəndəhi.

Kənna Yəso Bommadı

31 Malkə Yəso thlet həmət Tayahi, kuwurkən tə Sidon dəkna hawur Galili. A mbanda kwirtə thlet Həmchə shee Kum.

32 A mbənniyu bəng ndə bomma, le lakweekə shunda, a hwanangnda kəthləm kə dəfaən hara in.

33 Kəfəkə Yəso bommiyu kəkəllər, mbahkənndəda thləmat nofchiyu kə mbədi nguchit nifəsi. Pakən hanharchi'enna hur thləmmecha nifiyu, chahkən yahta hanhar'en, təkə'ən hara hanshunda nifəkən fa.

34 Kəlak na afshi kahkən yiptə langnga, ndakənwa: "Iffata!" sakətkənwa: "Innuhi!"

35 Kə mbutən kichu inkə thləmmecha nifəkənhi, i kənnang hanshundə'en pad kwaskənhi, tər kaakən shundə ndiichin.

36 Bokəng Yəso kandəwa mə mbwa'anda chika wunwa, nattə bəki bokandənnakanda nak mbukənna chekta.

37 Shekdəng i'ndə kandə ka'ən, ndakndəwa shiitə ichindiichin oi! Sokkən bomchasəkmbəta, tippengcha kanda shunda".

8

*Yəso Samanda ən Nifə Aru Kumchit Fwadda (4,000)
(Mt 15:32-39)*

1 A hur hanmunchiniyu, nofchə oi pad bəka mbəs Yəso. A nakən ənsə nannda səmtəwa, ak Yəso kimshechi'en ndangna kandəwa:

2 "Nofchiya haditəfa, kəthləm munkəndə məkkən nakənya kanda thləmatna mwa'u ndasəmtengnandəsuwa,

3 Ma dedi nakənyawa kə pədandasədi tə mita, na funa həhattəhi mbacha. Kəthləm funə bəkndə langnga."

4 Ndəkən ngəmmandə kimshechi'enwa: "Nakma mbəs njobma aiya hurhweli'iya na səmma ən nofchi natya?"

5 Sahang Yəso kimshechiken'enwa: "njobmə kurmə naksengnuni?" Ngəmangndəwa: "Mud."

6 Ndangna nofchiyuwa kə sokndəhi kə hachahaya. Ndəkən hartən njobhomchi mud yu, saən usoko Fara, chichaənhi, fərangna kimshechi'en kə sakangnda nofchiyu, sək kimshechi'en kichuyu.

⁷ Tə pad tinchisə dimek. Yəso saən usoko Fara, ndangna kimshechi'enwa leya pad sakamna kanda.

⁸ Səmkənda ngalkəndə nda i yahtənda. Diffitəkən ngomang kimshechi'en fishirchikən inaftə mud.

⁹ A farəkən shee nifə aru kumchit fwadda (4,000). Pad ndang Yəso kandəwa pədama.

¹⁰ Chatkichuyu thlaakə Yəso tə kimshechi'en yimkənda hur kommbawal pədaknda thlet həmət Dalmanuta.

Sheh Farisaweche Sakətkən (Mt 12:38-42; 16:1-4; Lk 12:54-56)

¹¹ Bak Farisaweche tərkaakəndə sahami Yəso. Kəthləm yahndəssa kəkadanda, sahangndə kə chefañ sakətkəna kanda a hur afshi.

¹² Kətkən yiptə langnga hur shemed'en ndakənwa: "Kəthləm mə natnofchi kishi'i nakənya katsakətkən? Kitchitkən ni mbwa'anda kuni sakətkənsi nat ficha fəranda kishi'i nakənyawa."

¹³ Thlaakən malkənkandəhi, yimkənda hur kommbawal pədakən kə chicheng le.

Mehnda Farisiyaweche tə i Hiridus (Mt 16:5-12)

¹⁴ A nakən mbutandə kimshecha Yəso kə tərndi njohmə in, njohmə ərtə ndak naka harengnanda hur kommbawal təkən.

¹⁵ Ndang Yəso kimshechəkən'enwa: "Ndəfam əndisə ndiichin kə ndəsəcha Farisaweche ta i Hiridus nda mehnda."

¹⁶ Tərkaakəndə shundə təndani tə ndatwa: "Mbukən i'ya kəthləm njohməsa harrengnəmwa."

¹⁷ Shin Yəso i nat kimshechəkəna shunda dərkən, ndəkən sahandən mə kandəwa: "Kəthləm mə natu ni ndandandaniwa njohmə nguchiksa hareng-nuni?" Awi paaya a sənwuniwowa? Təpadda paaya a mbəsawuniwowa? Paaya mwaaka hanndəkikechengnuni kwaakwaawa?

¹⁸ Hwanichengnunisi, nuwuni mbətwowa? Thləmmechengnunisi, səkwuni mbətwowa? Kufukwunniharwowa?

¹⁹ Fari chichandi njohmihi durman chiitə nofchə aru kumchit durman yu, inaftə kurmi ngomanduni fishirchikən tiyu?" Ngəmang kimshechəkən wa: "I'naftə kumngərənsə chap."

²⁰ Ngərkən ndanda kandəwa njohmi mud chichandəhi chiiti nofchə aru kumchit fwadda yu i'naftə kurmi ngomanduni fishirchikən?" Ngəmangndəwa "i'naftə mud."

²¹ Pad sahaənmi kandəwa: "Kananat paaya a mbəsawuniwowa?"

Yəso Kənnanda Nifadi kə Kukomta a Betsaida

²² Yəso tə kimshechi'en baknda Betsaida, bak nofchə tə nifə kə kukomta, hwanang nofchiyu kə təka'ən harfa.

²³ Kəskən haara kukoməyu, chekəntənda kish a hur thlet həmətkən. Chahkə Yəso yahta hwanicha kukoməyu səkkən harchi'enna hwanicha kukoməyu, sahang Yəso wa: "Sa nat mbət wa?"

²⁴ Kəllakna afshi a ndakənwa: "Nja nat nofcha nakndə nda afchə naka wiita."

²⁵ Ngərkə Yəso sət harchi'enna hwanicha kukoməyu, nakənya kəllak nifyu ndiichin, ənkə hwanichi'en hi nakna nat chikaməhi chidchid.

²⁶ Ndəkən ndandə Yəso wa: "Dudədi kə huri, mə ngərina thlet həmədiniyuwa."

*Bitrus Mbwiti Kitchit kə Dar Yəso Məllan na Kərəsti
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)*

27 Thlaakə Yəso tə kimshechi'en kə thlet həmcha hachahai Kaisariya Fili. Nak nda wita ndəkən sahandən kimshechi'enwa: "La tərkə nofchuwa wunnak!"

28 Ngəmang funə la ndakndəwa: "Sokən Yohanna lə sət Baptisma, funə la ndakndəwa Iliya tapəna'a, funə pad la ndakndəwa naku ərtə hur tapənecha."

29 Ndəkən sahandə Yəso kimshechi'enwa kunang kəni: "La ndakuniwa wun naki?" Bitrus Ngəmanwa sokən naka Kərəsti."

30 Bokang Yəso kandə ndatwa: "Mə mbwa'anda yunə ndu wun nakənwa."

*Mbwi Yəso Wita Məri Natna Mərta tə Thlatə'enna Kwata
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)*

31 Tərkaakə Yəso sakandakandəhar tə ndatwa: "Hweya nifə nan əbahəti tə ichi somsomən, pad kə cher pəktechəndi tə pəktat pəristochicha, təfa sakandə dalwer tə kussa Musa di. Nanda bəllanda, diffitə mundə məkkənan thlata.

32 Mbwa'ən ichiniyu kimshechi'en a dwachitkən. Bak Bitrussa kahndi kə kəlar boka'ən kə dar mbuwitə'ichiniyu.

33 Təbərkə Yəso hi nakna kəllandə kimshechi'en, bokangna Bitrus hi tə ndatwa: "Mbəhhu thləmatna Shədan, yareku nga i Farəwa i nifa."

34 Akən nofchə tə kimshechi'en, ndangna kandəwa: "Nifi yahkəssa kuwurnji kə cherən i'ndəen, kə tarən palitə'en kə kurən nji."

35 Kəthləm chikawun yahkəssa hərkandə shisshingtə'en nan shekdanda, pad chəkawun shekdang shisshingtə'en kəthləm njang tə kushengshundə mbənchin, nan hərkandi shisshingtə'en.

36 Mə naka mbəs ənhara nifa ma mbəssandə kisshita kə əbahən shisshingta.

37 Mənat nifa fərta kəthləm shisshingtə'en?

38 Chəkawun la harandəfat kəthləm njang tə shundengna a kishi bəhkitchidiya tə bəbichit fadi nakənya, hweya nifa nan sək harəfat'en pad ma bəsa hur mwanda Shinkən tə mala'ikachə chidchid.

9

1 Ndəkən ngərtə Yəso ndanda kandəwa: "kittəkən nja mbwa'anda kuni, funəsa a hurnuni mbədya ngunda mərtəwa sema nedndə kuturichita Fara bed tə alchita."

Mbumbweta Fata Yəso hi

2 Diffitə mundə tehheth, harkə Yəso nda Bitrus tə Yakubu tə Yohanna, dəkən tə kanda shohlatə lenak njang, nakndə ichitnanda mbənniyu. Naknda nata kəllathı chat mbumbwedəkə fata Yəso hi a mbanitənanda,

3 sək njelechi'en hendəda nakna kəstəfə nda hwatfara, nguchit nifa mbəlla sapanda njelechi'en tə pachau kichuyu a hur kishi'iya.

4 Chatkichuyu bak nda Iliya tə Musa, chedkəndə fadengnanda pad kanda shundə tə Yəso.

5 Ndang Bitrussa Yəso wa: "Maldəm əbadengnəma mbədya ndiichinsi, tahsam kətənchə məkkən, ərtə iyuwa, ərtə i Musa, ərtə i Iliya."

6 Mbukən iniyu kəthləm sənutə'i'natna mbutəwa, kəthləm a lechifndə.

7 Bak husomba'a haya kə dar inchengnanda ngələən kanda, chek mburata kissha hur husombikən tə ndatwa: "Ka hweengnəniya leyəhti kamən thləmmata."

8 Chat kəllakndəhi chika təteni nundə nifə somənwa, se Yəso ndak naka thləmat nanda.

⁹ Naknda tərtahaya a shohlayiyu, ndang Yəso kandəwa: "Mə mbwa'anduni nifa i'nattuniyawa, se fari thlaatə hweya nifa hur məmatcha."

¹⁰ Kəskəndə I'har mbwa'andənna kanda, pad naknda sahandə ndanichə tə ndatwa: "Mə naka sakət thlata a hur məmatcha."

¹¹ Sahang ndə mi tə ndatwa: "Kəthləm mə ndat maldəmchə fa sakandə kus təkənnadi, Iliya na tərka thlata?"

¹² Ngərkə Yəso səwa: "Kittəkən Iliya na tərka thlata kəthləm kə tahsaen chikaməhi. Chika tə kichu, kəthləmmə ndat laulawatkənwa hweya nifa nan sat pwanchə ka'ən tə pad kə njirndəndi?

¹³ Pad nja mbwa'anda kuni ndatwa, Iliya tepi bedi sa nofchə i'ngəmtə hurengnanda nda i'natna a hur laulawatkən kə dar i'ndi'en.

Kəna Yəso Hweeyə dī tə Bəbi Shemecha fa

¹⁴ Kənatndə ngərtə mbəda tahət kimshechi'en, nakndə nofchə oi, a taurangndə kandəhi, pad funə maldəmcha fa sakandə kus tə tərbanda Fara dī kanda halə'i'ndə tə kanda.

¹⁵ Kənat nofchiyu Yəso, pədang ən kandəfa, rahkəndə thləmatkən ndan-gndə əna.

¹⁶ Ndəkən sahandə Yəso kandəwa: "Mənatuni halə'i'ndə tə kanda kə darkən?"

¹⁷ Yuna hur nofchiyyu shuwunkən tə ndatwa: "Maldəm budi hwe'engna kəthləm ka kənangdfi bəbi shemedəfa fat'en njandə shunda.

¹⁸ Ma bed bəbi shemedəkənna fi'en la muhkənndəhi kə hachahaya. Mi'enna hupta kəna chi hanthlanchi'en, chat mbəsku titidhi. Ndadfi kimshecheku wa kə rəkangndə bəbishechikənna kish mballə'uñdəwa."

¹⁹ Ngəmang Yəso kandəwa: "Kunang nofchə fa bahfərkit! Kəkwat natmanata bət ərtə tə kuni? Kə kwat natinata kərəstə təkuni? 'Bamitan hwankən."

²⁰ Bangndə hwaniyu. Kənat bəbi shemediyu Yəso, təpkən hwanihiyu hachahaya məla takarəhi mi'enna hupta.

²¹ "Ndəkən sahandə Yəso mi shin hwanniyuwa?" Bət kənni kəstə'i'ndiya?" Ngəmənwa: "Thlata hwanchit'en."

²² Kurbandə nata muhndə hur am tə hwata təna mbələnda. Pad manu mbəlləta kəsənna kanisi kə handukanifa."

²³ "Ndəkən ndandə Yəso wa kəthləm mənatu ndatwa mani mbəllata?" Chikamə nan sətta kə mbəda le fərkə kit."

²⁴ Chatkichuyu shin hwanniyuwa təkən ndakənwa, a firi kit, pad kəsitənsi tə bah fər kitchidengna."

²⁵ Kə nat Yəso nofchəkəna chekta oi, kanda bat tə rahta, bokangna bəbi shemedəkənhi tə ndatwa: "Sokən bəbi shemedəfi njang səkbət tə shunda hwaniya nja ndutuwa chukisha fat'en mə tamina ngər yimta fat'enwa."

²⁶ Bəbi shemedədiyu hwakən, təpkən hwanihiyu fat'enna saktatfa chekna kish. Nak hwanniyu cük nda tə mərrən, nak nofcha hurrumta pad terchin ndangwa tə mərrən.

²⁷ Kəsə Yəso hara hwanniyu kəsaansi tlarkənhi kit.

²⁸ Diffitə ndəkən, Yəso tə kimshechi'en i'chitnanda a huri, sahang kimshechi'en miya a bəbweeta: "kəthləmmi mbəla'uchitani kətəndə bəbi shemedədiyu?"

²⁹ Ngəmang Yəso wa: "Witəkən ngu chetakish kichuwa se tə hwanda."

30 Malkəndə mbənnihiyu cheknda kish tə hurhuri Galili. kəthləm yahu Yəso kə sən nifa mbəndi natənwa,

31 nakna sakanda kimshechi'en har tə ndatwa: "Na ficha fər hweya nifa kə harra attikrechikən, nanda mbəllanda pad diffitə mundə məkkənan thlata hur məmatcha."

32 Nakən mbəsawundə i'mbutənwa tə pad kanda lechit kə sahangndə i'natna yara.

Wun Nak Mwanchin

33 Bak nda Kafarnahum sokkəndəhi a huri sahang Yəso kimshechi'enwa: "Mənatuni shunda darkəna mbandiyu?"

34 Mbəla'unda fəra ngəmkənwa, kəthləm a mbanda helndə i'ndə tə ndani ndatwa wun nak mwanchinna hurnanda.

35 Sokkənhi, akən kimshechi'en kumngərənsə chap yu, ndangnakandəwa: "Chikawun yahkəsa nata mban kə naka diffi pad kə saən fat'en kə mafata nofchə nat."

36 Tərkən hwe har, thlaraanhi hürdificənanda tərkəndə, ndangna kandəwa:

37 "Chikawun thlək hwe kicheya a hur thləmna thlətənji, pad chikawun thləknji, thlətənji dəngwa thləkən tə Papati thlənkənji."

Nat le Nguchika Atikrechit Takəm Malanna'i'nəm

38 Ndang Yohanna Yəso wa: "Maldəm nedəni nifa rək bəbi luwurcha a hur thləmwa, ndangnganiwa kə malən kəthləm nga nakna hurnaniwa"

39 Ndəkən ndat Yəso wa: "Mə njadfuniwa, nifəsi na sət witə torəniyu a hur thləmna mashid kə təbrənhi kə mbuən bəbi'icha i'ndengniwa."

40 Chikawun nguchika atikrechit tə kəm məlan i'nəm.

41 Kittəkən nati mbwa'anda kuni, nat nifi fərəng amsata kuni kəthləm kunang 'i Kərəsti nan thlət kənikən.

I'chi na Dəf Nifa Sət Bəbichitfata

42 Chikawun dəfkə ərtə hur hwanchi fərkə kit kə bədfengniya kə sən bəbichitfata, kweshada nifiniyu kə wokang fichə fənhata bur kə muh fichəndə hur hawurta.

43 Ma hareku la dəfkəsa sət bəbichitfata thlandinadəfi. Kveskən kə yimna pwani nga harsə ərtəwa məni muhsa hwata tə harchə hwaa.

44 Hwadi la ləfuchik kə pwaree.

45 Ma sareku la dəfkəsa sət bəbichitfata, thlandənadəfi kweshkən kə yimna pwani nga sarəsə ərtəwa məni muhsa hwat tə sarəchi hwaa.

46 Hwandi la ləfuchik kə pwaree.

47 Ma hwaniteku la dəfkəsa sət bəbichitfata, kətandənadəfi kweshkən kə yimna mwanda Farə tə hwanitə ərtə məni muhsa hur hwat tə hwanichə hwaa.

48 Mbədi la məruchit hweecha, pad hwatkən tamwa liftəwa.

49 "Kəthləm chikawun nak ficha kikedəndə tə hwata.

50 "Mannda ndiichin, pad ma tər mbəndə'ennadə, naku mbəlla ngərandə kwarkən kə manndawa kəni? Kənuni mbinchin tə ndani nda i nat mannda, pad kə sokuni yuyur tə ndani."

1 Yəso malkən thlet həmədəkenhi pədakna thlet həməd Yahudiya chaən suhwad Yodan. Humkə nofcha oi kə thləmatkən, nakna nata sakanda nofchiharyu nda i la sətən kəndinq.

2 Bak Farisawecha mbəsəndi kəthləm kə kikedəngnda, sahangndə mi wa: "Keekeki kə kal hishnifə nuhkənhiwa?"

3 Ngəmang Yəso kandə tə sahmi pad ndatwa: "Mə mbutə Musa a hur kus təkən kə dar sak reta?"

4 Ngəmang "Musa fərandən mbanda hishnifa kə yaraən dəlwera nuhkənsə kə fəraən kə rəkənndə."

5 Ndəkən ndandə Yəso kandəwa: "Yarangna kunisə kichuyu kəthləm kwaakwaachit hanndəkikechengnuni.

6 Pad thlata tərkakən tinka Farə kandə, nuhnifa tə hishnifa.

7 Kəthləm ndəkən hishnifə nan malə shinkəhi tə mankən kə nandə ərtə tə nuhkən.

8 Chapndəyu hwimndəhi kə ənərta. Nga nakndə chap padwa nakndə ərtə.

9 Kəthləm ndəkən i'humandə Fara mə saka nifəhiwa.

10 Kənatən i'chitkən tə kimshechi'enna huri sahangndə mi kə dar shuniniyu pad.

11 Ndangnakandəwa: "Chikawun cherkə nuhkən kahkən somən shidə fəlawichit tə ndi

12 Pad ma cher nuhnifə səmaha kahkən yunə somən, shidə fəlawichita."

Yəso Fəranda Mbəsənhara Hwecha.

13 Fara le bəng parchə hwechengnanda Yəso kəthləm kə təka'ən harra kandəfa kə fəraən mbəsənhara kanda. Nak kimshechi'enna njanda parchiyuwa mə bində tə hwanchiyu mbanitəkənwa.

14 Kənat Yəso kichuyu, səbkə hur'ennadı, ndangna kandəwa: "Malamən hwecha kə bənda mbəndengna, mə njanduni kandəwa, kəthləm kuturichita Fara i'wıtə fichele nak nda kandang.

15 Kitchitkən nati mbwa'anda kuni chikawun thluchik mwanda Farə nda hweya, ngu yimtsəwə."

16 Mbənniyu harkən hwanchiyu səkən harcha inchengnanda fəraən mbəs'əna kandahar.

Kimshaa la Kəna'a

17 Yəso tahəskənfa na bədata Urshelima, bək kimsha'a la kənaa tə rahta, səkən kurumchihi banitəkən sahaənwa: "Ka Maldəm, mə natisətə kani bəs shisshingtə le kə pware?"

18 Sahang Yəso wa: "Kəthləm mə atunjiwa ka maldəm?" "Nifəsə naka katkənwa se Farə ndak.

19 Kə ngəmayi sahmiyeku a shinna kuschikkənwa! Mə mbələnifatwa, mə səni fəlawichitwa, mə herkinəwa, mə thlernə dar yuna a dar lektəwa, mə ndathlana nifafuwa, kə fərrangnə mwanda nda suk tə yatu."

20 Ndəkən ndandənwa: "Maldəm, a hərmi i'chiniharyu nat thlata hwanchidengna."

21 Kəlang Yəso kimshi'iyu tə hwanitə mbənfata ndaənwa: "Ən ərtə təhhuka, du hi'yan i'chidə nakseku nat kə sakangnə hanndəbəlkəna fa bəhcha, nu mbəs humrichita hur afshi, kanna bəta kuwurnji."

22 Kə səktən shuninuyu, bədfakən tə səbhura, kəthləm lə kənaa nakən ka'ən.

23 Kələk Yəso hi ndangna kimshechi'enwa: ""Yang'yangnga fa hurumta kə yimka kuturichita Fara!"

24 Pəndang ənna kimshechifiyu tə shuwunkən. Ndəkən ngərtə Yəso ndandə kandə padwa: "Hwecha, yimta kuturichita Farə 'yang'yang."

25 Nannat paapa'a fa ngelupa kə 'yimən tə kwat lipir məni hurumta kə yimka kuturichita Fara."

26 Kə səktə kimshechəkən'en shuniniyu, pəndang ən kandəfə ka'ən sahkəndəwa: "Ma nakən kichu wunhacha na hərəkta hurkishi'iya?"

27 Kəllang Yəso kandə ndakənwa: "Mbədə nifa ngu nat paapaawa, mbədə Fara chikamə nan nat paapaa."

28 Tərkaakə Bitrus ndandəwa: "Kanang melani i'chi hi nat kana kuwursa."

29 Ndəkən ndat Yesowa: "Kittəkən nija mbwa'anda kuni, chəkawun malkə huraahı, ndu hwannanchəkən kə hishcha tə nishcha, ndu shinkən ndu mankən, ndu hwechi'en, ndu pwatarcha kəthləm njang tə ka kusheng shunda,

30 nan mbəs ən arucha a kishi'i nakənya, hurecha, hwanmancha, parcha, hwecha tə pwatarcha tə pwenecha nan mbəs shisshingta a hurrechi na batyu,

31 Kəthləm ndəkən, terchin fichile naka mban nakənya naknda nata diffi, fichile naka diffi padnakndə nata mban."

Məkkatə Shunda Yəso kə Dar Mərtə'enədi

32 Kanda pədəta Urshelima, Yəso lak na mbanitananda. Pədang ənnatkən kimshechi'enfa, nofchi naka kuwur kanda diffi pad lechikndə. Thlarkə Yəso hi akən kimshechi'en kumngərənsə chapyu kə kəlar, mbwa'angna kandə nat i' na mbəsndi.

33 Ndakənwa: "Səkama, nakənya nəma ndəta Urshelima, kə mbəndə nat ficha fər hweya nifa, kə harra pəktat pəristcha tə maldəmcha fa sakanda kus təkənnadı. Nanda thla kitasə i'mərtədi kə fərndəndi kə harra punofcha.

34 Nanda sa weləm, chahangndə yahta fa, təppangndə, kə mbəllangndə. Hur mundə məkkan nan thlata."

Hwanda Nda Yakubu tə Yohanna

35 Nda Yakubu tə Yohanna hweecha Zabadi əkəndə əsəndi ndangndəwa: "Maldəm, ənsə yahtanisa hwanuta kə sangnə kani."

36 Sahaən kandəwa: "Mə yahtuni kə sayi kuni?"

37 Ndangndəwa: "Fari natu yimta kuturichideku hur afshi kə sokəm rəmmə, ərtə harsəmteku ərtə pad a hishingteku."

38 Ndang Yəso kandəwa: "Sərwuni i natuni hwandəwa. Nuni mbəla sat bahi nati satyawa? Nuni mbəla thlət baptisma ti nati thlətyawa?"

39 Ngəmangndəwa: "Aa nani mbələtə." Ndang Yəso kandəwa: "Nuni mbəla sat bahi nati sata, kə thluni baptisma ti nati thləta."

40 Pad alchidengnəsa nati ndatwa leya na sokta a harsəmtengna ndu həshingtengnəwa. Farə tahsaən bichiniyu kə i' fichile taftənhar."

41 Kə səktə tahət kimshechi'en kumyu shuniniyu səbkə hurchengnandadı kə dar Yakubu tə Yohanna.

42 Ak Yəso kandə nat, ndangna kandəwa: "Shinuniwa, fichile naka kuturcha a kishi'iya la səkndə tor tə alchindengnanda kə dar nofchengnanda, pad pəktechəkən la səkndə tor tə mwadengnanda kə dar nofchengnanda.

43 Ngu nat kichu a hurnuniwa. Pad le yahkəsa nat mwanchin a hurnuni, kə səkə mafata tahchəkən.

44 Tə pad le yahkəssa nata mban, kə naka mafata nofchə nat.

45 Kəthləm chika hweya nifa a bu kə sang fichə torwa, əkəndə kə saən tora nofcha, pad kə fərən shisshingtəen kə thlən nofchandə oi."

Bartimawus Kukomta Kəna Yəso di

46 Yəso tə kimshechi'en saakənda Yeriko. Naknda malə Yerikohi tə nofchə oi, lə hwandəsə pad kukomta thləmkənwa Bartimawus, hweya Timawus, das a mi mbanda,

47 Ka səktə Bartimawus wa Yəso Lənazarat naka mbərtəhi, ndəkən thla'andən mburata ndatwa: "Yəso hweya Dauda, kə handukəfa."

48 Bokang nofchihi oiyu ndangndəwa kə ngasən əa. Thlat təkiku i'naən mburathi ka'ən: "Hweya Dauda kə handukifa!"

49 Səkkə Yəso ndi thlarkən hi ndakənwa: "Ndamənwa kə baka mbədfya." Nofchiyu ndangnda kukomiyuwa: "Kwallu hacha," "Abu məla atsa."

50 Chatkichuyu thlakə kukomiyu muhaən ndə suptə'enadi, ndəkna mbəs Yəso.

51 Ndəkən sahandə Yəso miya: "Məyahtusə kə sukə?" Ndəkən ngəmandə kukomiyuwa: "Maldəm, Yahkəsi kə mbəsi natmbətə."

52 Ndang Yəso wa: "Ndu, fərkitchindeku kənuudadi." Chatkichuyu inkə hwanichi'enhi kuwurkən Yəso pəsfaknda.

11

Yim Yəso kə Urshelima

1 Kənatndə satə nduk kə Urshelima, a Betafaji, tə Betani, tə shohla Zaitun, thlinkə Yesu kimshechi'en chap,

2 Ndangna kanduwa, yimmama thlet həmədfini taata mbanitənuniyu, nda yimtengnunisi nuni nat hwan kware kənda, le tamuchit ficha pərtəsi. Kə kwasını bunitəkən.

3 Chika wun sahang mi kuni wa kəthləm mi, natuni sət kichu? Ndangngu-niwa shinnəm naka yahta, pad nan battəkən nakənya.

4 Ndəkən pəndat kimshechi'en ndəkndə bəssandə hwan kware təkənna mibanga a kələrə mbanda, kwassang ndə hi.

5 Nofchi nak kitkita mbənniyu, ndangnda kanduwa: "Kəthləm mi natuni kwasə hwan kware ti ya?

6 Mbwa'angnda kandə I ndandə Yəso kandəwa kə mbunda, malang nofchikənkanda pəndakndətəkən.

7 Bangndə hwan kware təkəna Yəso supkəndə njelenjengnanda dar hwan kware təkən pərkənsi.

8 Nofchə oi supkəndə ndə supcheng nanda mbanda, funə pad thlith-lahkənda swikangrechi har somkəndəhi.

9 Fichile ban tə fichile naka diffi nakndə whata, funa kukwara tə ndatwa, Hosanna! bəs'ənna har shok kə ndukwatkən kəbədə ləbatta hur thləm Ləmwanda.

10 Bəs'ichisə har a dar bata kuturichita kakatnəm Dauda! Mwanamən Fara le naka afshi

11 Yim kənna Urshelima, kə kapat hura'a Fara, kəllaən chikami, Sək farəhufta, chekna kish pəsfak na Betani tə kimshechi'en kum ngərrənsə chap.

Yəso Səbandi Affət Shubwata di tə Shunda.

12 Bingətkən nakndə malə Betanihi, nak mita fa Yəso.

13 Anakən affət shubwat tə swa'en kundummə kudkud langnga, ndəkən ndətən ka nata naənhıwa nan mbəs hwecha furatkən. Swechə ndaknakxi, kəthləm sa'u farə ngəttə'ənwa.

14 Ndang Yəso affətkənwa: "Mə ngəri nifa chi hwecheku padwa." A shik kimshechi'en i mbutən.

Yəso Rəkadə fa Hitə tə Hi'yandadi a Kapat Hura'a Fara

15 Bakndadi kə Urshelima, yim kə Yəso kə kapat hura'a Fara, rəkkən fa hita tə fa hi'yandə ichadə hur kapat hurikənna Fara, pad wuwelaən hanafcha fa hi'yandə Tattabaracha ndə tə fa mbumbwe hanndibəlcha.

16 Pad thilaraən chika wunhi naka sət tortə kapat huri kənna Fara nda mbət hi'yandə ichadı.

17 Ndangna kandəwa: "Ndak yaratkənwa, 'Hure'engna nak ficha atwa mbət hwanda a həmchənat, bəkuni təbrandəhi kə mbət sokta harcha."

18 Ka səktə pəktat pərischə tə maldəmcha i laulawatkən i sət Yəso, kakndə mbayi natndə mbəllanda. Sokkən lechanda kəthləm nofchi humkəyū pədə ənkandəfə tə sakta'en.

19 A Farəhuffədiniyu chek Yəso kisha həmətkən tə kimshechi'en.

Ənat Sakta A dar Shubwadi Hwarkadiyu

20 Kanda mbərtəhi a bingətkən tə thləmat affəfi mbutən ən kə dərkənyu, mbəssang kimshechi'en affət shubwatkən hwerandə kə thlorəkən.

21 Kudfukkə Bitrus i mbutə Yəso kə fər shubwadiyu a farəle ndakənwa: "Maldəm, kəllü shubwandə səbandundə tə hanngalə shunda hweradı pad miradı."

22 Ngəmang Yəso kimshechi'en wa: "Nam tə fərkitta mbənda Fara.

23 Ni mbwa'a kittəkəna kuni, chikawun ndannga shohlayiya wa, 'thla'u həmu hur hawuriyu, nan həmtəsi. Pad waat kə fərnəkit kəna sətkichu, məniñə tə handəkiketə chap chap wa.

24 Kəthləm ndəkən nja mbwa'anda kuni, chika mə katuni hur hwanda, ma firuni kitsi tepea mbishuni, nan sokta innuni.

25 Pad ma thleruni hi kuna hwanda, ma yunə si natuni tənda a hurhandəkiketa, kə kaluni ndəhi, kə thləm shinnuni ti naka hur afshi nan kala bəbichitfechengnuni kunəhi.

26 Pad ma kalawuni bəbichitfechengnanda kandəhiwa, shinnuni hur afshi ngu kala bəbichitfechengnuni kunihawa.

Sahətə kə Dar Alchita Yəso.

27 Ngərkə nda yimta Urshelima. Nak Yəso wi'yandə kapat hura'a Farəhi, pəktat Pərischə tə pəktat maldəmcha fichile la sakang kus tə tərbəndədi, tə fa ənəti bəkndə bədən.

28 Ndangndəwa: "Mbəsku alchit sət ichinatyə ayi? Wun fərukə mbanda kə səni kanda?"

29 Ngəmang Yəso kandəwa: "Ni sahami kuni ərta, ma fərinduni ngəmkən kani bəwa'anda kuni ndu wun fərikə alchit ichi nati sətya.

30 Bəwa'ami bəskə Yohanna alchit sa Baptisma nofcha ayi mbənda Farə wa, ndu bədə nifa?"

31 Tərkaakəndə haləi'nda tinnanda mənat ma ndata? Ma ngəmandəm wa bənda Fara, nan ndatwa mə sək fəruchitini kitta Yohanna?

32 Pad ma dəndəm wa bənda nifa kanda lechanda nofcha kəthləm tərkə nofchuwa, Yohanna tapənaa nakən.

33 Ndəkən ndandənda Yəso wa: "Sənwaniwa. "Ndang Yəso kandəwa: "Njang pad ngi mbwa'andakuni ndi tə witə alchit mə la sittə pəktat torchiyawa."

1 Tärkaakə Yəso shunandə kandə tə sakət shundə ndakənwa: "Nifəsə nat hitə inabi ensi, tauraen hi tə thlara, rekən mbət yimmandə hwanchi inabi tekənsi, a tinkən kətən pu hitəkənhar. Fərang na funə fa hufatkən, kana pədəna hachahai somən.

2 Saakə farə dəmhwanchi inabi tekən, thlənkən mafat'en har ərtə kə mbəda fichile tər kə hitiyu, kəthləm kə thlangndə hwanchi inabi chiyu a hitəkən.

3 Fa tər hitəkən kəsağndə mafadiyu təpangnda, kalkəndəndəhi pədəfəkən har chaa.

4 Ngərkə lə hitiyu thlənna mafata kandə somən, erkəndəndi təpangnda in, sangndə ənnat harə fata.

5 Ngərkəna thlən yuna, leya pad mbəllangnda. Nakən kichu tə yakat fichile thləntən, funə tə təpangnda kanda funə tə mbəllangndə kanda.

6 A təhkən nifə ərtə, hwan lələ mbənənən fatkən ka'ən. A mweshitkən lə hitiyu thlənkən ndi kə mbədəngnanda tə yarəwa kittəkən nanda fəra mwanda hwe'engna.

7 Fichile tərkə hitiyu ndangndandaniwa, Ale na sokta lə hitəkənya a bəma bəmə bəllanda, kə sok hitəkəna i'nəm.

8 Kəssangndə a bəllangnda, muhangndi murrut kənadı kə diffitə hitəkən."

9 Sahang Yəso kandəwa: "Saənkunifəwa mənat lə hitiyu səta? Ni mbwa'anda kuni-nan mbəlandə fa hundechiniyu kə fəraən hitikəna funa somən.

10 Tamwuni changngandə iya hur yarat shiwuncha Farəwowa? Ngwiyi cherta fatında sokka kukuwun tinda.

11 Ndəsətə Ləmwandəniyu, pad ənat pədəndə kəmfə hwanichengnəm.

12 Pəktat fətar mbanda yahkəndəsa kəsandə Yəso kəthləm mbəssandəwa fərkən sakət bəbi fa hudechiniyu kə dar inchengnanda. Anakən kanda lechanda nofchi oiyu, kəthləm ndəkən mallangndə pədəfəkən.

Kwa Chamta Mbəda Kaisar.

13 Farəle, thlənkə pəktechə funa hur Farisiyawechə tə nofcha Hiridus, kəthləm kə mbəsangndə chit'hansara Yəso hi, a hur shiwunchi nat na mbuta bəh nanda kəsanda.

14 Satengnanda, ndangndəwa: "Maldəm, shinani wa sokən ləkitchita. Nofchə uf ərtə mbədfəku yah i'ndekusəwa. Lasakawu mbanda Fara di a dar kitchita. Nakənya mbwa'ana kani keekesi kə kwanani chamta bədə Kaisar kapat kutura Romacha ndu nga keekesuwa?

15 Anakən a mbəssa Yəso sakta kohat nofchəkən, ndangnakandəwa: "Kəthləmmə naturni ndəfi kantara mban? Bamitən hanndəmbəltə Romawechə kə ni."

16 Ndəkən bandəndə ərtə, sahkənwa, mirshingngiya tə thləmmə darkənya i wuni?" Ndangndəwa: "I Kaisar."

17 Ndang Yəso kandəwa: "Fəramna Fara i naka i Fara pad fəranguni Kaisar i naka i Kaisar." Pədəng ənatkən kandəfə ka'ən tə ngəmtə'en.

Sahmi kə Dar Thlata Məmatcha

18 Bak Sadukiyawechə mbəs Yəso, pəktat fa tərbanda fichile ndakwa thlatəsa diffitə mərtədəwa. Sahangndəmi tə ndatwa:

19 "Maldəm, yarang Musa kus tiya kanisi ndatwa, ma mir hwanman nifə kə hishnifa, meltə nuhnifihı nga hwechi'ensuwa, hwanmankən kə hishnifa nan kəna retə kə ngalaən hwecha hwanmankəntisə mərkəyu, kəthləm kədə thləm hwanmankənə mban.

²⁰ Hwanmanchisi mud kə hishcha, hwalat'hwankən thlekən perra, mərkən malutə hwehiwa,

²¹ Chapatəkən tərkən nuhmurudiyu kə nuhkən, məlan pad mərkən malutə hwehiwa. Sokkən kichu tə məkkatəkən.

²² Nakna mban kichuyu tufwaən hwanmanchi mudyu malundə hwehiwa. A mweshitmikən bak nuhiyu mərtə.

²³ Kəthləm ndəkən mbwa'ana kani, a thlata məmatcha nakna nat kə nuh wuni? Kəthləm ufndə mud redndə təndi."

²⁴ Ndang Yəso kandəwa: "Ndəkən sək la suchituni keeke kəthləm sənwuni yarat shunda Faruwa, Pad sənwuni alchita Farəwa.

²⁵ Thlahmbədī nat məmatcha thlata, mwa'u hishcha ret nishchəwa, nishchi pad mwa'u ficha fərkanda kanwa. Naknda soktə nda fatlhəncha Fara hu'afshi.

²⁶ Dar pathlə thlata məmatcha, awi tamwuni changnganda a hur dəlwercha Musa wowə, a hur kusheng shiwun hurhwelii kəskə hwatyu? Ndatwa njang naka Fara Ibrahim, Ishaku tə pad i' Yakubu."

²⁷ Məlan nga Fara məmatchəwa, i' fa shisshingcha. Shidəfuni i'nguchik Keeke."

Kus le Nak Mwanchin

²⁸ Ərta hur maldəmcha fa sakandə kussa Musa di, thlarkənhi mbənniyu nakna səkkanda halə'i'ndə tə ndani. Mbəssəan təndatwa Yəso firta ngəmtə ndiichin, sahkənwa: "Yen kus təni cheka nat mwanchina hur kuschi ufyā?"

²⁹ Ngəmang Yəso wa: "Le nak mwanchin ndəkən naka, Səkama, Kunang Israilawechə, Ləmwanda Farengnəm məlan ərta na Ləmwanda ndak.

³⁰ Waat ka mbənnəfat Ləmwanda Fareku tə hanndəkiketəku uf, tə shisshingteku uf, tə yareku uf tə pad alchideku uf."

³¹ Chapatəkən pad ndəkən naka, 'Kə yahnə le nattuni nduknduk nda i'yahtu i'ndeku.' Nga kussi si mbərangnə fichilehiya tə mwandəwa."

³² Ndəkən ngərandə maldəmti la sakangnə dəwa: "Keeke mbuutu maldəm. Mbwi nə kittəkən ndatwa Farə ərta yunəsə padwa.

³³ Pad ashini ndiichinsi kə yah fichində tə handəkiketə uf tə mbəssandengnə uf, tə alchit uf, tə pad kə yahnə fichile natuni nduknduk nda i'yahtu i'ndeku. Ndəkən nak ndiichin oi sherada fər us'i'chi tə fər pofənti yahtə ficha hur kustəkən."

³⁴ Kə mbəsandə Yəso wa nifiniyu a mbəssadə ngəmtə'en tə dathla, ndəənwa: "Nganaku lanngə tə kuturichitta Farəwa. "Diffitə ndəkən yunəsə sək alchit hanndəkiketə kə ngərən sahhami padwa.

Hweya Wun Kərəsti Tiya?

³⁵ Nak Yəso sakandəda hur kapat hur'a Fara, sahkənwa: "Təkəni lanat maldəmcha fa sakandə kus Musadi ndatwa, "kərəsti hweya Dauda nakən?"

³⁶ Kəthləm Dauda tə i'ndi'en a hur Shemed Chidchid, ndakənwa: "Ləmwanda ndangna Ləmwandengnəwa, sokuhı tə harsəmtengna, kə fari nati ndəf atikrechəuwa ka sarəcheku."

³⁷ Dauda tə i'ndi'en edftəndəwa Ləmwanda, tə kənə natna sokta hwe'en?" Kapat humtəhi kathləmat tə mbəndəfa.

Mbəramsə Maldəmcha fa Sakadə Kus Təkənadi.

³⁸ A sakandə'enadi ndakənwa: "Mbəramsə maldəmcha fa sakadə kus tə tərbəndə, la yahkənda witə tə pəktat njelecha, kəthləm kə ndang fichi ənna kandə təmwanda lumochka.

39 Pad la mbənanangfata kanda kə mbəsndi mbətsokchi ndiichin a mbət humta Yahudawechihhi, tə mbət rəbcha.

40 Kandang harəfatsəwa la naknda səmandə i'cha ndəlat nishchi mərtə hishchengnanda, tə hwandə toltol a hur nofcha nda ka fa tərbanda. Kəthləm ndəkən nanda sat əahtə ka'ən."

Fər Poffənna Ndəlat Nuhnifə Mərtə Səmahha.

41 Sokkə Yəso nduktə yokət ngom hanndəmbəltə a kapat hura'a Fara, nakna nata kəlandə nofchi naka muh hanndəmbəltengnanda hur yokət fər poffən təkən. Hurrumchi oi muhkə hanndəmbəlcə ka'ən.

42 A bak nuhnifə lə əahta le mərtə səmahha, somkən mbuthl kopo chap kə hurkən, le sokka pene ərta.

43 Ak Yəso kimshechi'en kə thləmatkən, ndangna kandəwa: "Kitchitkən nati mbwa'anda kuni, i'fərtə ndəlat nuhhi mərtə səsmahya, mbəranda i'chika wunhi uf.

44 Kandang ufyə fərkənda hur kənechengnanda, məllan pad a hur əahtə'en fərtən uf i'tahangsa nat'en."

13

Mbwı Yəso Witə i na Kəs Kapat Hura'a Fara

1 Nak Yəso malə kapat hura'a Farəhi, ərta hur kimshechi'en ndakənwa: "Malədəm, nu witə pəktət ngwichiya tə pəktət tinchiya."

2 Ndang Yəso wa: "Nga nednə pəktət tinchiyawə? Nga yunəsə natficha mala mbənniyu chika ərtəwa pad ngwisə nat ficha mala dar shekkən nguchitficha wuwellandəhiwa."

Tərka Bahtəhi.

3 Pad sokkənna dar shohla Zaitun le naka kəllərə kapat hura'a Fara. Bitrus, Yakubu, Yohanna tə Andarawus əakndə i'chitnanda bəbweeta sahangndəwa:

4 "Mbwa'andəna kani, kwat nat i'chiya səta? Mənaka sakətkən na chetəwa a shee farə səta i'chiniyi?"

5 Ngərkə Yəso səwa, "Ndəffam i'ndəsi mə shekda yunə kuniwa.

6 Kəthləm nofchə oi na əata hur thləmnə tə ndatwa, 'njang naka kərəsti.' Nanda ləm nofchə oi.

7 Pad ma shikuna pathlə mbecha tə kusheng mbecha, mə lechiduniwa. Waat i'chiniyu nat kəssən kichu, pad mweshitkən sa'u kwandənwa.

8 Həmtə nan thla'anda həmtə fa, kuturichit pad nan thla'anda kuturichita fa. Na ficha sək həhərta hachahaifa mbecha somsomən a kisshita, tə pad na mita natsi. I'chininatyu tərka pwanchə kwadən, mwee funa əata.

9 "Kə sokuni tə tahhasəfa ma i'chiniyu tərka thlata. Nanda ndəttəkuni kə mbət sakmicha, pad nanda təppanda kuni a mbət humta Yahudawechahi, pad nuni thlara əanita pəktət nofcha tə kuturcha kəthləm thləmna, pad nuni mbəs mba mbwa'a kusheng shunda kandə kə dar i'ndengna.

10 Kəthləm kusheng shunda mbinchin nat ficha tərka bassanda həmchə nat.

11 Ma harandə kuni dəfndə tə kuni mbət shunda, mə thla'i hur in'chengnuni kə dar i'natuni mbutəwa. Mbwa'am i'mbwa'andə Fara kuni a mbənniyu, kəthləm nga kunang na shundəwa Chiçhicid tə Shemed ndak na shunda.

12 Pad hwanmanda nan fər hwanmankən kə bəlang ficha, Shində pad nan fər hwe'en, pad hwecha nanda thla'anda parchinandə fa, kə dəfndə kə təkang fichə kandəhi.

13 Pad chikawun nan cherə kuni kəthləm tləmna. Pad le kərəskə kə ndukwatkən nan hərəktə.

Sat Pwancha.

14 "Farəkənəbata ma mbishuni ənat təkəmta le na əbat tə pwancha a thlerhi mbədī kamuchiksi, (Lə changngatkən kə sənən): "Fichile naka Yahudiya kə rahnda shohlacha.

15 Le naka afshi a dar kənnda mə təridahai kə yimka huriwa nan tər ənwa.

16 Le naka hi mə ngəridə huri wa nan tər ənat suptə'enwa.

17 Ai kəmbədə nishcha fichile tə hwechahur tə fichile tə hwecha həsər a hur munchiniyu.

18 Hwanama mə si ichiniyu a hur mbitəuwa.

19 A thlah mbədəniyu, na pwancha natsi le tamu chit ficha nata kə sət Farə kishita kə bukwəya, pad ngu ficha ngərandəwa kə ndukwatkən.

20 Manga i'nakən tahha Ləmwandə hanmunchikənhiwa nifəsi na hərəktəwa, Pad kəthləm tachikənharti taatən, ndəkən sək tahandən hanmunchikənhi.

21 Məndə yuna kuniwa, "Nama, a Kərəstiya, ndu 'məlan taatiyu' mə fəriduni kitsəwa.

22 Kəthləm fa lekchisi na chetakish wa kandang naka kərəsti, tə tapənecha i'lekta, pad kənanda sət ənat pədəndə nifəfa kəthləm kə shekdəngndə nofcha, manan səta chika tachikənhara Fara.

23 Ka ndəfuni i'ndəsi, mbwa'adı chickama kuni ledya.

24 Diffitə Pwanchini hanmunchiniyu, hwatfarə nan yimta hulta, ndərrə'a ngu fər dwachitwa,

25 Handərechə pad nanda nata həhatta haya afshi, alchita afshi nan həhərtəfa.

26 Dif fitəkən chikawun nannat hwəya nifa bata hur hussomba tə kapat alchit tə mwanda.

27 Kana thlən fathlənchi'en kə ngommangndə tachikən'en chika aya hərkishita, thlata ndukwat kukuchi fwada a kishita thlata ndukwat kishitə kə le.

Ənat Sakta Dar Affət Shubwata

28 Nakənya sakam əna dar affət shubwata. Ma mbisshuni tirkeetə njarəhi məla titita, kə sənunisəwa fektə ndukhi.

29 Kichu pad, ma nednduni ichiya səta kə sənunisəwa əbat'en ndukhi məla mi kənnda.

30 Kitchitkən nati bwa'anda kuni, nadifihi nakənya ngu mbərtəhiwa, sema shif i'chinatyu.

31 Afshi tə kishita nanda thlərəttadi, pad shundengə ngu tamta thlərəttadəwa.

Nifəsa Sənkə Farəkən ndu Hanthlikchəkənwa.

32 Pad nifəsa sənkə farəkən ndu hanthlikən kurmi fari nat i'chiniyu səta, chika fathlənchikəna hur afshi ndu hwankən tə'i'ndə'en. Shində sənkə ndak.

33 Nakən sənwuni fari nat farəkəna batwa, sokam tə tahhasəfa.

34 "Bata hwəya nifa naknanat nda nifə na sət wita langnga, ma meltə huraahı, səkə'n tora mafechi'en, chika wun tə tor'en, ndangna lə pu mimbangkənharwa, kə ndəfən i'ndəsi kə fari natna ngərandə'in.

³⁵ Chika kunang kə ndəfuni i'ndəsi, kəthləm sənwuni fari nat la hur'a'a bataðəwa, ndu farəhufta, hursiffita findəkta, katət bəta, mbahya ɓingta.

³⁶ Ma bed kurukchuk mə bida mbəsandə kuni sabweniwa.

³⁷ I la bwa'adi kuni, la bwa'ayi chikawuni kə sokuni tə tahhasəfa."

14

Ked Pəktechə Mbanda kə Bəlangndə Yəso

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Yh 11:45-53)

¹ Tahkə mundə chap kə safichə chohhəmtala tə i'chi njohma le nguchit mehdəsafi'en. Le nak mwanchina hur pərischa tə maldəməcha fa sakandə kussa di, naknda kat mba kəsanda Yəso bußweeta kəthlem kə bəlangndə.

² Kəthləm lə ndakndəwa: "Ngəma sət iya hur njohhəmiyawa, məni nofcha thla'andəhur'i'nda."

Pa'afichə Kwescha Fideta Yəso a Betani

³ Yəso məla Betani hora'a Siman le nat tarkwindafi'en soh. Məla dar səm'əna, yimkə nuhnifəsi tə kwescha kupat tahəstəfichi tə pundala, tə fideta hurkən le nat satə'en mbinchinfa la atfichuwa nardi, la hiikəfiche tə handəbəltə oi, chaən kupadıhiyu thləraən fidetkəna Yəso in.

⁴ Nofchi naka mbənniyu səbkə handəkikecheng nandası tə i sət nuhiyu, ndangndandaniwa: "Kəthlemmə natna səbandsə fidedidə lahiitəfiche tə handəbəltə oi kicheya?

⁵ Matə hi'yangfichadiya manaficha mbəs handəbelta i sherangnga aru kumchit kum məkkən, kə fərangficha fa bahcha." Bokangndə nuhihiyu ka'ən.

⁶ Ndak Yəso wa: "Malamən nuhhiniyu! Kəthlemmə natuni dəhanda'in? Shıftə'ən ndiichin.

⁷ Fabahcha pware a hurnuni, nuni mbəlla kəsandakandəsi chikakwat yahtuni. Pad nga njang tə kuni pwareewa.

⁸ Nuhhiya shıftə i natna mbəla sita. Thləridə fidetafa a tah'sadə fasengnə kə fari natficha thlohitə.

⁹ Kitchitkən mbwā'andi kuni, uf mbədi nat nofcha basə kusheng kashunda hur kishitə nat, nanda mbu i sət nuhhiya, kəthlem kə kuðukfichəndi."

Ngəma Yahuda wa Nan Fər Yəso kə Kəsangndə

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Yahuda Iskaryoti ərtə hur kimshecha Yəso kumkəngərənsə chap, dəkna mbəda Pəktət Pəristchəkən kəthləm kə hi'yangka di.

¹¹ Səkkəndə i yahtəna səta naknda kwala, ndəkən təhsədəfəhiwa nani fərru handəbəltə. Mbənniyu ngagtə Yahuda kat mbayı natna hi'ya Yəso kanda.

Yəso tə Kimshechi'en Chiinda Njohma Nga Mehndəfəwa

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Yh 13:21-30)

¹² Saakə tərkə farə chi njohəm chohhəmtala le nguchit mehdəsə fi'en, le la thlet fichə burat hanshohrata, ndang kimshechi'enwa: "A ai yahtusi kə təhsukani mbət chi njohəm chohhəm taləkənsi?"

¹³ A thlənkən kimshechi'en chap ndagnna kadewa: "Dama hur həmtə, nuni kəmtə tə nifa məla rəf bət ama, kurunindi,

¹⁴ uf huri'i yimtən, ndangnguni la hurikən wa: "Ndak maldəm wa a ai kətən romchi natti chi njohəm chohhəmtala kanang tə kimshechengna?"

¹⁵ Nan cheda kapat kənnda kuni afshi le taptəficha kə təhsangficha. Mbənniyu natuni təhsə njohəmkəna kəmsi."

16 Kimshechiyu malkədə mbənnihiyu pədaknda hur həmta, dəkndə mbisandə uf ichi səka nda i mbutə Yəso. Tahsangndə chohhəmtaləkənhi.

17 Diffitə həmta fara Yəso tə kimshechi'en kum kəngirənsə chap bəkndə hurikən.

18 Kanda dər səm'əna, ndak Yəso wa: "Kitchitkən nati mbwa'anda kuni, ərtə hurnuni nan hi'itadi, le natani səm'ən təndi."

19 Kə səktə kimshechi'en kichu səbkə handekiketeng nandadı, tərkaakənda sahanda ərtə ərtə tə ndatwa: "Njang wa?"

20 Ngərkənsuwa, ərtə hurnuni kumkəngərənsi chap le natani səmtə hur təbi ərtə.

21 Andiya hweya nifə nan bədəta, nda i yarandəfichə kushengkənhi nattə kichu, ai kə mbədə nifi yahkəsa fər hweya nifa! Kweshkəna ngətufichəndəwa."

Səm Jibi i Ləmwanda

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1 Kr 11:23-25)

22 Nakndə dər səm'əna, tərkən njohnma saən usoko Fara, chichaənhi fərangna kimshechi'en, ndagna kandəwa: "Thlama; leyə fadegna."

23 Diffitəkən tərkən təpsat ama, a səkən usoko, a fərangna kanda sakndə ufndə

24 "Leyə fwareengna le thlerandidi kəthlem nofchə oi."

25 "Təni mbwa'a kitchitkəna kuni thlatə nakənya kə mban mwaawi sat ənwa magnga fari natisat yuwakənna hur mwanda Farə wa."

26 In'kəndə imsha, pədakndə kish kə shohla Zaitun.

Mbwi Yəso Halə'i ni Nat Bitrussa Hala

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-35; Yh 13:36-38)

27 Kanda dər wita ndang Yəso kandəwa: "Uffuni nuni rahta maluni nji i'chitna. Nda i yarandə fichə ndatwa,
'Ni bəlandə la hərəmta,
shohrechikən nanda wuweləhi.'

28 Dək na mban təndandə wa diffitə thlatengna tə shisshingta ni lata Galili mə kunang".

29 Ndang Bitrussa Yəso wa: "Njang ngi maləsəhiwa chika rahkə tahchikən nat."

30 Ndang Yəso Bitrus wa: "Kitchitkən nati mbu'uta fidəkiya kə kukwara dəktə chap nu kurbadə halə ində məkkən tə ndat wa sənunə njiwa."

31 Chika tə kichu nak Bitrussa kurbandə mbuta tə alchita ndatwa, chika təna ficha təkkandəkənhi hwaa ngi tamta halə i'ndəwa sənwisəwowa!"
Natndə ndakndə kichu.

Hwana Yəso Fara hur Getsemani

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Ndəkən saatənda mbidə la atfəchiwa Getsemani. Ndangna kimshechi'en wa: "Sokamhi mbiðya, kə dī hwanda."

33 Tərkən Bitrus, Yakubu tə Yohanna, tərkaakən sək bahtə ka'ən, mirfat'ennadi.

34 Ndangnakandəwa: "Shisshingtengna məlla nat pwanchə ka'ən. Thlaramhi mbiðya kə nuni kələthi."

35 Dəkna mban ngudeh həmkənhi hachaya nakna hwandə tə ndatwa: "Ma mbəndəsi mə nidi pwene ti naka batyuwa."

36 Ndakənwa: "Papa, Papa, ənsə nak 'yang'yang nga mbədəkuwa. Tərran pwene tidadi fi'engnəya. Chika tə kichu nga i yahti natu sətva iu'wa.

³⁷ Ndækən ngərandən ina thlemaṭ kimshechi'en dəkna mbəsandə kanda sa bweni. Ndangna Bitrus wa: "Bitrus, nanna sa bweni? Awi nguna mbəlla sokta tolla a kəlat chika i hanthlikta ərtəwa?"

³⁸ Sokam tə taħasəfa kə nuni hwanda kəthləm məħəmiduni hur yah'ichəwa. Pad tir shemedha nat təkīchū fatkən tərruwa."

³⁹ Ngərkənna ngərandə'in kəthləm kə hwanin, nakna ngərandə shuni shuwuntən soh.

⁴⁰ Ngərkənna bata thlemaṭ nanda bəkna mbəsandə kanda sabweni, kəthləm uf nda nəħəd bweni hwanichengnandə ka'ən, bəhkəndə i nan nda mbwa'anda.

⁴¹ Ngərkənna thləmatnanda i məkkatəkən, ndangna kandəwa: "Paaya mwakuni sabweni kənuni yipta? Shik kichu, shee farəkən. A fir fichi hweeya nifa kə hara fa bəfichitfata."

⁴² Thla'ama, tama, nifina hiiyandadafdi məlanya!"

Kəsaficha Yəso

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Yh 18:3-12)

⁴³ Chatkichuyu, kə nanna ngəlandə mi'en, bək Yahuda ərtə hur kumngərənsə chap təkən tə nofchə oi tə thloħcha tə səssalcha, pəktat pəristcha tə maldfəmcha fa sakandə kusadi, tə pəktechi thlenkə kanda.

⁴⁴ Kəthləm nifi hi'yangngadiyu teppa mweshandə tə ndatwa: "Le natti mbənfatkənyu məlan naka nifkən. Kə kəsangnguni kə pəduni tənda har."

⁴⁵ Kə saatən dəkna mbəs Yəso ndaənwa: "Lə hura'a." Nakna mbənfatkən tə kəmmiya.

⁴⁶ Chatkichuyu njo'angnda kəsangnda.

⁴⁷ Ərtə hurnanda le nak kit, kətkən thloħta'en chathlaen thlemaṭ mafata kapat Pərist təkənnadi.

⁴⁸ Ndang Yəso kandəwa, bəkuni tə thloħcha tə səssalcha kəthlem kə kəsikuni nda təni hara?

⁴⁹ Hanmunchikən kəm nang tə kuni nja sakandada hur kapat hura'a Fara, nattə kichu kəsiwuniwa. Sək fiche kichuyu kəthləm kə nəħdfang fichə i mbutə laulawatkən.

⁵⁰ Mbənniyu bək kimshechi'ena cherəndəfa, rahkənda.

Kimshi'i Rahka

⁵¹ Han kimshasi tə də supta fa, kuwurkən ndi. Njo'angnda,

⁵² məllan mallaen də supkəna kanda, rahkən tamkwali.

Yəso Mbanitə fa Yarakən hi

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Yh 18:13-14, 19-24)

⁵³ Mbənniyu Pədak ndə tə Yəso kə mbəda kapat pərist. Nat pəktat pəristcha tə fambanicha tə maldfəmcha fa sakandə kussa di ngomkənda thləmmatkən.

⁵⁴ Bitrus nakan langnga nattəkichu kuwurkənndi, kə hura'a kapat pərist təkən sokkənna thlemaṭ fa pu hurikənhar nakna tək hwata.

⁵⁵ Mbənniyu pəktat pəristcha tə pəktat fasakmichə uf nda nakndə kat sakət shuni nannda dəftə kə dar Yəso, kəthləm kə mbəsندə kə bəlangnda, nattəkichu mbasundə mbandewa.

⁵⁶ Pad nofchə oi shuwunkə lekta dar i'ndi'en pad fu miyengnanda ərtəwa.

⁵⁷ Diffitəkən pad thlaakə funé tə lektə kə dar i'ndi'en ndatwa:

⁵⁸ "Shikanindi ndatwa, 'ni hokkandə kapat hura'a Farəhi le tintə fichə tə harcha, pad hur mundə məkkən ni tinnanda kwarkən nga tə harchəwa."

⁵⁹ Chika tə kichu shundengnandə fu ərtəwa.

60 A mbənniyu thlaakə kapat pərist thlarkənhi kit kə hundifitənanda sahaən mi Yəso tə ndatwa: "Nga ngəmtekusəwowa? A dar wite i'chi mbutə ficha i'ndekuyawowa?"

61 Ngaskən ba ngərawusəwa. Ngərkə kapat pərist təkənna sahandə pad: "Sokən naka Kərəsti, hwuya Farəwa?"

62 Ndak Yəso wa: "Njang." "Təpad nuni nat hwuya nifa dəsəma le nak mwanchin məla batahaya hur afshi hur husomba'a."

63 Ndəkən thləthlahanda kapat pərist təkən njela'enəsi, ndakənwa mənatma ngərkata mbəd'en padı.

64 "Səkam wita njir fadi sətən: "Mə nattuni?" Uf nda thlangndə kitahi tə ndatwa keekesi kə mərkadi.

65 Chatkichuyu tərkaakə funa chaha yahtafa, kənangndə hwanichi'en, tətəpangndəfa, ndangndəwa: "Mbwa'ana kani wun təpkəsa." Fa pu kapat hurikənhar mbwaltakənndi.

Bitrus Heltə Ində tə Ndatwa Sənu tə Yəso wa

(Mt 26:69-75; Lk 18:15-18, 25-27)

66 Bitrus məllan ndassa hachahaya fəlhura'a, əbak nuhhwee ərtə hur mafecha kapat pərist.

67 Nakkən Bitrussa tək hwata, nakna kəllandə ndakənwa: "Sokənma, kunang nak ta Yəso Lənazarattadiyu."

"Ndaənəwa kunang nak tə Yəso Lənazarattadiya.

68 Pad həlkən i'ndə ndakənwa: "Njang sənwi i natu shunda darkənwa. Pad mbəssawiwa!" Cheknakish kə mi mbanga. Chatkichuyu kukwarkə dekta.

69 Mafat nuhhwaniyu nakənndi, ngərkən ndanda fichile kitkitta mbənniyuwa: "Nifiya məlla hur nanda."

70 Ngərkəna halə i'nda.

Toppə kicha pad fichile kitkityu ndangndə Bitruswa: "Kitchitkən sokən pad naku ərtə hurnanda, kəthləm sokən lə Galiliyawata."

71 Nakna cherə i'ndi'en kənna nata at'i'chimi tə ndatwa: "Sənwi nifi natuni shunda darkənwa."

72 Chatkichuyu kukwarkə dekta i chapatəkən. Kudukkə Bitrus tə shuni mbwa'andə Yəso ndatwa: "Kə kukwara dəktə chap nu kurbandə halə i'ndə məkkan ndatwa sununə njiva." Kə kudəktən shuwunkən chat nakna titə.

15

Yəso Məla Mbanita Bilatus

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Yh 18:28-38)

1 Kənat bəta wenda mbingtə tung, pəktat pəristchikən tə pəktat fəmbanicha tə maldəmchə fa sakandə kussa Musa dī, tə pəktat fasakmicha təhsangndə hi. Dəkən kənandəda Yəso pədakndə tənda mbaniti Bilatus.

2 Sahang Bilatus mi Yəso tə ndatwa: "Sokən naka kutur Yahundəwechəwə?" Ngəməaən'en tə ndatwa: "A mbwinə keeke."

3 Nak pəktat pəristchikənna nata muh hanharkən kə dar i'chə oi.

4 Ngərkə Bilatus sahami tə ndatwa: "Nga ngəmtəsi natu ngərtəsəwowa? Nu yakat kohat shuwunchi nannda mbutə kə dar i'ndekuyu."

5 Yəso paaya ngərausəwa, pədang ənnatkən Bilatus fa.

Thla Ficha Kiita Yəso i Mərtədi

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Yh 18:39-19:16)

6 Ma shee farə chohhəmtala Bilatus lakalkən nifəhi ərtə hur pursunacha le sahtənda.

⁷ Hur fa thlahur in'chi pursunayu yunəsə mbəlkəfata le la atfichəwa Barnabas.

⁸ Bak ngom nofchə oi tərkaakəndə hwanandə Bilatus kə saən kandə nda i'səntənhi tə sandə kanda.

⁹ Ndəkən ngəmməndən engnanda: "Yahkunisi kə kallayi kutur Yahundawechə kuni hiwa?"

¹⁰ Kəthlem mbəssadiwa tə nan'nda sərəhndi, ndəkən nat pəktat pəristchikəna fərndi.

¹¹ Pəktat pəristchikən chikangndə nofchikən, kweshkən kəkalaən Barnabassa kandə hi.

¹² Ngərkə Bilatussa ndanda kandəwa: "Mənati sandə nifi lə atuniwa kutur Yahundachiyi?"

¹³ Ngərkəndə hwata tə ndatwa: "Kukanhi!"

¹⁴ Ndang Bilatussa kandəwa: "Kəthlem mi? witə bəbifat mə sətən?"

Chika tə kichu thla'angndə mburat uf ndə tə alchita ndakndəwa: "Kukamən hi!"

¹⁵ Bilatus yahkənsa təra hur ngom nofchihiyu kalaən Barnabassa kandə hi. Difitə təppi təpanda fathlərhwecha Yəso fərangna kanda kə kukwangndəhi.

Njir Fathlərhwecha Yəso

(Mt 27:27-31; Yh 19:2-3)

¹⁶ Pədək fathlərhwecha təndi kə huri kuturichita, kə hur huri kuturichita, akndə tahət fathlərhwatkən nat.

¹⁷ Pangndə njeli kuturichit ngah nda am fi mbillehsheta, tahəskəndə fwa'in ndahha pangndə in.

¹⁸ Tərkaakəndə nda ənna: "Mbwarə shisshingta kə mbəşəku kutur Yahundawechə!"

¹⁹ Nakndə rərro'a ndəffa'in tə səssala, nakndə chahha yahta fa, təpadnakndə kopandəhi wa tənndə fəra mwanda.

²⁰ Kə mweshandəndə njirndi, kətangndə njeli'ihi fi'en ngah nda am fi mbillehshetyu pangndə ikən. Pədəkndə təndə kəthlem kə dəndə kukwandəhi dər palita.

Kukwa Ficha Yəso hi

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Yh 19:17-27)

²¹ Kanda dər mbərtəhi tə Yəso məlla rəf palite'en, chat a nifya lenat thlemkən wa Siman lə Sayirinta, shinndə Alekzanda tə Rufus, məla bata thlet həmtə dəfkəndəndi waat kəterən palita Yəso.

²² Pədəkndə tə ndi kə mbəfi lə atfichəwa Golgota (sakatkən wa mbət təb i'nda").

²³ A mbənniyu fərrangndə am'innabi le kurtandəndəhi tə mur, cherkən sata.

²⁴ Kukangndəhi dər palita, sakangndə njela'en hi thlerənanda, nakndə tata kəthlem kə sənndə i'nət chikawuna mbəsta.

²⁵ Kukangndəhi tə hanthləkta hanherta i'bingga.

²⁶ A yarandə ənat sənkən kə dərkən: "Kutur Yahudawechə."

²⁷ Mbənniyu kukangndə hi tə harchə chap, ərtə harsəmtə'en ərtə hishingtə'en.

²⁸ Leya ndəkən na nəhata laulawathi, ndakwa a thləkfichənda hur fa cherə thlən i'mbutə kus."

²⁹ Nat nofchi naka mbərtəhi tə mbənniyu, nakndə həhrandə i'nda kənnda shuwun bəbi icha dər Yəso tə ndatwa: "Yu! sokən ti ndakwa, nu hokanda kappat hura'a Farəhi pad kə tinangna hur muchə məkkən,

³⁰ hərkəndən i'ndeku hacha, kə tərnahaya dər pali'iya!"

³¹ Kichu pad pøktat pøristcha tø malfømcha fa sakandø kussa dø, lø naknda shuwun njirndi a thlerønanda, lø naknda ndatwa: "Hørkadøfuna: "Ngu hørkandø i'ndi'enwa.

³² Kø tar Kørøsti haya kutur Isra'ilawechø, kø tørakahaya dar palikøn chetchetya, tøkicu natma nata kø førømkita døarkøn." Fichile kukandø fichekandø tøndi i'erandøfa.

Mørtø Yøso

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Yh 19:28-30)

³³ Hanthløktø kumkøngørønsi chap i hur fara, ngølang hultø hachahaikøn nat, kø hanthløktø møkan i farøhufta.

³⁴ Kø saatø hanthliktø møkan, tik Yøso tø kapat mburata, ndakønwa: "Eloï, Eloï, lama sabatani?" sakøtkøn wa: "Ai Fara, Ai Fara, mæsøk chertunji?"

³⁵ Fichile thlarkø nduk tøndi køsøktøndø kichu ndakndøwa: "Søkama møla at Iliya."

³⁶ Rahkø yuna hurnanda døkna tønnandø øn nda hussunnjela'a, tø am tamndø fakkøna søssala, førangna Yøso kø san, ndakndøwa, "Pwa'ama, kønøm ma na Iliya bøta tørandahaya dar pali'i'ya."

³⁷ Chatkicu shuwunkø Yøso tø kapat mburata, kanna kalø shissingtø'ehni.

³⁸ Kuwuri køntø ficha kapat hura'a Fara thlakhøn hi chap, thlata døarkøn kø kakøn.

³⁹ Kapat fathløehwechøkøn le nak kitta mbøniyu a kølønda nakøn mæri'mærtøn* ndakønwa: "Kitchitkøn nifiya hweya Farø nakøn!"

⁴⁰ Nishchøsøi thlarkø langnga naka nat kanda nishchøkøn nda Maryamu le bøka a Magdala, Maryamu man Yakubu le nak ngudøfø mæ Yusufu[†], tø Salomi.

⁴¹ Køndang kuwurkøndø, nadø natndø hachahai Galili, kwirndøndø tøpad førandø mwanda, tø yakat nishchi oiyu døfkøndø kø Ursheليمayu kanda mbønniyu.

Thloh Yøso

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Yh 19:38-42)

⁴² Søk farø hufta, bøkna soktø kø farø tahasøfa køthløm ishkichitkøn farø yiptø Yahudawechø,

⁴³ Niføsi lø atfichøwa Yusufu bøkna hømøt Armatiya, nakøn ørta hur ficheile lø førandø fichele mwanda, lenaka pu mwanda Fara, søkøn alchit handøkiketa ndøkna mbønda Bilatus, sahaøn murøt Yøso.

⁴⁴ Pødføng ønatkøn Bilatus fa ndu a teppa mirri, thlønkøn kø angfichile nak mwachina hur fathløehwechøkøn, sahaøn miya: "Tøkit Yøso teppa mirwa?"

⁴⁵ Kø søktøn kichu miya kapat fathløehwechøkøn tø ndatwa teppa mirri, føraøn murøt fatkønna Yusufu.

⁴⁶ Hiikø Yusufu njeli thlohmurtø, tøraøn fata Yøso haya, fwadaøn tø njeli thlohmurundøyu, døfkøna hur kwata le retficha fa ngwiya. Pwatkøn paplata ngølaøn mi kwatkønsi.

⁴⁷ Maryamu le bøka a Magdala tø Maryamu man Yusufu nedndø mbødi hunandø ficha.

* 15:39 15:39 Fun øyarechikøn ndakndøwa tiø køna mærtø   † 15:40 15:40 Greek cha yaru ndøwa Josephwa yarak nduwa Joses

16

Thlata Yəso kwata

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Yh 20:1-10)

¹ Ké mbərkə farə yipta Yahundawechə hi, Maryamu le baka a Magdala, tə Maryamu man Yakubu, tə Salomi, hiikəndi fidəci nat satə'en mbinchinfa kəthlem kə dənda pa'anda Yəso fa.

² A farə Latı ńingtə tung, kənat fara cheta pədakndə mi kwatkən.

³ Nangnda ndandandani chiwu: "Wun na pwatandə paplatkən engnəmada mi kwatkən?"

⁴ Kə thla'andəndə i'nda nak ndə paplatkən a teppa pwatafichadi nakən mwanchin.

⁵ Kənannda yimta hur kwatkən, nakndə hwankimsha'a das tə harsəmta, tə hedfi njela'a pədang ənatkən kandəfa.

⁶ Ndangna kandəwa mə pəda ənkunifəwa nuni kat Yəso Lənazaratta, le kukkwandəfichəhi. A thle'i, məlansa mbənniyuwa, kəlama mbədi hundəficha.

⁷ Dama mbwa'amna kimshechi'en tə Bitrus, təndatwa nan lata Galili mə kandang, mbənniyu nuni nanndi nda i mbwa'a'ndənakuni."

⁸ Nishchəkən pad shekə'ində kanda kanda saktatfa Cheknda kish tə rahta, a hurkwatkən fechengnanda rəptəfa shekə'ində kandə ka'ən. Mbwa'aundə əna nifuwa kəthləm kanda lechita.

Yəso Chedadə Fat'enna Maryamu Magdaliya

(Yh 20:11-18)

⁹* [Kə thlattin tə shisshingta fa ńingtə tung a farə Latı, tərkaakən bata mbəs Maryamu le baka a Magdala, nuhi rəktə Yəso ləwurchə muda fet'en.]

¹⁰ Məlan pad dəkna mbwa'a'nda fichile natndə tə Yəso soh kana mərtə dəkna mbəssandəkanda səb hura tə pad kanda titə.

¹¹ Kə səktəndəwa Yəso məllan tə shisshingta fa, təpad nedtəndi, cherkənda fərkitsi.

¹² Diffitə ndəkən chedəkən fat'enna mbəndə funə chap hurnandə tə witə natsəmən, kanda dar pədata thlethəmta.

¹³ Nofchi chapyu ngərangndə'in bəkndə mbwa'anda tahchikən, chika təkicu fəründə kitsi kə dar i mbutəndəwa.

Chedda Yəso Fat'enna Kimshechi'en Kumngərənsə Ərta

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-40; Yh 20:19-23; Tf 1:6-8)

¹⁴ Diffitə ndəkən bək Yəso mbəs kimshechi'en kumkəngərənsə ərta shokndəhi kanda səm dəsəmta, bəkkangna kandəhi kə dar bəh fərkitchidəng nanda, tə kwaakwachit handəkiketa, kəthlem cherndə fərkitta dar fichile nakndə a diffitə thla'i'thlattən.

¹⁵ Ndangna kandəwa dama hur kishitə nat kə bassuni kwescha shunda kə mbəda nofchə nat.

¹⁶ Uf nifi fərkəkit sangfichə baptismə nan hərəkta, pad le cherkə fərkit na ficha fəra pwancha.

¹⁷ Na ficha nat sakət i'chiyya tə mbəda fichile fərkəkit: nanda chandə bəbi ləwurchakissə hur thlemna, nanda shuwun yuwamichə somsomən,

¹⁸ Nanda harə huthlənchahar tə pad chika witə bəbi i'natma sandə ngu tamta sa ənkanduwa; nanda sa harcha nofcha in fichile nak hahchin nanda kəndədi."

---

* ^{16:9 16:9} A hura yerechi yaratficha soh ngusuwa chekangficha

Təra Ficha Yəso kə Afchi

(Lk 24:50-53; Tf 1:9-11)

¹⁹ Diffitə shuni shunandə Ləmwandə Yəso kanda, tərrang ficha afshi, sokkənna har səmtə Fara.

²⁰ Pədak kimshechikənna nata əsə kwashchə shunda Fara chika ayi, Ləmwanda nakna kəsanda kandəsi. Tə mbəda ənnat sheka inchi nannda sətyu chedkənwa kweshcha shuni nannda əssəyu bakna mbəda Fara.]

TORCHƏKƏNA FATHLƏNCHA

Dəfshuwun Bata Shemed Chidchid

¹ Hur tərka dəlwer engna, le yarutisi sokən Tiyofalus, yaradı ichihi nat tərkaatə Yəso səta tə fichile tərkaatən sakandađi,

² kə fari tərtə fichinda afshi, difitə fəra kussa fathlənchi'en tadtənhar təmbəda Shemed Chidchid.

³ Hur munda kumchit fwada, difitə bahta'ənhi tə mərtə'en, kurbađə cheda fat'enna kanda a mbachə somsomən ndatwa təkit a thlee tə shisshingtafa, pad mbwa'adə pathla mwanda Fara kanda.

⁴ Nadı natən tə kandəyu, ndangna kandəwa: "Mə malində Urshelima hiwa, kə pundə kə nəhhəf dəfshuni dəftə shinkən hiiyu, nda i mbwa'andəna kanda,

⁵ Kəthləm Yohanna səkən baptisma tə ama, a hanmunchə dimek nakficha sa baptisma kuni tə Shemed Chidchid."

Təra Ficha Almasihu Kə Afshi

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Kənat Yəso humtəhi tə fathləncha, sahangndəwa: "Ləmwanda, nakənya natu ngər fəra kuturichit'ena Israila dəwa?"

⁷ Ndangna kandəwa: "Nga innuni kə sənuni thlet hanmunchə tə hanthləkchəkənwa, papa ndak nak tə alchitkən.

⁸ Nuni mbəs alchita ma bed Shemed kə dər inchengnuni. Nakuni nat kə shetachengna, kə nuni mbwa'a pathlengna nofcha a hur Urshelima tə hachahai Yahudiya nat tə Samariya tə sərət kishitə nat."

⁹ Kə mbuutən kichu, kanda dər kələnda, tərangficha afshi kə hur hu-somba'a, bakna shekata hwanichengnanda mwa'unda ngər nanndəwa.

¹⁰ Kanda dər kələta afshi, mələn pad mələ pədəta, bak nofchi chappa tlara tləmatnanda, tə njelechə hedəda.

¹¹ Ndangndə kandəwa: "Hishcha Galilicha, kəthləmmə natuni kikit kənuni kələta afshi? Yəso ti tərrandə ficha hurnuni kə afshiya, farəyuna nan ngər bata nda i natuni pədat'ena hur afshi."

Ted Ficha Matiyas kə Ngərka Kwar Mwanda Yahuda

¹² Thlaakənda malkəndə shohla Zaitunhi ngərangndə'ina Urshelima nakən nga langngəwa, witə nduk ka mel ərtə.

¹³ Kə nannda sata həmətkən, tərkənda huri afshi kə mbədi nanndə dəndas. nda: Bitrus, Yohanna, Yakubu, Andarawus, Filibus, Toma, Bartalamawus tə Matiyu, Yakubu hwuya Halfa tə Saminu lə mbat thlət inda punofcha dī tə Yahuza hwuya Yakubu.

¹⁴ Humkəndəhi natyu tə yarə ərtə, nakndə nata hwandə kənding, tə Maryamu man Yəso tə nischa terchin tə hwanmanchə Yəso.

¹⁵ A hanmunchiniyu, ngomkə fafərkithi aru tə kumchitchap kə mbət ərtə, thlaakə Bitrus kit a hurnanda, ndakənwa:

¹⁶ "Hwanmanchina, sokkən waat kə nəhdəngfichi ihi mbuutə shunda Farə soh tə mbəda Shemed Chidchid bak tə miya Dauda kə dər Yahuda le həmkə mbanna hur fichile kəsang Yəso.

¹⁷ Kəthləm nakna hurnəm soh, pad fəra fichi i natna səta hur toriya.

¹⁸ (Yahuda, təkəni bəbi tor'en hiițən mbətsi, həmkənhi tə inda, dəthlkə hur'en bak hanhəfəchi'ena haiya.

19 Kusheng shiwun mərta Yahuda səkkənofcha Urshelima nat, ak fichi mbətkənwa Akaldama tə miyengnanda, sakətkənwa mbət fwara.)

20 Dək Bitrusa mban tə ndatwa:

Nakna hur yaratkən kichuyu a hur Zabura, ndatwa:

"Nak huraa'ena nata kətən kuffi,

mə soki nifa hurkənwa:

pad mbət soktən a hur torkən kə tər yuna."

21 Kəthləm ndəkən sokkən waat kə tadim yunihara a hur nofchi natəm tə kandə nat farə natma witə tə Ləmwanda Yəso yu.

22 Thlata fari sandə Yohanna baptismə kə fari tərtəndəndi a hurnəm kə afshi. Chikawun tərtə ficha, nan sokta sheta təkəm kə dər thlata Yəso a hur məmətchə.

23 Harkəndə nofchi chap: Yusufu lela atfichəwa Barsabas, lela atndə padwa Yustus tə Matiyas.

24 Hwankəndə tə ndatwa: "Ai Ləmwanda, lə sən hanndəkiketa chika wuni, chedəfu le taftuhara hur nofchi chapyə.

25 Kə sokka lə thlənda hur torkən, kə tərən mbətsokta Yahuda le lengkəhi pədəfa məbədi bətən yu.

26 Yimkəndə tata, səmkə Matiyas dəfkəfichinda hur fathləncha, humang fichi tə fichile kumngərənsə ertəyu.

2

Bata Shemed Chidchid

1 Kə saatə farə pentekos, uf fa fərkit hwimndəhi mbət ərtə.

2 Sutolluwa, səkkə fichi tit əna hur afshi nda kapat rənna'a nəhəfadə huri'i nannda hurkən dədas.

3 Chedəki ichi fechəngnanda nda hanshuwun hwata, kanda saktəhi, kanda dəta dar inchengnanda.

4 Nəhdəng fichi kandə nat tə Shemed Chidchid, tərkaakəndə shundə tə michə somsomən, da i fərandə Shemed shunda kanda.

5 A thlahmbəchiniyu, Yahudawechisi fa mwanandə Farə kaən, baka a hachahaichə somsomən a hur kishita nak tə sokta a Urshelima.

6 Kə səktəndə iniyu, humkəndəhi ngomkəndə mbət ərtə kəthləm a kwehər sokkənadə, chikawun məla səktə kanda shundə tə miyengnanda.

7 Pədəng ən kandəfa pad shekfəng'ində kanda, ndakndəwa: "Awi fa shuni natya nga Galilawechiwowa?"

8 Sək ənikəni natma sək kanda shundə tə miya chikawuni?

9 kəmnangya, Fartiyawechə tə Madiyawechə, tə Elamawechə tə nofcha hachahai Mesofotamiya tə Yahudiya tə Kafadokiya tə i Fantus tə Asiya,

10 tə Firijiya tə Bamfiliya tə Masar tə fichile nak nduknduk tə Sayirin a hachahai Libiya tə romchi baka Roma. Yahudawechə tə fichile yimka tərbəndəngnəm.

11 Pad kəmnang Kiritawechə tə Larabawechə, nat kəmna sək kanda shundə tə miyengnəm kə dar pəktat ichi sat Fara."

12 Pədəng ən kandəfa natndə kohərkə inchengnanda, dəkndəwa: "Mənaka sakət iya?"

13 Chang funə mi kandəhi ndatwa: "Tə sandə am inabi ngalkəndə beng."

Bassa Bitrus A Farə Pentekos

14 Thlaakə Bitrus kit tə tahət fathlənchi kumngərənsə'ərtəyu, i'naən burathi bassangna kandəsi, ndakənwa: "Hwanmanchina Yahudawechə tə fichile

nakta sokta Urshelima nat səkamnji, pad kə dəffuni i'nda i nati mbwa'anda kunka.

15 Nofchiya nga tə tərang əna kandə nda i tərtuniwa, nakən mwee mbəta bingtayawa: hanthlikkən hanhertə ndak.

16 I natuniya ndəkən mbutə tapənaa Yowel ndatwa:

17 "Ndak Farə wa,

a mweshit hanmunchikən ni tlər Shemedengna dər indanofchi nat.

Hwechengnuni kə nishchi tə hishcha nanda mbu icha le mbwa'anda Fara kanda.

Kimshechengnuni nanda nat'ichi tamuchitnda nata,
tuburnofchengnuni nanda sənnata.

18 A hanmunchiniyu ni tlər shemedengna kə dər inda mafechengna hishchi tə nishchi nat,

pad nanda mbu icha le mbwa'andə Fara kanda.

19 Ni che ənat pədandə nifəfa a hur afshi,
tə i na che sakət ənat pədandə nofchəfa a kishita,

naknanat fwara tə hwata tə ənnda husomba'a.

20 Hwatfarə nan yimta hulta,
ndəra'a nan təbərtəhi ngah nda fwara,

kana fari Ləmwändiyu bata,
kapat fari nak mwanchin.

21 Farini hachiyu,

chikawun hwanka hur tləm Ləmwanda nan hərəktə.

22 Hwanmanchina, Israilawecha, səkam shuniya. Yəso lə Nazaratta, nifi chedandə Fara kuni tə pəktat torcha tə ənat pədandə nifəfa tə che ichi somsomən a hurnuni tə mbəd'en, nda i səntuni tə indengnuni.

23 Yəso tiya, fərkə fichindi tepi tehishhi pad tə sənda Fara, kunang kukwang kə bəllangndə tə mbədə bəbi nofcha.

24 Bak Fara thla'anda dəfitə bohandə hanmurtəda i'ndi'en, kətləm ngu sətta hanmurtə kə kəsənndəharwa.

25 Dauda kutura mbwitə ən kəsfarkən ndatwa: "A nedfi Ləmwandə məla tləmmatnə kənding. Ngi həhərtəfuwa, kətləm məla harsəmtengna.

26 Kətləm ndəkən, hanndəkiketengna sək mbəndəfa, hanshundengna in immish mbənfata. Tə pad tlərəkə fadengna dər dəfinda mbədə Fara.

27 Kətləm nguna malə fadengna hur məmatchiwa, ndu kə mallangnə iuti nak Chidchid kə yirakada kwatwa.

28 Chedina mba shisshingta. Nu nəhditə tə mbənfata naku tənji kənding.

29 "Hwanamanchina, ni mbəlla mbwa'anda kuni tə kitchitwa kakannəm Dauda, ndatwa miri a tləhaficha, kwat'en mwakəna tləmmatnəm kə bukwəya.

30 Nakən ka tapənaa, pad a shinwa dəffa Farə shundəhi tə at'ichimi ndatwa kachit Dauda na sokta mbət sok kuturichit'en.

31 Bak Dauda nathi kichuyu, pad a shuwun kə dər tlətə Almasihu a hur məmatcha. Nakna ndatwa Farə ngu maləndə hur məmatchuwa ndu kəmalən fat'en kə yirakada kwatwa.

32 Thlaa Farə Yəso a hur məmatcha, kanang natani shetachə nakani.

33 Nakən mwanaficha nakna harsəmta Fara, Pad shinkən nda i dəftən shundəhi, fərəən Shemed Chidchid kə tlərəkə dər inchengnəm nda i səktuni pad natuni bukwəya.

34 Nga Dauda tərəka hur afshiwa, chika mələn ndakənwa:

"Lémwandə ndangnga Lémwandengnəwa, soku harsəmtengna,

³⁵ Kani dəf atikrechiwa ishangnəkanda ka sarəcheku."

³⁶ "Kəthləmndəkən chikawuna hur Isra'ila kəsənən təkitwa Yəso ti kuk-wandunihiyu, ngəra Fara Lémwanda ta Almasihu."

³⁷ Kə səktəndə shuniniyu, thləhərkən kanda handəkiketa, ndangnda Bitrus ta təhat fathlənchikənwa: "Hwanmancha, mənatani səta?"

³⁸ Ndəkən ndanda Bitrussa kandəwa: "Kə tərunihi kə sangfichə baptisma kuni a hur thləm Yəso kərəsti kəthləm kə kallangfichi bəbichitfechengnuni kunihi, kanuni tlət Shemed Chidchid.

³⁹ Kəthləm dəfshunihya innuni ta hwechengnuni, tə fichile nak langngə pad, chikawun at Lémwanda, Farengnəm."

⁴⁰ Dək Bitrussa mban tə bassanda kandə kə tolta, nakna ndanda kandəwa: "Hərkamən fechengnuni hura səb kishi'iya."

⁴¹ Fichile fərkəkit kə dar shunda Bitrus, sangfichə baptisma kanda. A farəniyu chekkə nofchə kə dar fərkəkit nduk aru kumchit məkkan.

⁴² Baknda dəf inchengnanda sakini fathlənchiyu, lə humkəndəhi kənnda chi johma, pad kənnda hwanda.

Witə Soki Nat fa Tərbənda Hurkən

⁴³ Kəsang lechit chikawuni, sək fathlənchikən ənat pədəndə nofchifə tə sakchikən kaən.

⁴⁴ Nat fərkəkit kanda mbət'ərtə, chikamengnanda pad ərtə.

⁴⁵ Hi'yangndə ichidə naksengnandə nat, sakangndə handəbəlkəna chikawuni, nda i yahtən.

⁴⁶ I səkka wembəta kanda dəta kapat hura'a Farə tə ndani rəmma, kənnda chi njohma a hurechengnanda, kənnda səm'əna mbət ərtə tə mbəndəfa tə handəkikətə yuyur.

⁴⁷ Kanda mwanandə Fara, nangndə mbəs hamta mbədə nofchinat. I səka wembəta Lémwanda cheka fichile hərkandəfich kanda.

3

Kəna Fichi Tərəddadi Mikəttən Hwanda

¹ Farəle nda Bitrus tə Yohanna pədəta kapat hura'a Fara ka hwanda a farəhuftə, hanthləkkən məkkan.

² Bakndə tə nifə le ngətə fichə kə tərad kənding la bəkndə dəfndəhi nduk kə mi bang kapat hura'a Fara ləla atndəwa chamare tə mimbangnga, kəthləm kə hwanən fər poffənna harra fa yimta kapat hura'a Fara.

³ Kənatən nda Bitrus tə Yohanna yimta kapat hura'a Fara, hwanaən fər poffənna kanda

⁴ Nda Bitrus tə Yohanna nak nda kəllanda, ndak Bitrus wa: "Kəllan kani."

⁵ Ngərkə hur'ində'en nat kəfadengnanda, naənhiwa nan mbəs'əna hareng-nanda.

⁶ Nda Bitrus wa: "Handəbəltengnəsəwa, i'naksengna ndəkən nati fərruta. A hur thləm Yəso Almasihu Lənazartta, thla'u wi'iu."

⁷ Kəskə Bitrus harsəmtə'en thla'a'ən. Chatkichuyu sarrəchi'en tə sanglam-chi'en səkndə alchita.

⁸ Thlaakən pərkəna afshi thlərkənhi tərkaakən wita, yimkəna kapat hura'a Farə tə kanda, məla wita məla pərta afshi, məla mwanandə Fara.

⁹ Nat nofcha nakndəndi məla wita məla mwanandə Fara.

¹⁰ Mbəssangndəwa mələnni lə sokka a chamare tə mimbang kapat hura'a Fara kənna hwaferpoffənyu. Pədəng ən kandəfə kə dar i'ndi'en.

Bassa Bitrus a Kettən Para Sulemanu

11 Keskən Bitrus tə Yohanna har, ngomkə nofchə nat kə thləmatnandə tə rahta a hur kettən para Sulemanu, kəthləm a pədə'ənkandəfa pad kwehər hur'inchenhandadi.

12 Kənat Bitrus kichu, kahaan hur'inda nofchə tə ndatwa: "Israilawecha, məsək pədəndə'ənkunifə kə dar iya? Kəthləmmə natuni kələndə kani nda tə alchid'indengnani wiitə nifiya ndu kuwur Farengnani sək wiitə nifiya?

13 Fara Ibrahim tə Ishaku tə Yakubu, Fara kakechinəm nat, məlan mwanang mafat'en Yəso, le chertuni pad fərtunindi a mbanitə Bilatus yu, chikama sokkənwa tirwa nan kaləndəhi.

14 Cherkuni le nak chidchid lə kafata, hwankuni kə kallangfichi lə bəlfata kunihi.

15 Bəlangnguni le nak tə mba shisshingta har, thla'ang Fara hur məmatcha, kənang shetacha dar kitchitkən.

16 "Tə mbəda fərkit hur thləm Yəso, kəntə nifidiya, səntuni sohwa tərad. Kittəkən fərkitchidi təmbəda thləm Yəso kənang nifidiya a hwanitengnuni nat.

17 Nakənya hwanmancha, mbəssadiwa i sanduni Yəso səkuni hur bahsənda, nda i sət fa həməbanichengnuni.

18 Təkicu nəhdəndə Farə dəfshundə'eni tə miya tapənechə nat, ndatwa Kərəsti nan sat bahta.

19 Kəthləm ndəkən kə tərunihi kə təbrunihi bəda Fara, kəthləm kə sapang fiche bəbichitfechengnuni di, Ləmwanda nannata cheka alchit handəkiketa kuni.

20 Pad nan thlən Kərəsti ti tadəndənakunisi soh, məlan naka Yəso.

21 Waat kə sokka hur afshi kə fari natficha mbumbwedəndə ichihi nat kə yuwachikən, nda i dəftə Farə shiwunkənhi kəsətə tə mbəda tapənechi'en chidchid.

22 Ndak Musawa: "Farə Ləmwanda nan thla'a tapəna'a kunisi a hur nofchengnuni, nda i thla'itən. Waat kə dəffuni inda i nat mbwa'andəna kuni nat."

23 Nakna sokta chikawun kawuchik thləmmata tapəni'iniyu na ficha səbandada hur nofcha.

24 Tapənechi mbukə ichi nat, thlata Samaila ka kəs fichilesi əbəkə dəfi, mbwinda ichi naka sət nat a hanmunchi nakənya.

25 Kunang naka hwecha tapənechiniyu pad kuna hur dəf shunini dəfəndə Fara kakechənəmhiyu. Kəthləm ndang Fara Ibrahim wa: "Tə mbəda kachitwa na nofcha kishita natta mbəs ənhar.

26 Kə thla'andə Farə mafat'en Yəso, tərkaakən thlənnidə kə mbədfengnuni Israilawecha, kəthləm kə fəraən mbəs ənhara kuni tə mbəda təbrandə chikawuna hurnuni kə malaən bəbi dəsəchi'en."

4

Bitrus tə Yohanna Mbanitə fa Yarandə Ichihə

1 Pərischa tə la həməbanita fa pu kappat hur'a'a Farə har tə Sadukiyyawechə, baknda mbəsnda Bitrus tə Yohanna kanda hur shunanda nofcha.

2 Shıbhurchengnandədi kəthləm kanda sakanda nofchihar tə sənanda kandəsəwa məmatcha nanda thlata tə shisshingchafa nda i thlaatə Yəso.

3 Kəsəngndə kanda, dəkndə tə kanda kəttən pursuna kə ishki, nakən tepe shif farəhufta.

4 Yakat fichile sakkə bassikən, ferkendəkitsi. Nofchi ferkəkittəkən sheendə aru kumchitfurman.

5 Bingətkən, fa yarandə ichihi a kuturchitkən uf tə fa həmmabanita tə maldəmcha sa sakandə kussadi, ngomkəndəhi a Urshelima.

6 Tə Hanana kapat pərist tə Kayafa tə Yohanna tə Alekzanda, nat ta fichile naka hur ngitika kapat pərist.

7 Bakndə tə Bitrus tə Yohanna, thlarangndə kandəhi kə hur diffi, sahangndə kandəwa: "Tə alchitmi ndu tə thləm wuni sətuni ichiya?"

8 Bitrus, nəhədkadə tə Shemed Chidchid, ndangnakandəwa: "Kuturcha tə pəktatnofcha,

9 Sahangnguni mi kani bukweya kəthləm kachidi sandani təradtiyawa tə mbayı kəntəna diyawa?

10 Yahkisi kə sənuni nattuni tə Israilawechə, ndatwa tə thləm Yəso Almasihu Lənazaratta, le kukwandunihi thla'andə Fara hur məmatcha, kəntə ni fidı ngwalngwal kita mbanitənuniya.

11 Məlan naka:

"Ngwiyi chertuni kunang fa tinchə,
ndəkən sokka kukuwun tinda."

12 Nifəsi na mbəssa kabı nifə chika ərtəwa, kəthləm thləmsa hur kishi'inatya fərandə ficha nifa le na mbəssakabikəmwa."

13 Kə natndə alchit shunda nda Bitrus tə Yohanna, pad mbəssangndəwa nga fa sən'ənwa, pad fa bahcha, pədəng ən kandəfa. Bednda mbəssandə padwa kəsəh nakndə tə Yəso.

14 Kənannda nat nifi kənəndəndədadı kita hurnanda, bəhkəndə i nannda mbuta.

15 Ndangnda nda Bitrus tə Yohanna wa kə chendakisha kəttən yarangndə ichihi, kə yarangndə ichihi kə ndani.

16 Ndakndəwa: "Nakma sandə nofchiya kəni? Mbandəsə namma ndatwa sundə ənat pədəndə nifəfuwowa, kəthləm chikawuni a Urshelima shinwa shid ficha ən kichu.

17 Kəthləm kə njaam dəttəkəna kanda mban, bokamna kanda, mə ngərinda shunandə nifa hur thləmmiyawa."

18 Akndə fathlənchikən, bokangndə kanda mə ngərinda shunandə nifə ndu kə sakangndə nifəhar hur thləm Yəso wa.

19 Ngərang nda Bitrus tə Yohanna kandəsəwa: "Keekesa mbanitə Fara kə səkani innuni kə cherani i Farəwa, Kəlamən kənuni.

20 Kəthləm kanang ngani malandə mbu i natani tə i səktaniwa."

21 Ngərkəndə chekandə bokanda kanda kalkəndə kandəhi, kəthləm sənundə mbayı nannda fəra bwenne kandəwa kəthləm nofcha. Kəthləm chikawun mələ mwanandə Fara kə dar i səka.

22 Nifi mbəskə kəndədadı tə mbanda ənat pədəndə nifəfa, sherađa hurat kumchit fwada tə ngətta.

Hwanda Fafərkit ti Shuwunkə Nga tə Lechitfuwa

23 Ka kaltəndə kandəhi, nda Bitrus tə Yohanna pədəkndə mbəs fahchimanda, mbwa'angndə i kandə mbuta pəktat pəristcha tə pəktechə.

24 Kandang pad kə səktəndə kichu, thla'angndə burechengnanda mbəfa Fara hurhwanda, ndakndəwa: "Ləmwandə lə alchitnat, sokən sək hur afshi tə kishita tə hawurta tə ichi naka hurkən nat.

25 Tə mbəda Shemed Chidchid, tə miya kakannani Dauda, mafadəku ndatua:

"Kəthləmma səbbandə punofcha huradı?

Kəthləmmə nat nofcha kike kohat i'cha?

²⁶ Küturcha kishita tehisndəfa mbata, fa həmmbanita humandə inda kə dar Ləmwanda tə Kərəsti pad."

²⁷ "Kittəkən a hur həmədiya Hiridus tə Buntus Bilatus humandə inda tə punofcha tə nofcha Isra'ilawechə kə sangndə bəbichitfatfa nat kə dar mafadefu Yəso le taftuhar.

²⁸ Humangndə inda kəthləm kə səndə ichi taptu kə tahsangnəhi tə alchideku tə yahtekuwa nan səta.

²⁹ Nakənya Ləmwanda, kəlandən kah thlemmadengnanda kə Fərangna mbabəs shundeku mafechecku tə alchita.

³⁰ Kəlla tiidfangnə harekuhi i kəndadi, kə sani ənat pədandə nifəfa tə sakchikən tə mbədə thləm mafadefu chidchid, Yəso."

³¹ Difitə hwandengnanda, mbədī humtəndəhi həhərkənfa, nəhdang fichi kandə tə Shemed Chidchid. Bəskəndə pathla Farə nga lecgitfuwa.

Chikama Fafərkit Ərta

³² Sərət fichile fərkəkit, humkəndəhi handəkiketə ərtə tə yarə ərtə. Ngusa ndakwa i naksə'enwa ikənwa, chikama naksengnanda innəndə nat.

³³ Fathlənchəkən fərkəndə sheta tə thlata Yəso Ləmwanda hur məmatcha tə alchita, pad Kachita Farə kaən a dar nandə nat nda.

³⁴ Ngusa hurnandə əbhəkə ənwa, kəthləm nat fa hurecha tə hicha hiyandafı bəkndə tə handəbəlkən.

³⁵ Baknda tə hanndəbəlkən, fərangnda fathlənchəkən, sakang ficha nofchinatechikawun keeke a i yahten.

³⁶ Nifəsi thləmkənwa Yusufu, lə Lawita kachitkən lə Kubrustə nakən, la at fathlənchəkənwa Barnabas (sakitkənwa: "Hwan cheka alchita handəkiketa")

³⁷ Hiyaən hitə'enadı, bəkən tə hanndəbəlkənna əbanitə fathlənchikən.

5

Hananiya tə Safiratu

¹ Nifəsə thləmkənwa Hananiya tə nuhkən Safiratu, hi'yaən mbət enadı.

² Bubweekən handəbəlkən har tə sənda nuhkənsi, bəkən tə təhhətkən dəfkənhi mbanitə fathləncha.

³ Ndəkən ndat Bitrus wa: "Sokən Hananiya, məsək malandu Shedan kə nəhdaən handəkiketeku kə lekangna Shemedə Chidchid, bəbweetu handəbəltə harra hur handəbəl hiti hi'yandudı?

⁴ Thlateku kə dəna hi'yandadafı, nga iuwowa? Difitə hi'yadefkudi, handəbəlkən nga iuwowa? Məsək dəftu lekta hanndəkiketeku? Nga nifə lekandusəwa, Fara."

⁵ Kə səktə Hananiya shuniniyu, həmkənhi mərkən. Nat fichile səkkə kəsang lechit kanda kaən.

⁶ Bak kimshecha təranda kish, fwadangndə tə njeli thlohmurta pədaknda thlohhanda.

⁷ Difitə nda hanthləkkən məkkan, yimkə nuhkənsi, sənutə i səkwa.

⁸ Ndəkən sahanda Bitrus wa: "Bu'i'tən, hi'yangnguni hitidiyu kichawa?" Ngəmanwa: "Aa, kichuyu."

⁹ Ndəkən ndandə Bitrus wa: "Məsək humanduni mi kə kikedangnguni Shemedə Ləmwandə kicheya? Suku kwarsara fichile pədaka thlohhanda səmatu, kanda mikənnəndə, nanda tərruta kish pad."

¹⁰ Chatkichuyu, həmkənhi mərkən. Kə yimtə kimshechikənsi, mbəssangndə kə muratkən, tərkəndəndi kitangndə kish pədangndə thlohhanda thləmat səmaha.

11 Kəssang lechit kəttən hwakən kaən nat ta fichile səkkə ichiniyu.

Shid Fathlanchi Ənat Pədanda Nofchəfa oi

12 Shid fichi ənat pədanda nifəfa tə sakchikən kaən a hur nofcha tə bəda fathləncha. Nat fafərkit la ngomkəndəhi kəttən para Sulemanu tə yarə ərtə.

13 A hur təhhət nofcha, ngusə cheçkə nda nan yimta hurnandəwa, chika kichu la fərang nofchə mwanda kanda.

14 Nak fafarkitta chektə kaən kə bəda Ləmwanda, sherafa le soh, hishchə tə nishchə nat.

15 Ala bakndə tə hacha mimbacha, funa mbət'hunecha funa dəngəlcha, kətləm ma Bitrusa mbərtəhi, chika mirshingtə'en kədən tə dar funa.

16 Nofcha a thlet mbichi somsomən taurang Urshelima hiyu naknda ngomta, kanda bat tə hacha tə fichile nat bəbiləwurčha bahandə kanda, kənəng fichi kandafə natndə.

Bahha Fichi Fathlancha Kətləm Fərkit'engnanda

17 Thlaakə kapat pərist tə fichile naka thləmatkən, fa tərbanda Sadukiyawechə, nakndə tə sərəhtəfa kaən.

18 Kəsangndə fathlənchikən, dəkndə tə kanda pursuna.

19 Sokkən a fiiddikta, bak Mala'iķa Ləmwanda i'nandə mikətən pur-sunechikənhi, chaən kanda kish ndangna kandəwa:

20 "Dama kapat hura'a Fara əfni thlarəhi hurkən kə mbwa'angnguni nofcha pathlə yuwa shisshingta kanda."

21 Kə səktəndə kichu yimkəndə kapat hura'a Fara bingta naknda sakandadi. Kapat pərist tə fichile naka thləmatkən chekndakish, akndə fa sakandə ichihi tə fa həmməbanita Isra'ilawechə, thlənkəndə pursuna kə bafichi tə kanda.

22 Kə dət fa pu pursuna təkən, mbəssawundə kandəsəwa, əbakndə dadı ndakndəwa:

23 "Dəkkani mbəssandi pursuna təkəna kubultə ndiichin, fa putəhar kandəsi a mikəttənchikən, kə i'nandanihi mbəssawani nifa hurkən chika ərtəwa."

24 Kə səktə kapat lə pu kapat hura'a Farə har kichu tə pəktat pəristchikən, kohərkə inchengnandadi, nakndə sakandəhi məna kuwurdsifitəkən.

25 Bakyuna ndanda kandəwa: "Nofchi somtuni pursunayu kanda hur kapat hura'a Fara kanda sakanda nofchihar."

26 Fa pu kəttən hwakən har tə kapat nanda pədakndə bat tə fathlənchikən, pad ngatəalwa, kətləm pəktechikən kanda lechita məməmuhandə kandəfə tə ngwichəwa.

27 Kə batndə təkanda, thlarangndə kandəhi a mbanitə fa sakandə ichihi. Nak kapat pəristsa sahami kanda.

28 Ndakənwa: "Bokandəmakuni, mə ngərifuni sakanda nifihar a hur thləm nifyawa, chika kichu nəhdaduni Urshelima dī tə saktengnuni kə darkən, a yahkunisə nakənya kə tərranə hakke tə fwara nifya kə ba dar inchengnani."

29 Bitrus tə tahət fathlənchikən ngəmangndəwa: "Sokkən waat kə sani i mbutə Fara nga i mbuta nifuwa.

30 Fara kakechinəm thla'ang Yəso hur məməmatcha, le mbəlanduni tə mbanda kukwandəhi dar palita.

31 Məlan mwananda Fara dəfkənnədə tə harsəmtə'en, sangna lə həmməbanita pad lə thlət nofchadi. Səkən iniyu kətləm Isra'ilawechə kə mbəsnədə mba tərtəhi kə kalangficha bəbichitfechengnanda kandəhi.

32 Kanang shetacha kə dar ichini natyu, kichu pad tə Shemed Chischič, fərandə Fara fichile la kuwurkə ichi la mbutən."

33 Kə səktəndə kichu, səbkə hurchengnandaſi kaən, yahkəndəsa bəllanda kanda.

34 Yunəsa mbənniyu lə Farisiyawata nat thləmkənwa Gamaliyel, lə bəssə kus, le la fərandə nofchinat mwanda, thlaakən kit a hur fa sak'michikən ndakənwa chamən nofchikishya kwandən.

35 Kanna ndanda kandəwa: "Hwanmanchina Isra'ilawecha, mbərampa i yahtunisa sandə nofchiya.

36 Hurechi mbərkəhiyu, bək yunə kichu wa məlan Tufas, tərkən ində'en nda ənnakən, nifə aru fwada dək kakən, bək ficha bəllanda, fichile dək kakən nat wuwelkəndəhi.

37 Difitə məlan pad, fari nat ficha thlikandə nofcha, bək yuna wa məlan Yahuda lə Galilita, chikaən funa kuwurkəndənə, məlan pad tə thlərətkənadı. Fa kuwurndə təkən wuwelkəndəhi.

38 Chikale nakənya, ni mbwa'andakuni, chamakisha mbanda nofchiya, ma i natnda sakta i nifa, nugu ndəta mbahwa:

39 Ma i Fara, nguni mbəla sa'ənkandəwa. Na ficha mbəssandə kuni kuna mbat tə Fara."

40 Ngəmangndə shundə'en, akndə fathlənchikənna hurkən, təppangndə kanda. Ndangndə kandəwa mə ngərənda shundə tə thləm Yəso wa, kannda kala kandəhi.

41 Fathlənchikən malkəndə mbanitə fa sakandə ichihi, kanda sət mbənfata a dar ndatwa shəkndəsi kə sandə bahta kəthləm thləm Yəso.

42 Chikayen wembəta, ndu hur kapat hura'a Fara ndu huri, malaundə sakandaſi tə fər kusheng shundə mbinchin kə dar Yəso wa məlan naka Kərəstiwa.

6

Ted Fichi fa Torchihar Mud

1 A hanmunchiniyu nak fa fərkitta chektə oi, nak hurumtəsə kaən. Yahudawechäfa şu shuwun Helenanchi naknda hurmanda Ibraniyawechäfa, fa shundə tə mi Helenanchi, wa kəlündəsa nishchengnandə fichile mərtə hishchengnanda ka sak ichi kənding wa.

2 Fichile kumngərənsə chapyu akndə fa fərkit ndakndəwa: "Kamusə kimnang kə malaam bəssə pathla Fara kə yimma pathlə ndəsəmta wa.

3 Kəthləm ndəkən, hwanmanchina, tədam nofchihar mud a hurnuni, fichile la fərandə fichə mwanda kanda, pad nihiſndədi tə Shemedə tə sənda, kə səmkanda dar toriya.

4 Kəmnang nakma nata dar hwanda tə sakandə shuwunkənadı."

5 I mbutəndə mbənangna nofchifa nat. Ndəkən taftəndə Istifanus, nifi nəhidəkə tə fərkit tə Shemed Chischič tə Filibus tə Burokoras tə Nikanor tə Timan tə Barminas tə Nikolas lə Antakiyata le yimka tərbanda Yahu-dawechäfa.

6 Fichileya bənnədə tə kanda mbəda fathləncha, hwankənda dəffaən harra kanda in.

7 Nak pathla Fara nata dəta mban. Fa fərkit naknda chekta a Urshelima kaən, pəristchə terchin fərkəkit.

Kəsa Fichi Istifanus

8 Istifanus, nifi nəhədkədə tə kafata tə alchita, shidətə pəktat icha tə ənat sakchikən kaən a hur nofcha.

⁹ Funəsi a mbət humta Yahudawechihi lela atfichiwa kettən hwanda fichele kaltəfichihi, thla'angnda Istifanus fa tə halə'nda, Yahudawechə baka Sayirin tə Alekzandariya tə funa hachahai Kilikiya tə Asiya.

¹⁰ Nakan tə sənənafe fərandə Shemed i shunda, ngusə mbəlaakə thlarəhi kə halən'ində təndəwa.

¹¹ Shipangndə yipta funa hur a ʃubweeta kə mbundə lektə kə dar Istifanus ndatwa: "Shikanindi məla erə Musa tə Fara."

¹² T'nəyu thla'anda hur'inda nofcha, tə fa həmməbanita, tə maləfəmcha fa sakandə kussadi. Kəsangndə Istifanus bakndə tənda mbanitə fa sakandə ichihi.

¹³ Bakndə tə fa fər sheta tə lekta, ndakndəwa: "Nifiya kənding la nakna məbu səb'icha kə dar mbədi chidchidya tə kuscha Musa,

¹⁴ Kəthləm shikanindi məla ndatwa Yəso Lənazareta nan fəffalandə mbəndidiya, kə mbumbwedaən dəsəchengnəmhi le malandə Musa kəmhi."

¹⁵ Kə səktə nofchi nat sokkəhi bət humkənhi, thlərangndə hwanichafa, nakndə chumwanda'en nda i Mala'ika

7

Fər Ngəmtə Istifanus

¹ Kapat pəristəkən, sahaən mi Istifanus wa: "Ichi natndə chitsəhi dərkənya kitwa?"

² Ngəməng Istifanus wa: "Hwanmanchina tə shinchna, səkamnji. Farə ləmwanda chedang fat'ena kakatnəm Ibrahim a Mesofotamiya, kana ndəta sokta a Haran.

³ Ndaənwa: "Chukisha hachahaiyeku tə parchəwa kə yimna hachahaiyi nati cheduta.

⁴ Thlaakən malkən hachahaiya Kaldiyawechə hi kə hachahai Haran kə farə mərtə shinkən. Kana Fara bəttənda bəfi natunisə nakənya.

⁵ Fərawu Farə mbəta mbənniyu kə ikən chika ishtə ərtəwa, ndəffaən shundəhi tə ndatwa, kəmbən hachahaikən nat nan sokta'ikən tə kachitkən chika nguchik hwe'ensiyyu.

⁶ Ngərkə Farə shunanda ndatwa, na kachitwa dəta sokta a hachahai somən kə mafecha, nanda sat bahtə kaən kə hurat aru fwada.

⁷ Nifəra bahta hachahaiyi sang nofcheku kə mafechiyu, ndak Farəwa, 'a mweshikən nanda chetakish kə əbanda mwanita a mbədya.'

⁸ A hanmunchiniyu dəffang Fara shunda Ibrahim hi i hesha. Ngətkə Ibrahim Ishaku, heshaən a mundə fodfoda. Naknamban kichuyu, Ishaku heshaən Yakubu, Yakubu heshaən hwanchi'en kumngərənsi chap kakechinəm.

⁹ "Kakechənəm təkən nakndə sərəh Yusufu, hi'yang ndandə kə Masar anakən Farə təndi.

¹⁰ Thləkkənnadə hur bahta, fərang Farə mbəs'ənhar tə sənda a mbanitə Fir'auna kutur Masarcha, fərang kuturkən mwanda a hachahai Masar uf pad fəraən huraa'ena har.

¹¹ Bak mita yimta hachahai Masar tə Kan'ana, tə bahtə kaən sokkən kakechinəm dəsəmtengnandəsəwa.

¹² Səkkə Yakubu wa dəsəmtəsa Masar, thlənkən hwechi'en kakechinəm kə Masar kəthləm kə dənda hi ndəsəmtə pad tərkə dədfengnanda.

¹³ Chapatə dədfengnanda, chedang Yusufu fata hwanmanchikən, pad chedang Yusufu hwanmanchikəna Fir'auna.

¹⁴ Thlənkə Yusufu wa shinkən tə tahħət witənandə nat, nifə kumchitmuş ngərənsə durman, kə əbanda hai kə Masar.

15 Pədak Yakubu kə Masar, mərkəna mbənniyu nda i mərtə kakechinəm.

16 Kohkə fichə məmətchinanda kə Shekem dəkficha thlohandə kanda a hur kwadi hiitə Ibrahim tə handəbəltə a hara hwecha Hamor a Shekem təkən.

17 Nak farə dəf shunda Farə hi tə Ibrahim satə nduk, Yahudawechikəna a Masar chekkəndə kaən.

18 Tərkə kutursə somən a Masar təkən le sənuchik ən kədar Yusufu

19 Kulturəniyu a pupwiktə nofcchengnəmhi oi pad a fəradə bahta parchinəm, la dəfkən kandə kə somangndə hanngwa'yarchengnandası kəthləm kə məmatndə.

20 A thlahbəchiniyu ngəttəficha Musa, hwee ndiichin a mbanitə Fara. Kəskə parchikən ndəhar ndəraa məkkən a hurhura'a shinkən.

21 Kə muhandəndədi dək hwəya Fira'unə tərtə saən nda hwe'en mwanaən.

22 Sakangfichə sənda Musahar i Masarawechi nat, pad alchit'ensi a hur torchə tə shunda.

23 "Saakən hurat kumchit fwada, ndakənwa kemsə kədə nat fahchikən Israilawechə.

24 A farələ nakən lə Masarta əhəndə hwanmankən, thləkən hwanmankən bəlaən hwan lə Masariyu.

25 Naən Musa hiwa hwanmənchikən Israilawechə mbəsandəwa Farə naka sət tor təndi kə chaən kanda kissə hur bahta, a nakən bəssawundəwa.

26 Wenkəbəta ngərkən chetakish, nakən hwanmənchikən Israilawechi chap kanda mbətə, 'yahkənsə mbənəndə kanda, ndakənwa: 'Hishcha' nakuni hwanmanı məsək natuni mbata?"

27 Lenaka fəra bahta shekkənyu njingtaən Musa di ndakənwa, 'Wun dəfkəsa kutura tə lə sakmi kə darnani?'

28 'Yahnəsa bəlitə nda i bəlandu lə Masarti bəraa'yuya?

29 Kəsəktə Musa kichu, rəhkən malkən hachahaikənhi pədakna hachahaya Midiyanacha sokkən kə romma bənniyu pad ngaəlgən hweechi chap kə hishcha.

30 Difitə hurat kumchitfwada, chedang mala'ika fat'ena Musa tə mbəndə hanshuwun hwata, naka kəsta dar hanafta a loktara nduk tə shohla Sina'i.

31 Kənat Musa i'niyu pədangənfə mbənniyu. Bahkən nduk kəthləm kənanhi ndiichin, səkkən burata Ləmwanda:

32 'Njang naka Fara kakechuwa, Fara Ibrahim, Ishaku tə Yakubu.' Lechik Musa, nakna saktatfa təraən hwanitatdi.

33 Ndəkən ndandə Ləmwandəwa, 'Məbasan pahəmchekuhı, kəthləm mbədi thlartusiyu chidchisətə mbətə.

34 A nedfi bahta nofcchengnəhi a Masar. Shiki tidengnanda, Bakihaiya kəthləm kəthlə kandadı. Nakənya du ni thlənsə kə ngərangnəinna Masar

35 "Musati chertəndə ndatwa: 'Wun dəfkəsa kutura tə lə sakmiya?' Məlan thləntə Fara nakənya kə naka kutura tə lə thlətkandadi tə mbədə mala'ika chedang fat'en tə mbanda hwata dar hanafta.

36 Nifiniyu chang kanda kish a Masar, difitə sət ichi pədang nofcifə kaən, pad tə i sətnə a fi hawurta tə loktara, tərkə ndə hurat kumchit fwada.

37 Musa təkən ndangna Israilawechə wa, 'Na Fara thla'a'ndə yuna hurnuni kə tapəna'a nda njang.'

38 Nifikən nakna hurnuni fari ngomtunihi a loktarə tə kakechinəm tə mala'ika baka shunanda a shohla Sinaiyu tə shinchinəm. Mbənniyu thlət Musa shuwun nathi kana bata fəranda kəm.

39 Kakechinəm təkən cherkəndə fəra mwanda, kawundə thləmatwa. Cherkəndəndi a 'yahkəndəsa ngərandəinna Masar.

40 Ndangna Haruna wa kə tahsaən dəhhacha kandəsi, fichile na nata mban. Kəthləm sənwum i kəskə Musa ti chang kəmə kishsha Masar wa.

41 Tinkəndə dəhhata nda hwalata, thlangndə burat dəhərəmcha dəhhakən i mbənfata kə dar i tahəstəndə tə harchengnanda.

42 Təbrang Farə həsəra kandəfa malkən kandəhi kənnda mwanandə handərecha afshi nda farengnanda, nda i natna hur yaratkəna tapənecha, künang Israilawechə, njang tlənduni burat dəhərəmcha mwananduni dəhhacha a loktarə hurat kumchitfwada wa?

43 Harkuni kəttən dəhhachengnuni Molek tə dəhhə handəra'a Refan, nakuni witə tə kanda, dəhhachi tahəstuni tə harcha kətləm kə mwanangnguni kanda, njang pad ni harandi kuni kə difita Babilia.

44 Soh kakechinəm tenti engnandəsi a loktara, le chedkəwa lanak Fara mbənniyu. Ndəkən na tenti tə ndandə Fara Musa wa kə təhsən, tahəskəndə nda i ndandə Fara kanda.

45 Difita hurecha, kakechinəm ti tlək iniyu, bəkndə təkəna hachahayi fərandə Fara kanda, difita rəki rəktə Farə nofchi naka hachahaikən, fari nat Joshua kə lə həm mbanita. Tenti tiniyu nakna mbənniyu kə tləhmbədi sət Dauda kurutrichita.

46 Dauda təkən mbishta dwachita mbəda Fara a hwankənwa nan tina hura'a Fara Yakubu si.

47 Sokkən Sulemanu tinang hurikənsi.

48 A nakən Kapat Ləmwanda sokwa hurə'i tintə nifə tə harwa, nda i ndat tapənə'a,

49 "Hur afshi mbət soktengna, hachahaya mbət sət sarəchengna, witə hurəmə natuni tinitəsi? Padaa witə mbət yipmi natuni tinitəsi?"

50 Nga harchengnə tingkə ichi natyawowa?

51 Kunang fa kwaakwachit hur i'ncha, tə fa kwaakwachit handəkikecha, tə fa kwaakwachit tləməcha, kə nding kuna cherami Chidchid tə Shemed fa. Sək kakechinuni kichuyu a nakuni sətkichu kunang pad

52 A hur tapənecha, wun fərawuchit kakechinini bahta? Bəlandə fichile mbukə bata lə kafatchidchid. kunang pad fərkunında a bəllangnguni.

53 Thləkuni kuscha Fara cherkuni hərəmtəhar keke.

A Bəlləndə Istifanus tə Muhta

54 Kə səktəndə kichu səbkə hurchengnandə, nangndə cha'andə hanth-lanchengnandə kə dərkən.

55 A nakən Istifanus a nihidadi tə Shemed Chidchid, kəlakna hur afshi a nakən mwanda Fara, pad Yəso kita harsəmta Fara.

56 Ndəkən ndat Istifanus wa: "Nama, a nedfi afshi inhi pad hweya nifa kita harsəmta Fara."

57 Thlaakəndə tə kapat kukwara, ngəlangndə tləməchengnandə tə harchengnanda ngomangndafa.

58 Changnda kish kə həsər hura'a ndəkndə mumuhwandafa. Fichile mumuhwangfiyu malkəndə ichengnanda mbənniyu hara kimshaa lələ affichiwa Shawulu.

59 Nakndə mumuhwanda Istifanusafa, hwankən ndatwa: "Ləmwanda Yəso, thlu shemedengna."

60 Həmkəna dar wedchi'en, i'naən burathi kaən, ndakənwa: "Ləmwanda, mə thlikani bəbichitfechiya a dar inchengnandəwa." Mbukən i'niyu, mərkən.

A farəniyu thlaakə kapat bahtə kə dər fa tərbayi naka Urshelima. Wuwelkandəhi kə thlet həmət Yahudiya tə Samariya, fa thlənchə ndak məltəndəsi.

² Funənofchisi fa mwanda Fara ndəknda thlohandə Istifanus, tikndə kaən kə mərti'en.

³ A nakən Shawulu ndəkna mban tə fəra bahta fa tərbanda nda hishchə tə nishcha, la yimkən horaahura'a, məla somkanda pursuna.

Besh Filibus Pathla Fara A Hur Samariya

⁴ Fichile wuwelandə fichi kandəhiyu, pədaknda thlet mbichə somsomən naknda bassə pathla Fara.

⁵ Pədak Filibus kə hurhuri Samariya dəkna nata bassanda nofchisi kə dar Kərəsti.

⁶ Nofchi oi tə handəkikətə ərtə səkkənda, nakndə ənat pəfadəfadifə natna səta, naknda kathləmata i nat Filibussa mbuta.

⁷ Bəbi shemechi naka chetakishyu naknda kukwara. Təradcha tə fichile sakkađi kanda kədədi.

⁸ Nak mbənfatsə kaən a həmədfiniyu.

⁹ Nifəsa mbənniyu thləmkənwa Saminu, lə sət tor kullata, lafəraən ənat pədəndə Samariyawechafa, la tərkənwa kapat nifə nakən.

¹⁰ Chikawuni, hanhwə tə kapatnifa nat a fərandə hur'ında tə ndatwa: "Nifiya alchita Fara la atfichəwa kapat Mwanda."

¹¹ A fərangndə hur'ində kaən, kəthləm a mwin tirəb məla sət ənat pədəndə nofchifa tə ənat kullechi'en.

¹² Paçkə bat nofchiyu fərkitta bassa Filibus kə dər kusheng shundə əinchin kə pathlə kuturichita Fara tə thləm Yəso Kərəsti, sangndə baptisma kanda, hischi tə nishchi nat.

¹³ Chika Saminu tə i'ndə'en a firtəkit, saən baptisma nakna witə tə Filibus kalutəndəhiwa. Saminu nakna nat ichi natna səta i pədəndə nofchifa, məlan pad pəsfəng ənfa.

¹⁴ Kə səktə fəthlənchi Urshelmayuwa, Samariyawechafa a thləndə pathla Fara, thlənangndə nda Bitrus tə Yohanna kanda.

¹⁵ Satengnanda, hwanangnda kadəsi kəthləm kə thləndə Shemed Chidchid.

¹⁶ Kəthləm Chidchid tə Shemedkən tərəwahai kə dər ində yunə kwandənwa, tə sang fichi baptisma kandə ndak a hur thləm Ləmwanda Yəso.

¹⁷ Ndəkən sandə Bitrus tə Yohanna harcha kanda in thləkndə Chidchid tə Shemedə.

¹⁸ Kənat Saminuwa tə bəda ndəfhara'inna fəthlənchə la mbəstə fichi Chidchid tə Shemedə, fəraən hanndəbəltə kanda.

¹⁹ Ndakənwa: "Njang pad fəramitən alchidiya, kəthləm chikawun ndəfandi hara'in kə thlən Chidchid tə Shemedə."

²⁰ Ndəkən ndandə Bitrus wa: "Sokən tə hanndibəltəku kə thlərtunindi, mbah sukənfəwa nu mbəs fərta Farə tə hanndibəltə.

²¹ Səssa hur torchiyawa, kəthləm hanndəkiketeku nga keke kə mbəda Farə wa.

²² Tərruhi hur bəbi ndəsəcheku kə hwanangnə Ləmwanda ma mbandəsi kə kallukən bəbi yarekuhi.

²³ Kəthləm kələyi sokən cheku nat dəhdəh, pad naku chingching hur bəbfata."

²⁴ Ngəməng Saminuwa: "Hwanamitənsi kə mbəda Ləmwanda kəthləm ichi mbutuni natya, mə bida dar indengnəwa."

25 Kè mbwa'andə Bitrus tə Yohanna kanda i natnda, bassangndə pathla Ləmwanda kaçəsi le nak binchin, naknda ngərangndə'ina Urshelima, ndəkndə tə bassa a thlet həmchə somsomən, a hachahai Samariya oi.

Filibus təla Itiyofiyata.

26 Ndang mala'ika Ləmwanda Filibuswa: "Thla'u du tə kukuwun hishingteku kə tərnə mbayi thlaaka Urshelima kə Gaza yu, naka mba loktariyu."

27 Thlaakən pədakən, kəmkən tələ Itiyofiyata mbanda, kullabta, kapat nifa a hur kuturichita Kandis, kutur nishcha a Itiyofiyata, məlan na lə kəs ndəbəltəhar. Bakna Urselima kəthləm kə mwanaən.

28 Nakna ngərandə i'nadi dassa hur ənat sokta a Pirish keeke'en, məla changngat delwerra Ishaya tapəna'a.

29 Ndang Shemedə Filibuswa: "Duduk tə Pirish keeketiyu."

30 Rahkə Filibus kə thləmmatkən, nakna sək i nat nifiyu changngata a hur delwerra Ishaya tapəna'a. Sahang Filibus wa: "Shinnə sakət i natu changngatyawa?"

31 Ngəmang nifiyuwa, "Naki səndəwa kəni manga nifi tausang engnəwa?" Ndəkən ndandəna Filibus wa kə tərənsi kə da mbəssndi kə sokndə rəmmə.

32 I natna changngata a hur delwertəkən ndatwa: "Kahkə fichindi nda shohrata kə mbət thletburata. Nda i lanat hwan Shohrat ba a hara lə həsta, nakən kichu chika miya i'nawuhiwa.

33 Njirkəndəndi padf njangndə kitchitkən. Wunna mbəla mbu kachitkən? Kəthləm thla fichə shisshingtənhi hur kishita."

34 Ndəkən ndandə kullabiyu Filibuswa: "Wunnat tapəni'ya shunda darkən, kə dar'i'ndi'enwa ndu kə dar yunə somən?"

35 Tərkaakə Filibus shunda tərtə mbədi changngat nifiyu, nakna mbwa'a kweshcha kusheng shundə kə dar Yəso.

36 Naknda dar wita hur mbanda saakənda mbədi nat amsi, ndak nifiyuwa: "A amya məna njat kə sikə fichi baptisma?"

37 Ndak Filibus wa, "Ma firnekit tə handəkikətə ərtə sukə ficha: "Ngəmang nifiyuwa Firikit Yəso Almasihu hweya Farə nakən."

38 Chatkichuyu ndak nifiyuwa kə thlarang fichi Pirish keeketihiyu. Nda Filibus tə kullabiyu tərkənda haya, yimkənda hur ammiyu, sang Filibus baptisma.

39 Kə natnda cheta hur amkən, tərang Shemedə Ləmwanda Filibus. Kullabiyu ngərütə natndə paðwa, kəskən mbandə'en pədakən tə mbənfata.

40 A nak fichi Filibus a Azotus. Nakna bərtəhi basskən kusheng shundə mbinchinna thlet həmchini natta mbənniyu saakənna Kaisariya.

9

Təbərta Shawulu Hi

1 Dək Shawulu mban tə fəraa lechita fa tərbanda Ləmwandə kaən, ndatwa nan bəllandə kanda, dəkna bəðfa kapat pərist.

2 Hwanaən kə yaraən delwerchisi kə mbət humta Yahudawechihi a Dimaska, kəthləm kə mbəssən mba kəsandə nofcha fa tərbakən, hishchə tə nishchə nat kədən təkənda Urselima a kənda.

3 Məla pədata, shee nduk tə Dimaska təkən chat kichuyu bak dwachita haya afshi tauraən Shawulu təkənhi.

4 Həmkənhi hachahaiya səkkən burata ndatwa: "Shawulu, Shawulu, kəthləmə natu bahita?"

5 Məlan pad ndakənwa: "Wunnaku Ləmwanda?" Ndəkən dandənwa: "Njang Yəso le natu fəra bahtiyu.

6 Thla'u kə yimna hurhura'a, mbənniyu nanda mbu'u i natu səta."

7 Nofchi nannda wite rəmməyū, thlarkəndəhi kəmma kanda shundəsuwa, kanda sək buratkən nakən kanda nat nifəwa.

8 Thlaakə Shawulu a hachahaiya, i'naən hwanichi'enhi mbəla'utə nat ənwa. Nofchi nannda witəyu kəskəndə har'en, ndəkndə tənda hurhuri Dimaska.

9 Mundə məkkən məla natmbətwa, pad səmutə'ənwa sutə amwa.

10 Lə tərbandəsa Dimaska lə atfichiwa Hananiya, ndang Ləmwanda a hur ən nda sənnatəwa: "Hananiya." Ngəmanwa: "A njangya Ləmwanda."

11 Ndəkən ndandə Ləmwandəwa: "Thla'u kə dənna mbayi la atfichiwa Ndellengnga, kə sahnə hura'a Yahuda nifi baka Tarsus la atfichiwa Shawuluyu. Nakən kicheya məla hur hwanda.

12 A nedəfa hur ən nda sənnatəwa nifa bata la atfichiwa Hananiya, ma shee nansa harcha in kəthləm ka ngərən nat mbəta."

13 Ngəmang Hananiya wa: "Ləmwanda, a shiki nofchi oiya mbu bəbi icha dər nifinəyū le sandən fa tərmbanda a Urshelima:

14 Pad pəktət pəristchiyu fərandə alchita kə kəssəən chikawun naka at thləmwə."

15 Ndəkən dandə Ləmwandəwa. "Du, kəthləm tedindi kə sokka ənat torrengna, kə dən tə thləmna mbəda punofcha tə kuturcha, pad tə Isra'ilawecha.

16 Ni cheda witə bahhi natna satta kəthləm thləmna."

17 Pədək Hananiya, ndəkna mbəssandə Shawulu. Saən harcha in, ndakənwa: "Hwan'yaa Shawulu, Ləmwanda Yəso cheduka fat'ena mbəndəyū thlinkənji kəthləm kə ngərnə natmbəta pad kə nəhədfənə tə Shemed Chidchid."

18 Chat kichuyu ichi nda bwar tinda həhatkənda haya a hwanichi'en, ngərkəna nata natmbəta. Thlaakən sangfichi baptisma.

19 Səmkən əna bək alchit'enadi.

Shawulu Beshtə Pathla Fara a Dimaska

Sokkə Shawulu hi a Dimaska, i hanmunchi dəmek tə fa tərmbanda.

20 Chatkichuyu tərkaakən nata basə Yəso, a mbət humta Yahudawechihi ndatwa, məlan naka hweya Fara.

21 Nat fichile səkkəndi, pədəng ən kandəfa, dəkndəwa, "Awi nga nifya wuwelang fa tərmbanda Yəso da a Urshelima wa? Bakna mbədya kəthləm kə kəssəən kanda kə dən tə kanda kə mbəda kapat pəristchikən?"

22 Bassa Shawulu nakən kə chektə kə chektə tə alchita, pad shiwunchi'en kə dar Yəso nakən təbradə hur'i'nda Yahudawechihi naka Dimaska.

Hirək Shawulu A Haara Yahudawechi

23 Difitə hanmunchi kaən, humang Yahudawechi miwa nanda mbəllanda.

24 Kanda ngunguñdi fidikta tə farə nat, a mimbangnga kəthləm kə bəllangnda, a nakən kusheng shiwunkən himma thləmata Shawulu.

25 A fidikta kimshechi'en hərkangndə tə tinkubata hur changlangta.

Shawulu A Urshelima

26 Kə saata Shawulu Urshelima, səkən i natna səta kəthləm kə kəmndə tə fa tərmbanda, a nakən natndə kanda lechanda. Fərundə kitsuwa shıfa lə tərmbandiwa.

27 Ndəkən kəstə Barnabas har'en, bəkən tənda mbəda fəthləncha, pad mbəwa'angna kandə kəmmi kəmtə Shawulu tə Ləmwanda, a mba Dimaska

tə witə shuni shunandə Ləmwanda. Ngərkən ndanda kandə padwa besh Shawulu tə alchitafa a hur thləm Yəso a Dimaska.

28 Sokkə Shawulu tə kanda, wu'yaən kandə nat nda hurkən tə difitəkən a Urshelima, nakna bassə tə alchitafa a hur thləm Ləmwanda.

29 A lanakna shundə tə Yahudawechə fa sək Helenanchi kəna sət thlangətmi tə kanda, yahkəndəsi kə bəsdə mbanda mbah nanda bəllangnda.

30 Kəbat fahchikənnə mbaßsandə kichu, tərkəndəndi kə Kaisariya, pad thlingkəndəndi kə Tarsus.

31 Sokkən fa tərbayi a Yahudiya tə Galili tə Samariya yu, bəndənə mbəs yuyurchita, nakndə dəta mban tə torchengnanda tə alchitafa, kəthləm fa tərbəkənənənakndə wita hur lechanda Ləmwanda. Pad tə Shemed Chischiiddə kəssandə kandəsi nakndə chekta.

Kənnafichi Iniyassa dī

32 Nak Bitrussa nata wiyanndə mbichi somsomən a hurnanda, bəkna mbəs hwecha Fara a Lidda.

33 Mbənniyu batna mbəssandə nifi la atndəwa Iniyas, ndukka mbəthunat hurat fodffoda shed sarəchi'enadi.

34 Ndəkən ndandə Bitrus wa: "Iniyas, kənnu Yəso Kərəsti dī, thla'u tərru mbəthunađeku." Chatkichuyu thlaakən.

35 Uf nofchi nakta sokta a Lidda, tə Sharon nakndə Iniyas məla witəhi təbərkəndəhi kə mbədə Ləmwanda.

Thla'a Bitrus Murət Tabita tə Shisshingtafa

36 Lə tərbəndəsa Yoffa thləmkənwa Tabita le nat sakətkənwa Dokas. Kafat'ensi pad fərchin'əna.

37 A hanmunchiniyu hađkən, mərkən, fanang ficha ndəkndə ndəfnəda kəttən afshi, kəthləm kə thlohahnda.

38 Lidda nakən nduk tə Yoffa. Səkkə fəfərkət wa Bitrussa mbənniyu. Thlingkəndə nofchi chap kə mbəd'ən ndatwa: "Komkom weshu bana mbəs kani nga tə kəfatichitfuwa."

39 Thlaakə Bitrus pədakndə tə fichile thlintənda. Kə saatən, dəkndətənda hurə afshitəkən. Kəttənkən nihiđadi tə ndəlat nishchi fichile mərtə hishchengnanda, kanda titə pad chedangndə njelechi tə tahhət ichi 'yah-məndə Dokas təkəna kandəsi, thlahbəndə natən tə kanda.

40 Chang Bitrus nofchakissə kəttənkən uf, səkkən kurumchihi, hwankən. Kə tubwandən hwakən, təbərkənhi fa murutkən ndakənwa: "Tabita, thla'u." Chatkichuyu inaən hwanichihi, kə natən Bitrus, thlaakən das.

41 Kəskə Bitrus har'en thla'aən. Ndəkən atən ndəlat nishchi mərtə hishchengnandəyu, nat tə fəfərkət, fəraən Tabita təkənna kanda tə shisshingtafa.

42 Kusheng shiwunkən funkənhi a Yoffa nat, pad nofchə terchin fərkəkit kə mbədə Ləmwanda.

43 Sokkə Bitrus hi a Yoffa təkən hanmunchi kaən, hurə'a Saminu lə tahhasə pomcha.

10

Bitrus Tə Karniliyus

1 Nifəsa a Kaisariya thləmkənwa Karneliyus. Kapat nifa a mbət thlərhwata Italiyacha la atfichiwa: "Hum'inda fa thlərhwecha Italiya."

² Məlan lə tərbanda Fara, pad lalechengna Fara, məlan tə nofchi'enna huraa'en. La fəraən icha nofcha tə har chaa, pad la nakna hwanandə Farə noknok.

³ Farəle tə farəhufta hanthlakkən məkkan, nakən mala'ika Fara ndaa hursənnata məla bata mbəsndi, ndaənwa: "Karneliyus."

⁴ Kəllang Karneliyus tə lechitafa, ndakənwa: "Mi, Ləmwanda?" Ndəkən ndandə mala'ikawa: "Hwandekeu tə fərənnəku shee'a mbədfa Fara, ənat kuduktəhar a mbanitə Fara.

⁵ Nakənya, thlənu nofchə kə Yoffa kə andə Saminu lelə atfichiwa Bitrus.

⁶ Nakna sokta mbədfa Saminu lə tahhasə pomcha, le nat huraa'ena mi hawurta."

⁷ Kə pədat mala'ika ti shunangyu, ak Karneliyus nofchihar chap a hur mafechi'en, fa sa tora huraa'en, tələ thlərhwata lela lechangnga Fara, hur fichele lə sang tor kənding.

⁸ Mbwa'aən chikama kanda, thlənkən kanda Yoffa.

⁹ Bingətkən, nofchi thləntə Karneliyusu ndukndəhi kə hurhura'a, pədək Bitrussa hurə afshi, dəkna nata hwanda a hurfara.

¹⁰ Nak mita fi'en, pad yahkənsa səm'əna, ficha nəha'əna chat yimkənna hur an nda sənnata.

¹¹ Nakən afshi inhi, əna batahai nda kapat də supta, firficha hai tə kukuwunchi'en fwadda.

¹² I səka dəhərəmta neesa hurkən, fa sarəchəsə fwadda, tə fa kah hurcha hachahaya tə dəshcha.

¹³ Səkkən burata ndanduwa: "Thla'u, Bitrus: thliu burata kə chiina."

¹⁴ Ndəkən ndat Bitruswa: "Auwa Ləmwanda, kəthləm tamwi chi i nguchik chidchid ndu ndəduwowa."

¹⁵ Ngərkən sək burafiyu i chapatəkən ndatwa: "I təhsandə Farəhi tamina ndatwa nga chidchidwa."

¹⁶ Kurbang iniyu sət məkkan. Chat kichuyu kahang fichi ənatkənadı kə afshi.

¹⁷ Nak Bitrussa hur əweechitfat kaən, kə dar i'ni nda sənnatiyuwa nakna sokta mi? Chat nofchi thləntə Karneliyusu sheenda hura'a Saminu, thlerkəndəhi kikkita mimbangnga.

¹⁸ Akndəfata sahkənda, nifi la atfichiwa Saminu Bitrusyu, ndu tərkəna haya mbənniyu.

¹⁹ Kənat Bitrussa yarandə i'nihi nda sənnatiyu, ndang Shemedwa: "Səku, bəd nofchə məkkan kanda katsa.

²⁰ Thla'u, təruhaya, kə pəduni tə kanda, mə ndərminəwa kəthləm njang thləngkə kanda."

²¹ Ndəkən tərtə Bitrussa hai kə mbədfa nofchiyu, ndakənwa: "Njangya njang natuni kata. Kəthləm mə batuni?"

²² Ndəkən ndatndəwa: "Karneliyus kapat nifa a Romacha thləngkəkəni. Kanifə nakən, pad lə mwana'aŋ Farə noknok, Yahudawechə nat la fərangndə mwanda. Chidchid tə Mala'ikachə ndangwa, kə thlənu kən fata kə dina huraa'en kəthləm kə səkən i natu mbuta."

²³ Sang Bitrus marapa kanda, ndangna kandəwa kə hunandəhi ke wenmbəta. Bingətkən, thlaakən pədəkndə tə nochiyu, funə hwanmanchisa Yoffa ndəfkəndəndi.

²⁴ Saakənda Kaisariya əingətkən. Karneliyus məla pukanda, pad ngo-mandə hwanmanchikən tə shikechikən.

²⁵ Kənat Bitrussa yimta hurəkən, sang Karnəliyus marapa, himkəna mbanitəkən nakna mwananda.

²⁶ Thla'ang Bitrus, ndaənwa: "Thla'u, njangma nifənaki nda sokən."

²⁷ Bitrussa dar shundə təndi yimkənda huri, dəknəda mbəstə hwim nofchə oi.

²⁸ Ndangna kandəwa: "Kunang tə inchengnuni shinuniwa, keekesuwa lə Yahudawat kə sən shikechit ndu kə humndəhi tə punofchəwa. Farə chedikəwa mə tərəndi chickawun wa nga chidchidwowa.

²⁹ Ndəkən sək əati kadfi katfichinji a cherwifəwa. Mbwa'amitən i sək thlənitunifata:

³⁰ Ndəkən ngərtə Karneliyus səwa: "Munə fwadda mbərkəhiyu nja hwandə hure'engna, hanthləkkən məkkən i farəhufta a hure'engna, bək nifa mbəsnji tə furnjelechafa lela tərang hwanita, thlarkənhi mbanitina.

³¹ Ndakənwa, Karneliyus, ngəmما Farə hwadefku tə fər'əneku, shokka ənat kudufka mbədə Fara.

³² Kəthləm ndəkən, thlənu nifi nakənya kə Yoffa kə afichi Saminu lə atficiwa Bitrusyu, tərkəna haya a hura'a Saminu lə tahhasə pomcha, nduk tə mi hawurta.'

³³ Chat kə thlənuti fata, a ndərmunəwa əaku. Nakənya kanang naka mbədya, nakani mbanitə Fara, kə səkani i fərrutə Ləmwanda kə mbwa'angna kani."

Shik Punofchə Kusheng Kwescha Shunda

³⁴ Ndəkən tərkaatə Biturssa shunandə kandə tə ndatwa: "Nakənya əəsadi tə ndatwa Farə tađuharwa.

³⁵ La thləkən fichile lalechanga, tə fichile la sək i nak keeke kə əeda nofcha.

³⁶ Shinuniwa shuniya thlənkə Fara mbədə Isra'ilawechə, ficha əassa kashuwun yuyurchita kandəsi tə mbədə Yəso kərəsti. Le naka Ləmwandə nat.

³⁷ Shikuni i səka a hachahai Yahudiya nat, tərkata a hachahai Galili, difitə əassə baptismati sat Yohanna.

³⁸ Pađ shinuni kusheng Yəso Lənazaratta, witə i sət Farə kə dərkən fərandən Shemed Chidchid tə alchita. Dək Yəso mban tə ka torcha, məla kənadə nofchandə nat fichile kəstī Shedad har, kəthləm Farə təndi.

³⁹ Kanang na shetacha, kəthləm nedan ichi səttən nat a Yahudiya tə Urshelima. Bellangnda tə mba kukwandahi dar palita.

⁴⁰ Thla'ang Fara tə shisshingtafa a farə mun məkkatəkən. Malaən pađ kə chedifat'en.

⁴¹ Chedutə fat'en kə mbədə nofchi natwa, pađ kə mbədə fichile tađtə Farə har kə soh, kanang hacha, səmkə'ən tə sat'ən təndi diffitə thlatə'ena kwata.

⁴² Fəraən tora kani kə basangani nofchisi chika təteni, pađ kə chedani tə kitwa, Yəso məlan tađtə Fara lə thlakita chickawunsa hur fa shisshingtə tə məmətchə.

⁴³ Məlan shiwuntə tapənecha inkən ndatwa: "Chikawun fərkəkit kə mbəd'en, na ficha kala əəbifechi'enhi hur thləmkən."

Fəraa Ficha Shemed Chidchidda Punofchə

⁴⁴ Nak Bitrusa hur shiwunchiniyu, bək Chidchid tə Shemedə dar chickawun naka sək shiwunchi'en.

⁴⁵ Yahudawechə fa tərbəndə əaka Yoffa ndəfkə Bitrus yu, pədang ən kandəfa, kəthləm a thlər Farə Chidchid tə Shemed hi chika kə dər punofcha.

⁴⁶ Kəthləm shikndə kandə kanda shundə tə michə somsomən, kanda mwanandə Fara. Ndəkən sahtə Bitrus wa:

⁴⁷ "Yunisi na njat kə sangfichi baptismal nofchiywawa, tabkən kə thləndə Shemed Chidchid nda i thlətəni?"

48 Ndækən ndatənwa kə sangfichi baptismal kanda a hur tləm Yəso kərəsti. Diffitəkən ndækən ndandənda Bitruswa kə chekaən munchi dīmek kicha a tləmatnanda.

11

Bwa'a Bitrussa Fa Tərbanda Urshelima Nat I Səka

1 Fathləncha tə fa fərkitti naka Yahudiya, səkkəndəwa tləd punofchə pathla Fara.

2 Kə dət Bitrussa Urshelima, thla'ang pəktat Yahudawachəfa, fichile fərkəkit kə dar hesha, ndatwa:

3 "Yimku hura'a punofcha fichile heshuchika səmku ən tə kanda"

4 Mbwa'ang Bitrussa kandə keeke nat i səka.

5 "Nja həmət Yoffa nja hwanda, naki'ən ndaa hur'sənnata, naki əna bata haya hur'afshi nda kapat ənat supta, firficha haya hur'afshi tə kukuwunchi'en fwada, saakən nduk tənji."

6 Kə kəlandi nduk a naki dəhərəmcha, tə hanthlucha hurhwela'a tə fa kah hura hachahaya tə dishcha.

7 Səkki burata nditəwa: "Thla'u, Bitrus: bəllu kə chiina."

8 Ndakiwa auwa Ləmwanda, tamu kohat ənkichu ndu i nguchik ndiichina yimta hurmiyengnuwa.

9 Ngəmang burata hur'afshi, shuwunkən i chapatəkən, ndatwa: "I sət Farə chidchid kə ndənuwa ndəfuwowa."

10 Kurbang iniyu sət məkkan, kana ficha ngər kahanda hur'afshi.

11 Chatkichuyu bak nofchə məkkan kə huri'i natanisi, tləntə fichə kanda a Kaisariya kə mbədengna.

12 Ndak Shemed Chidchidwa, kədi tə kanda mətadidiharwa. Dəfkə hwanmančə nji tehhethl, yimkani hura'a nifikən.

13 Mbwa'angna kani nadı natən mala'ika kitta hura'en ndakənwa, 'Thlənu nofchə kə Yoffa kə afichi Saminu nat tləmkən padwa Bitrus:

14 Məlan na mbu shuni na fəru hərəkta, sokən tə nofchi hure'eku nat.

15 Kə tərkaati ka shunda, bak Chidchid tə Shemedə hai kə dar inchengnandə nat nda i batna hai kə dar inchengnani a tərkakən.

16 Kufukki shunda Ləmwanda nda i ndatənwa, 'Sək Yohanna baptismal tə ama, kunang nak ficha sa baptismal kuni tə Shemed Chidchid.'

17 Sokkən fərra Fara kandə keeke tə le sandən kəm, fari fərtəm kit kə mbəda Ləmwandə Yəso Kərəsti, wun njang na ndanda Farə wa nga kichuwa?"

18 Kə səktəndə kichu bəhkəndə i natndə mbuta, mwanangndə Fara ndatwa: "Awı chika punofchima i'nə Farə mba tərtəhi kandəsi tə mbəs shisshingta."

Fa Tərbanda a Antakiya a Hur Suriya

19 Fichile wuwelkəhi kəthləm pwanchi thlaakə kə dar Istifanusyu, pədəkndə kə hachahai Finikiya tə Sayifurus tə həmət Antakiya, nakndə bəssa shuwunkəna Yahudawechisə deng nga chika wunwa.

20 Funəsa hurnanda Sayifuruscha, tə Sayirinchə, kə saatənda Antakiya bəssangndə punofchisi, nakndə mbwa'a kweshcha kusheng shunda kanda kə dar Ləmwandə Yəso.

21 Hara Ləmwandə təkanda, nofchə oi fərkə kit təbərkəndəhi mbəda Ləmwanda.

22 Kusheng shuwun i səka, saakəna tləmata fa tərbanda a Urshelima, tləngkəndə Barnabas kə Antakiya təkən.

23 Kä saatən pad a nedtə kafadī sandə Farə kanda, səkən mbənfat kaən pad chekaən alchita kanda tə ndatwa, kə thlarndə tə alchitafa hur fərkit kə mbəda Ləmwanda tə hanndəkikechengnandə nat.

24 Kathləm Barnabas kanifə nakən, nihədadi tə Shemed Chidchid pad təfərkit. Chekkə nofcə o i kə mbəda Ləmwanda.

25 Pədfak Barnabassa Tarsus kakat Shawulu.

26 Kə mbəssandən, bəkən tənda Antakiya. Hurata, nda Barnabas tə Shawulu kanda kəmtə kə mbət ngəlhwanita, kanda sakanda nofcihar oi. A Antakiya tərkaatə ficha at fa tərbachəwa Kərastacha.

27 A hanmunchiniyu funa tapənechəsi baka Antakiya thlata Urshelima.

28 Ərtə hurnanda thləmkənwa Agabus, thlaakən kit shuwunkən tə alchit Shemedə fa ndatwa, na mita natsə kaən hur kishitə nat, sək mitəkəna thlahmbət kuturichita Kalaudiyus.

29 Ndəkən tərtə fa tərmbandəhurwa, chikawun nan fər əna keke a alchit'ən kəthləm kə thlənang ficha hwanmanchi naka hachahai Yahudiya.

30 Səkndə kichu, thlənangndə pəktechi mbənniyu tə hara Barnabas tə Shawulu.

12

A Bəlləndə Yakubu Pad Kublandə Bitrus

1 Nda mbət kicheeyə, Hiridus kutura tərkaatən fərra bahta funa fafərkit a mbət ngəlhwanita.

2 Bəllaən Yakubu hwanman Yohanna tə thlohta

3 Kə natən ənatkən mbənəda Yahudawechə fa, thlaakən kəssaən Bitrus pad, sək i'niyu a thlahmbət chohhəm səmdəsəmtə le nguchit mehndəsa fi'en.

4 Kə kəsandən muhkənnda pursuna, fərangna fatħlərhwecha har, fatħlərhwechə fwada fwada sakkən fwada, tə yarəwa ma mbir chohhəmkənhi kana battənda mbanita nofcə.

5 Kuþlang fichə Bitrus kə hur pursuna, nak fangəlhwanicha hwananəndə Farə təkit kə darkən.

Kəta Fichi Bitrussa Kissha Pursuna

6 A fidikiniyu manat Hiridussa chandə Bitrussa kish, məla sabweni a thlerə fa thlərhwechə chap. A kənandə tə chalaluchə chap. Fa thlərhwatkən kanda dar tor kiikit a mimbang pursuna.

7 Chatkichuyu, bək mala'ika Ləmwanda thlarə nduktəndi, yimkə dəwachita hurkəttənkən. Təkang mala'ika təkən harra Bitrus fa mumi thla'a'ən, ndəənwa: "Thla'u ledled." Chalaluchi har'enyu kwaskəndəhi chuthla.

8 Ndəkən ndanda mala'ika tiyyuwa: "Kənan də kəndeku kan ndiichin, kə panə pahəmkəcheku." Səkən kichuyu. Ndang mala'ikawa: "Suppu ndə supteku fa kə kuwurnənji."

9 Chekna kissha pursuna təkən nakna kuwur mala'ika təkən. Ichini natyu sənuwa kitwa, naəhiwa ənnda sənnata natna hurkən.

10 Kə pədfandənda fa pumbətkənhar i tarkakən tə'i chapatəkən saakənda mimbangngi sətfichi tə təpassa lela chetfichi chat kə hurhura'a, inangna kandəsa ichitkən. Chekndakish nakndə wita hurmbakən, chatkichuyu mala'ika təkən malkənndəhi.

11 Kə bat Bitrussa ndə kə hur'indi'en, ndakənwa: "Nakənya səntiwa tə kit Ləmwandə thləngkə mala'ika'en, kə ba hərkəta a hara Hiridus tə bəbi sakta Yahudawechə."

12 Kə mbəssandən kichu, pədfakna hur'a Maryamu, man Yohanna la affichiwa Markus, mbəfi humtə nofcəhəi oi kanda hwanda.

13 Ké fudandə Bitrus mimbangkən, bək hwanhura'a kish kə nuhhweya nat thləmkənwa Roda, kəthləm kə nan ndu wuni.

14 Ké mbəssandən kə burata Bitrus, ngəraən'in kə huri inawutə mimbangkənhiwa, kəthləm mbənfata, ndangnanofchiiyuwa: "Bitrus kita mimbangnga."

15 Ndangndəwa: "Tərru luwurcha!" Məlan pad nakna nata dəhanda kandə'in wa məlan. Ndəkən ndatndəwa: "Nakna nat kə mala'ika'en."

16 Bitrus pad nakna nata fudandə mimbangngiyu. Kə inaandəndə mimbangkənhi nakndə kə məlan, pədang ən kandəfa.

17 Məlan pad thla'aən hara kanda kə ngasndəba, mbwa'angna kandə chayi chandə Ləmwanda kissha pursuna. Ndakənwa: "Kə mbwa'anguni Yakubu tə tahhət hwanmancha ichini sək natyu." Pədakna mbət somən.

18 Wendambəta, nga hwan thlahur'indi thlaaka hurdifitə fa thlərhwechiyuwa kə dər i kəskə Bitrus.

19 Kə kat Hiridus ndi mbəssawuwa, nakna tawasə kitchitkənna mbədə fa pukənhar. Fərkən mi tə ndatwa kə mbəllangfichi kanda. Diffitəkən thlaakə Hiridus a Yahudiya pədakna Kaisariya, sokkənna mbənniyu kə farəyuna.

Mərtə Hiridus

20 Nakənya shibhura Hiridussa dī tə nofcha Taya tə Sidon. Nak nofchini kichuyu bəkndə mbədən, diffitə kahhandə hur'inda Bilastus le nak mwanchina hora'a kutura, kəthləm kə mbəsnədə sok yuyurchita pad la mbəskəndə ndəsəmtə a furta Hiridus takən.

21 A farəle fari tahsanda fichihi kəmtə tə kutura, pak Hiridus njeli kuturichit'en, sokkəna mbət sok kuturichita shunaən nofcha.

22 Nofchi humkəyū hwakndə ndatwa: "Leyə nga burata nifəwa, burata lura."

23 Chatkichuyu təpkə mala'ika Ləmwanda Hiridus hi, kəthləm fərauta mwanda Farə wa. Mbənniyu cha'ang hwacha Hiridus mərkən.

24 A nak shunda Fara nata fandəhi chika təteni, nakna ndətə mban nak fa fərkitta chekta.

25 Kə təbwandə nda Barnabas tə Shawulu i natndə səta a Urshelima, ngərangndə'in kə Antakiya, tahkəndə Yohanna in la atfichiwa Markus.

13

Tedficha Barnabas tə Shawulu Thlənficha Kanda

1 A kətən whayi a Antakiyyu Tapənechəsi tə maləfəmcha, Barnabas, Samiyon la atfichəwa pukən, Lushiyus le bəka Sayirin, tə Manayen, le mwantəndə mbət ərtə tə Hiridus kutura tə Shawulu.

2 Nakndə mwanandə Ləmwanda tə kərkushimta, Ndak Shemed Chidchid wa: "Dəffaam Barnabas hi tə Shawulu kəllər kəthlem tori ati kanda."

3 Diffitə kərkushimta tə hwanda sangndə harcha kanda in ndangndə kandəwa pədama.

Barnabas tə Shawulu a Sayifurus

4 Kandang pad kə thləntə Shemed Chidchid kanda, pədakndə hai kə Salukiya, thlaakəndə kə Sayifurus hur kommbawal.

5 Kə saatəndə Salamis, baskəndə pathla Fara hur kətən humta Yahu-dawechəhi. Yohanna məlan takanda nakna kəsanda kandəsi.

6 Kə wiyangndən hachahaikən nat bəkndə Bafos, kəmkəndə tələ Yahu-dawata lə kulata, tapənə'a lə lekta, thlemkənwa Bar Yoshuwa.

7 Le humandəndə i'ndə təle kəskə hachahaikən har, Sarjiyus Bulus, məlan ti naka lə sən'ənna. Ngomna təkən akən nda Barnabas tə Shawulu, kəthlem yahsa sək pathla Fara.

8 Pad Alimas lə kulata (kəthlem sakət thlemkən kichu tə miya Həliniyawecha), fərautə hum'ında kandəwa, nakna katkə təpraən hur inda ngomnatəkənhi a hur fərkitchicfiniyu.

9 Nakən Shawulu la atfichə padswa Bulus, nihid tə Shemed Chischiq, kəlaən Alimas ndongnga kə hur hwanita.

10 Ndakənwa: "Sokən hwuya shədan, atikretə ichi nak ndiichin nat. Lə lektə naku pad lə shekədədə nofcha. Nguna malanda təbrandə kitchit mbanda Ləmwandəhiwowa?

11 Nakənya haraa Ləmwanda sət atikrechit təssa, pad nukukomta nguna mbəlla nat hwatfarəwa, kə hanthlikchi demek: "Chatkichuyu hussoba tə hulta ngəlangndə hwanita'en. Nakna tapta kəna kat le na kəssandəsi.

12 Kə nat ngomna təkən i səka fərkən kit, kəthlem pədə'ənatkənfə oi kə dar sakta Ləmwanda.

Nda Bulus tə Barnabas a Antakiya Hur Bisidiya

13 Nakənya Bulus tə shikechə witə'en, thlaakənda Bafos a hur kommbawal, pədaknda Ferga chaa tə hachahai Famfiliya. Yohanna malkənkandəhi ngəraən inna Urshelima.

14 Bərkədəhi kə ban thlata Ferga, pədaknda Antakiya tə hachahai Bisindiya. Farə yipta Yahudawechə yimkənda kətən humta Yahudawechihi sokkəndəhi.

15 Diffitə changngata hur kus tə delwercha tapənecha, fambanichikənna hur kətən humta Yahudawechikən, thlanangndə kanda ndatwa: "Hwanmancha ma shundengnunisi lena kəssanda nofchəsi mbwa'ama."

16 Thlaakə Bulus kit thla'a'en haraa kə ngas nofchə ba, ndakənwa: "Kunang hwanmanchənə Isra'ilawechə, tə kunang ti lalechangngə Fara, kam thləmathi.

17 Fara nofcha Isra'ilə, taşkə kakechengnəm terən kandə oi. A thlahmbədi natndə soktə nda romcha a hachahai Masar, pad tə kapat alchita chandən kandakish a hachahaikən.

18 Kərəskən* kandə hurat kumchit fwada a hur loktara.

19 Diffitə thlərtandə hachahaichadə mud hur Kan'ana, fəraən hachaikeñna Isra'ilawechə kə sokka innanda.

20 Sək i'ya a hur hurat aru fwada tə kumchit dıurman. Diffitə ndəkən fəraən fa sak miya kanda kə thlahbət tapənaa Samaila.

21 Hwankəndə kə fwadfangfichə kutura kandəsi, fərang Farə Shawulu kanda. Hwuya Kish, kachit nda Bilyaminu, le sokkə kuturichit hurat kumchit fwada.

22 Kə kətəndə Farə Shawuluhi, tha'a'en Dauda kə sokka kuturreng nanda. Le fərtə Farə sheta kədərkən ndatwa: "A mbəshi Dauda hwuya Yessi, nifə ləwita handəkiketengna, le na sət i yahti nat."

23 "Hur kachit nifəniyu, bat Farə tə lena Thlət Isra'ilawechadi, Yəso, nda i dəftən shuwunkənhi.

24 Bassa Yohanna nofchəsə nat a Isra'ilə kətərndəhi, kə sangfichə baptismə kanda, kanna Yəso bata.

25 Kə nat Yohanna nduk tubandə tor'en, ndakənwa, lanaən kunihowi wunnaki? Njang nga məllanwa. Auwa, yunabata cıfıtəna, le sukuchitisə kə kwassayi sahətpahəmçhi'enhi."

* **13:18 13:18** Funə yarechikən kilefsə

26 "Hwanmancha, kachit Ibrahim, tə fichele hurnuni lalechangnga Fara, kə mbədengnəm thləntəfichə kusheng shuwun hərəkiya.

27 Nofchi nak tə sokta hur Urshelima tə fambanichengnanda, mbəssaundañwa məllanwa, pad sunundəwa məllan shuwuntə tapənecha darkən, la changkandəfichə pwaree a farə yipta Yahudaweche, nəhdəngndə shuwunkənhı tə kiitatı thlandəndəsi.

28 Chika mbəssauchikndə tə chithansarəhiyu, le kamkəsi kə mərrən, chika təkicu hwanangndə Bilatus kə bəllangficha.

29 Kə nəhdəndəndə ichihi yaratfichə kə darkən nat, tərangndahaya dar palita hunangndə hur kwata.

30 Thla'ang Fara hur məmatcha.

31 Munchə terchin məla chedafat'ena fichele batndətəndi, thlata Galili kə Urshelima, kandang naka shetachi'en nakənyə kə mbəda nofcha.

32 Pad kanang bangngani kweshcha shuniya kuni təndatwa, dəfshuni dəffanda Fara shinchinəmhi.

33 Nəhdədəngnəm hi, kəmnangti naka hwechengnanda, tə mbəfa thla'andə Yəso a hur məmatcha.

Nda i natna hur yaratkən, a hur chapatə Zabura ndatwa:

"Sokən naka hwe'engna,

bukweya sokkə kə sukka."

34 Pathlə thla'ai thla'andəna hur məmatcha, ndatwa: "Ngu ngər mərtadi ndu kə ngərən yirata hurkwatwa." A i mbutənya, ni fərru chidchidchita tə kitchit mbəsənharra Dauda.

35 Kəthlem ndəkən ngərkən ndat pada hur Zabura təllewa:

"Ngu malanda le nak chidchid kə yiraka hur kwatwa.'

36 Kə mweshanda Dauda tori fərandə Fara, a thlahmbət tor'en mərkən, thlohhangficha, mbədi thlohhandəfichə shinchipən, yiraknada hur kwata.

37 Le thla'andə Fara a yirruwa.

38 Kə sənnunisi hwanmancha, ndatwa tə mbəfa Yəso natficha kalla bəbibitfechengnuni kunihi.

39 Chikawun fərkəkit tə mbəs'en mbishtə hərəktə. Hur chikamənat le nguchittu hərəktə tə kussa Musa.

40 Kəthlem ndəkən dəffam'indəsi, məbi i mbutə Fara hur dəlwercha tapənecha kə mbəssənkuniwa ndatwa:

41 "Namma, kunang fa njirfata,

kə pədəng'ənkunifa, kə mərruni

kəthlem ni sət tora hanmunchengnuni,

tori nguchittuni fərkitchitsi, chika mbwa'ang yuna kuni."

42 Kə chetnda Bulus tə Barnabassa kish, hwanang nofchəkən kanda ndatwa, kə ngərnda bata mbwa'a ichiniyu kanda, a farə yipta Yahudawechi na batyu.

43 Diffitsi wuwela nofchə hi, Yahudaweche oī tə fichele fərkə inndə kaən, kətər mbanda yahudaweche, kuwurkəndə Bulus tə Barnabas, shunang ndə kanda. Pad ndangndə kandəwa, kə dəndamban tə nata hur kafata Fara.

44 Ngərkə farə yipta Yahudaweche sata, sokkən chikawuna hur həmətkən, hwimndəhi kəthləm kə səkndə pathla Fara.

45 Pad kə nat Yahudaweche nofchə oī, nəhədkə handəkikecheng nandadi tə sərəhta, nakndə halə'ında kə dar i'mbuttə Bulus, pad nakndə njirndi.

46 Bulus tə Barnabas shuwunkəndə tə alchita, ndatwa: "Kunang kamkəsi kə tərkaafichə bassa pathla Fara kunisi. Sokkən a cheruni, chedkuniwa, kamusi kə mbəssuni shisshingtə lekə pwareewa, nakənyə nani təbərtəhi kə mbəda punofcha.

47 Kəthlem Ləmwanda tepe dəftəkanisi ndakənwa:

"Difikuni kənuni dwachita punofcha,
kəthləm kə sokənwa tə mbədəngnuni nat kishita hərəkta."

48 Kə səktə punofchəkən kichu, səkndə mbənfat kaən, təpadf mwanangndə shunda Fara, fichile baka soktəwa nanda mbəs shisshingta. Le kəpwaree fərkəndəkit.

49 Fankə shunda Ləmwandəhi chikatəteni a sərət hachahaikən nat.

50 Yahudawechə dəknəda chikandə nischa, fa lechanda Fara, pad fichile la nat ficha fəraa mwanda kanda, tə pəktət nofcha həmətkən. Tərkaakəndə fəraa pwancha nda Bulus tə Barnabas, təpadf rəkkəndə kanda a sərət thlet həmtengnanda.

51 Təpangndə tənnayıda sarəchengnanda, kə sokka sheta dər inchəngnanda, pədakndə həmat Ikoniya.

52 Sokkən fəfərkit, nəhhədkəndə tə mbənfat oi, pad nəhhədkəndədi tə Shemed Chidchid.

14

Bulus tə Barnabas a Ikoniya

1 A Ikoniya, Bulus tə Barnabas yimkənda mbət humta Yahudawechəhi, baskəndə pathla Farə tə alchitafa, tərkə nofchəhi oi, Yahudawechə tə punofchə nat fərkəndəkit.

2 Yahudawechi fəruchikkit, kurtangndə hur i'nda punofchəhi, səbangndə hursifitənadədi kə dər hwanmanchinanda fəfərkit.

3 Bulus tə Barnabas tərkəndə hanmunchə oi a mbənniyu. Kanda bassə lechitfuwa kədar Ləmwanda, lefarkə sheta tə shuwun kafat'en, tə mba sət ənnat pədfanda nofchəfa, tə sakchikən tə mbədəngnanda.

4 Nofchi naka həmmətkən sakkəndəhi, funa mbəda Yahudawechə, nak funa mbəda fəthlənchəkən.

5 Punofchə tə Yahudawechəkən, tə fahəm mbanichengnanda, təsangndəhi wa nanda fərra pwancha kanda, pad kə mumuhhwangndə kandəfa.

6 Kə səkkəndə i naka səta, rahkəndə thlet həmat Listira tə Darbe, a hachahai Ikoniya, tə tahhət həmchə nak nduknduk,

7 a mbənniyu dəknəda mban tə bassə kweshcha shiwunkən.

Bulus tə Barnabas a Listira

8 A Listira nifasi nak das kə tərad, tamwa sət tor tə sarəcha'enwa, nakən kichuyu kə ngəttə'en tamwa witəuwa.

9 Nakna sək bassa Bulus, nak Bulussa kəlandə ndongnga, kənatən farkit'en kemsə kə kənəngfichadı.

10 I'nən burathi kaən ndakənwa: "Thla'u thlarnəhi kit kə dər sarəcheku. "Thlaakən tərkaakən wita.

11 Ka nat nofchi oiyu i sət Bulus i'nangndə burechəhi, ndakndə tə mi Likoniyachitwa: "Bed luwurchahai kə mbədəngnəm nda nofcha!"

12 Dəffangndə Barnabas wa Zeyus, Bulus pad wa Hermes, kəthlem məlan naka kapat lə shuwunkən.

13 Pərissa Zeyus dəhhayu, le nak kapat kətən dəhhakənna dəfifi həmta, bəkən tə lecha tə fitə icha, kə mimbang həmətkən, yahhənsa fər poffən'en əweet tə nofcha.

14 Kə səktə fəthlənchikən nda Barnabas tə Bulus i naka səta, thləthləhhangndə njelechengnanda, rahkəndə hur nofchiyu, thla'angndə burata ndatwa:

15 "Nofcha mə sək natuni sət iya?" Kanang nofchə nda kunang! Tə bangngani kweshcha kusheng shunda kuni, kəthləm kə təbrunihı, hurwita bəbidəsəchiya kə mbənda Fara, le nak tə shisshingta, le sək afshi tə kishita, hawurta tə ichi nat naka hurchikən.

16 Hursoh ti mbərkəhi, maladə nofchə nat kə wii nda mbachi yahtəndə.

17 Chikka tə kichu malutə fat'en nga ə'nat sheta səwowa. Kəthləm shidə ənnidiichin, tə mba fərra ercha kuni afshi tə fekchə ndiichin, ngalaən kuni tə dəsəmtə, pad məlla farra mbənfata kuni.

18 Nat tə shuwunchiniyu əbehndəhi, kan'nda njat fər poffənti yahta nofchiyu fərta, kəthləm kandang.

Mumuhaficha Bulus fa a Listira

19 Ndəkən bat Yahudaweche a Antakiya tə Ikoniya, ləmkəndə nofchi ngomkəhiyu, mumuhangnda Bulus fa, pad kahangnda kishsha hur həmətkən, naən kandəhiwa miri.

20 Kə bat fa fərkitta taurandəhi, thlaakən pad ngəraən i'nna hurhura'a. A əingətkən mələn tə Barnabas pədaknda Darbe.

21 Diffitə bassə kwescha kusheng shiwunkən kə həmmətkən, mbəskəndə fichile fərkəkit oi, ngərangndə'ina Listira tə Ikoniya pad tə Antakiya,

22 Mbənniyu sakandənda nofchəhar təndatwa, kə sokndə tə alchitafa hur fərkit. Chekangnda kanda tə ndatwa, tə sat əhətə kaən natma mbəs yimta kuturichita Fara.

23 Bulus tə Barnabas tadangndə pəktechə kandəsi, a hur chikayen kətən hwanda, təmbəda hwanandə Fara tə kərkushimta, fərkəndə kanda hara Ləmwanda, le fərtəndə kitchitta mbəd'en.

Nda Bulus tə Barnabas Ngərrandə'ina Antakiya tə Suriya

24 Bərkəndəhi tə hur Bisidiya əfəndə hur Famfiliya.

25 Kə bastənda shiwunkən hur həmət Ferga, pədaknda hai kə Ataliya.

26 Mbənniyu yimkəndə hur kommbawal ngərrangndə'ina Antakiya, mbədi soh hwanandə fichə kafata Fara kandəsi, kəthləm kə hərmən kandəhar hur tori tubandəndə nakənya.

27 Kə saatənnda Antakiya, ngomangndə fa tər mbandakish, kə mbət ərta, nbwa'angndə kanda nat i sət Fara tə mbədfengnanda, pad tə mbayi i'nandən mikətən fərkitchithi kə mbədə punofcha.

28 Sokkənnda mbənniyu hammunchə oi tə fatərbanda.

15

Yarandə'ichəhi a Urshelima

1 Bak funə nofcha a Yahudiya tə Antakiya, naknda sakanda fa tərbanda har, ndatwa: "Manga tə heshangfichəkuni nda i mbutə dəssətə Musa wa, nguni mbəs hərəktəwa."

2 Nga hwan halə'ində yimka thlerə nda Bulus tə Barnabas tə nofchiyuwa, harkə fichə nda Bulus tə Barnabas tə funə fa tərbanda kə dəndə Urshelima kə bədə fatlhəncha tə pəktechə, kəthləm kə tausangndə shuninihiyu.

3 Nofchə thləntəfichəyu, pəfangndə tə hurhuri Finikiya tə Samariya, naknda mbu təbərtə punofchihi kə mbədə Fara, fərang ndə ənfata fa tərbanda kaən.

4 Kə sa'atənda Urshelima, fa tərbanda tə fatlhəncha, tə pəktechə sangndə marapa kanda, kandang pad mbukəndə uf i sət Fara tə mbədfengnanda.

5 Funəfafärktsi naka hur mbanda Farisiyawech, thla'akənda ndankndəwa: "Sokkən waat kə heshangfichə punofcha, pad kə dəffichə kanda kə kəsndə kussa Musa har."

6 Fathləncha tə paktecha fa tərmbanda ngomkəndəhi, kəthlem kə tau-sangndə shuninihiyu.

7 Diffitə shuni shiwuntənda dərkən kaən, thlaakə Bitrus kit ndangna kandəwa: "Hwanmancha shinuniwa tlata tərkakən, ted Farə nja hurnuni ndatwa, təmbədfengnə nat punofcha bəs kusheng shunda kə fərndəktsi.

8 Fara le sənkə hanndəkiketa chedkəwa a thliidə kanda tə mba fərra Chidchid tə Shemedə kanda, nda i fərra ndənakani.

9 Pad chedutə səmsəmchita thlerənanda tə kaniwa, kə sapadən handəkikechengnandədi təbədə fərkit.

10 Kəthlem ndəkən, məsək natuni kikedəndə Fara, təmbədə dəffa rəftə kimshechi'ena bur, le nguchit shinchinəm təkəmna mbəlla tərtə?

11 Pad firəm kitwa, nakma mbəs hərəktə tə mbədə kafata Ləmwandə Yəso, nda i mbəstənda."

12 Uf nofchi ngomkəhi ngaskəndə ba, nakndə kathləmmata nda Barnabas tə Bulus, nak nda mbu alchidi fərandə Fara kanda, kə səndə ənat pəsfandə nofchə fa, tə ənat sheka'inda a hur punofcha.

13 Diffitə mweshandə shundəngnanda, ngərkə Yakubu si tə ndakənwa: "Hwanmancha səkam njı.

14 Mbwa's Siman Bitrussa kəm ladı lat Fara bata mbədə punofcha, pad hertə funəharra hurnanda kəthləm tləmkən.

15 Leya bakna soktə keeke tə shunda tapənecha, nda i yarandə fichihə təndətaw,

16 "Diffitə ndəkən ni ngər bata
təpad ni ngər tinanda hura'a Dauda le həmkəhi.

Kə ngəri tinandə tlərə'enna kwarkən kənan kit.

17 Tahhət nofchi nat katnji, njang Ləmwanda,

nat tə punofchə la atfichə tə thlimna,

ndat Ləmwanda le sək i'chiya.

18 Səntə fichə kə soh.

19 "Kəthləm dəkən a kəlandengna, kamusə kə thla'am hur'inda punofchi naka təbərtəhi kə bədə Farəwa.

20 Makə yarangma kandəsi ndatwa, kə malangndə dəsəmta dəhachə. Məsəmində chadñguwa, məsində fəllawichitwa, pad mə səmində i bekrandəfichə mburat'enwa.

21 Kathləm hur soh, a thlet həmchə somsomən fa bassəsi tə delwercha Musa, pad la changngandə fichə kanda chika yen farə yipta Yahudawech, a kətən hwachə beshfichə kussa Musa, a hur chikayen həmta i hurechə terchin, təpad la changangficha isəka farə yipta Yahudawech, a kətən humchengnanda.

Thlən fa Yarandə Ichəhi Yarata kə Bədə Punofchi Fərkəkit

22 Fathlənchəkən tə paktecha, nat tə fa tərmbanda kəllangndəwa ndiichinsi, kə taddə nofchihar a hurnanda, kə tlənndə kanda Antakiya tə Bulus tə Barnabas, fichile taftənda nda Sila tə Yahuda lela atfichəndəwa Barsaba. Kandangti naka fambanicha fəfərkit.

23 Fərangndə yarat delwera kanda, kə dəngndə kanda le naka ndatwa: "Kanang hwammanchənuni,

Fathləncha tə fambanicha, kəmbədə hwammancha fichile naka punofcha, hur Antakiya tə Suriya tə Kilikiya,

Ndat'ən kaən.

24 A shikani wa nofchisi thlaaka hurnani, mbədya thla'andə hur inchengnuni tə shuwuncha. Chika sokkən thlənwani kandəwa,

25 Hwimanihi yaradanihi ndidchinsi kə taðani nofchihara hurnani, kə thlənani kanda mbədfengnuni, tə kaa shikechənəm Barnabas tə Bulus.

26 Nofchiya tepe fərndə shisshingchengnanda, kəthlem tləm Ləmwandengnəm Yəso Kərasti.

27 Kəthlem ndəkən thlinnani Yahuda tə Silas, kandang tə inchengnanda nanda mbwa'a nda kuni tə miya, witə ən'ərtə tə i natani yarata.

28 Keekesi mbədə Shemed Chidchid, tə kanang neddaniwa ndidchinsi, mə dəfadani kapat ləktə kuni'inwa kə sherangka ichi sokkə waatwa:

29 Kə lenganguni ichihi thlithlandəficha dəhacha, tə i'səka thluwa dəhərəmtə mərkə nga fwarsafəwa, tə i'səka thluwa dəhərəmi bekrandəfichə burat'en. Təpad mə siduni fəllawichitwa. Ma hirmuni ichini haryu, nuni sət ichə ndiichin.

Kə sokuni ngwalngwal."

30 Kə tləntəfichəkanda, pədak ndə hai kə Antakiya, ngommangndə fa tərbanda, fərangndə yarat əflwer təkəna kanda.

31 Kə changngandənda səkndə mbənfata, kəthləm alchidi chekandənda kanda.

32 Yahuda tə Silas kandangti naka tapənechə pad, shunangndə kandə ka'ən, pad chekangndə alchita hwammancha, tə shiwunchə oi.

33 Diffitə hangmuncha mbənniyu, malkəndə kandəhi ngwalngwal, ngərandə'ina mbədə fəchile tlənkə kanda.

34 Kəllang Silaswa keekesi, məllan kə sokka mbənniyu.

35 Bulus tə Barnabas təngkənda hur Antakiya, nakndə sakandadi tə bassə shunda Ləmwanda, tə nofchəterchin pad.

Bulus tə Barnabas Shekndəhi

36 Diffitə hanmuncha, Bulus ndangna Barnabas wa: "ngəramən'in dəmma kələndə hwanmancha hur chikayen həmtə mbichi bastəm shunda Ləmwanda, təpad kənəm ndu nakndə kəni."

37 Barnabas yahkənsi kə pədanda bweet tə Yohanna, lə atfichəwa Markus.

38 Bulus yaraənhi kamusuwa kə pədandə təle saktəndəhi a hur Familiya, təpad chertən dəta mbet tortəkandəyuwa.

39 Mbənniyu thla'akə bəbi somsommənchitta handəkiketa thlerənanda, kəthləm ndəkən sakkəndəhi tə ndani, Barnabas tərkən Markus, yimkənda kombawal pədaknda Sayifurus.

40 Bulus taðkən Silas, diffitə fəri fərtə hwanmanchə kanda, kə kafata Ləmwanda pədfanda.

41 Pədak Bulus təhur hachahai Suriya tə Kilikiya, nakna cheka alchita kanda kətən hwachikən.

16

Timoti kwiyirtə Bulus tə Sila

1 Bulus bəkən pad kə Darbe tə Listira. Lə fərkitsa mbənniyu, thlemkənwa Timoti, hweya nuhnifə lə Yahudawata shinkən la Helenawata.

2 Fafərkitti naka Listira tə Ikoniya lanakndə hamndi.

3 Yahkə Bulus kə dəf Timoti ndi, tərkənndi tə pad hesha'ən, kəthlem Yahudawechi naka mbechiniyu nat nda shinndəwa shinkən la Helenawata.

4 Naknda ðar pøðata wiikøndø hømtø hømta, naknda mbwa'anda nofcha ichi yarandø fathlenschikønhø, tø pøktechø fichele naka Urshelima, ndangnda faførkitwa kø kuwurndø i yarandøndøhi.

5 Tøkicu nofchø fatørmbanda, chekkøndø tø alchita hur førkit, chikayen para kanda tera.

Bulus Nedtø oñ Ndaa Hur Sønnata kø Dar Makidoniya

6 Bulus tø nofchi'en wiyangndø sørøt hachahai Firijiya tø Galatiya, køthlem Shemed Chidchid njanda kanda, mæ basindø pathla Fara hur Asiya wa.

7 Kø batndø kø sørøt hachahai Misiya, yahkøndø døt tøhur hachahai Bitiniya, chikakichu pad Shemedø Yøso ngømawa kandøsøwa.

8 Mbørkøndøhi ta køllari Misiya, pøðakndø hai kø Toruwas.

9 A fidikkøn bak øna bøs Bulus ndaa hur sønnata, nakøn nifø lø Makidoniya, kit nakna hwananda tø ndatwa: "Abu Makidoniya kø køsangnakani."

10 Kø nat Bulus i'ni nda sønnatøyu, chatkichuyu kakkani mbanda Makidoniya, mweshangngani tøndatwa Farø nakka atkøm, kø bassaam kweshcha shunda kandøsi.

Lidiya Førti kit

11 Pøðakani hur kombawal, thlata Toruwas kø Samotiras, wendambøt pad pøðakani Niyafolis.

12 Thlata mbønniyu pad døkanø Filibi, le naka kapat hømta Makidoniya, nat Romawechø søt kutørichitkøn. Shidani hanmunchø dømek a hur hømødøniyu:

13 Farø yiptø Yahudawechø, chekani kish kø mimbang hømøtkøn, døkanø mi'ama, mbødi natani yarøwa na mbøta natsi i hwanandø Fara, mbønniyu sokkanihi shunangngani nishchi ngomkøhi.

14 Ærta hur nishchi naka søkkani, thlemkønwa Lidiya, bøkna hømøt Tay-atira, lø hiiyandi fi njelechadi, lø mwanandø Farø naken. I'nang Lømwandø handøkiketø'ehni, døkøn hur'i'nda i nat Bulussa mbøta.

15 Kø sandøfichø baptisma tø fichele naka huraa'en, hwanang Lidiya kani, tøndatwa: "Baknasoktøwa ngømafuniwa njang lø førkit kømbønda Lømwanda, bam tama hure'engna kø sokkunihi." Tøkicu kahandøn hur i'døngnani.

Bulus tø Silassa Pursuna

16 Farøle nakani pøðata mbøt hwanda, kømkani tø mafat nuhhweya, lenat shemed luwurchøsa fi'en, la kulakøn, tøpad la mbøskøn handøbøltø, kø førangka nofchi naka thlømatkøn, tø bøða kulat'en.

17 Nakna kuwur kani tø Bulus mølla hwata, ndatwa: "Nofchiya mafecha Fara le sherøkø te mwanda, kanda bassa mba hørøktø kunisi."

18 Døknambøn tø søt i'niyu i mundø tørchin. Tøkicu søbkø hanndøkiketa Bulussa dø kaøn, tøbørkønhø ndangna shemediwa: "Nja døfsø waat hur thlem Yøso Køristi chukishsha fat'en." Chatkichuyu cheknakish.

19 Kønat fa nuhwani natna hure'engnøyu, resh mba mbøs ønengnøndø, køsangndø Bulus tø Sila, tøpad kahkøndø kanda milumo, ndøkndø tø kanda mbanita fichele nak tø kuturichit hachahaikøna har.

20 Kø døtnødø tø kanda mbanitø fa sakmicha, ndakndøwa: "Nofchiya Yahudawechø, nakndø kanda shekøda i'ndø hømtengnani."

21 Kanda sakandø døssøchøfa kamuchøksi, le kamuchikøi kanang Rømawechø kø thlani."

22 Bak terø nofcha humangndø miya kø ðar waløkanda, fa sak michikøn thlethlahangndø njelecha nda Bulussa di tø Sila, ndankndøwa kø tøpangficha kanda kaøn.

23 Diffitə təpanda kandə kaən, somkəndə kanda pursuna, ndangficha lə pu pursunatəkən harwa, kə kəlansakandə kaən, mənində hərəkta.

24 Kə thlətən shuwunkən, dəkən tə kanda kakə hur kətən pursunatəkən kənaən sarachengnanda thleri peh'afta.

25 A dar fidikta, Bulus tə Sila kanda hwanda, tə in i'mish mwanandə Fara, təhət pursunachikən kanda kathləmmata kanda.

26 Su tolləwa, səkkəfichə kapat həhərtə kisshitəfa, njun kətən pursuna təkən həhərkənfa, chatkichuyu mikətən pursuna təkən irkəndəhi nat, təpad uf challaluchi kənandəfichə pursunachikənsi həhhatkəndahaiya.

27 Kə thlaatə ləpu pursuna təkənhar, anakən in mikətənchəkənhi nat. Yarkənwa reh pursunachikən, kətkən thlosha'en, təna bəlləndəfat'en.

28 Shuwunkə Bulus tə kapat burat ndatwa: "Məsana mboru i'ndekufuwa, kana mbədya nattani."

29 Ləpu pursunatəkənhar ndakənwa, kəba fichə tə tickesha, təpad weshkəna rahta hurkən, məla saktatfa tə lechita dəknə həmtə mbanitə Bulus tə Sila.

30 Mbənniyu chaən kanda kish ndangnakandəwa: "Famwanda, mənatı sət kəthlem kə mbəsi hərəktə?"

31 Ndangndəwa: "Fərukıt kə bənda Lemwanda Yəso, nu mbəs hərəktə tə chikawuna hur hure'eku."

32 Shunangndə pathla Lemwanda, nat tə fichele naka hur huraa'en.

33 Chika nakna fidiktiyu, ləpu pursunatəkənhar kiledsa kanda təpad sapadə ndindichengnandadi. Chatkichuyu məlan tə fichele naka hur huraa'en sangficha baptisma kanda.

34 Bakən tə kanda hur huraa'en, təpad saən dəsəmtə kanda mban, məlan tə fichele naka hur huraa'en, naknda sət mbenfata kəthlem firndəkit kəmbənda Fara.

35 Wenda mbəta fa sak michikən thlənkəndə hansəsalchə ndatwa: "Kə kalndə nofchihiyu!"

36 Ləpu pursunatəkənhar ndangna Bulus wa: "Ndak fa sak michikənwa, kə kalfichə kunihi nakənya, chamakis pədəm ngwalngwal."

37 Ngərkə Bulussəwa: "Təpangnda kani a əanitə nofchə talyar, sahhawundə mikaniwa, a nakən kanang Romawechə, pəd pəkkəndəkani pursuna. Nakənnyə yahkəndə kaləkanıhi bəbweta? Auwa! Kə banda harandə kanikish tə i'ndengnanda."

38 Kə dət hansəsalchiyu mbu i'niyu, nak fa samichikənna lechita, bəkndə səndəwa Bulus tə Sila Romawechə.

39 Bakndə tərandakandəhi. Kanda harandə kandakish, təpad hwanangndəkanda kəmalndə həmatkənhi.

40 Diffitə cheta nda Bulus tə Sila kishsha pursuna, ngərangndə'ina hura'a Lidiya. Humkəndəhi mbənniyu tə fichele fərkəkit mbwa'angndə shuwuncha kanda, pəd bəkndə soktə tə alchit handəkiketa. Pədfakndə.

17

Bulus tə Sila a Tassalonika

1 Kuwurkəndə tə Amfibolis tə Afolloniya, saakəndə Tassalonika kə mbədi nat kətən humta Yahudawechə.

2 Bulus yimkəna thləmmatnanda nda i səntənhi, mbəraf farə yiptəhi məkkən məlla halə'i'ndə tə kanda a hur delwercha Fara.

3 Nakna chekanda kanda, pad kəna sənanda kandəsi tə ndatwa, keekesi kə saa Kərəsti pwene, pad kə thlaaka hur məmmatcha, ngərkən ndatwa. Yəso ti nati mbwa'andakunniya, məllan naka Kərəsti.

4 Pad funə Yahudawechə, kahhfichi hur'inchengnanda, hummangndə i'ndə tə Bulus tə Sila, kichupad sət Helinawechə oi fa lechanda Fara, tə kichupad sət pəktat nischə oi fa mbutə kə səkficha.

5 Nak Yahudawechikəna sərəhta, ngommang ndə hwanchə rənnecha a lumo. Kə ngomtənnda, tərkaakəndə thla'anda huri'nda a hur həmmətkən. Yımkənnda hurhura'a Yason nak nda kat Bulus tə Sila kəthləm kə bandə tə kanda mbanitənofcha.

6 Kə bəssawuchitndə kanda, kahkəndə Yason tə funə hwanmancha, dəkndə tə kanda mbanita fa sak müyya, nak nda hwatta kanda ndatwa: "Nofchiya naka thlahur'i'nda chika ayi hurkissita, bednə mbədya pad."

7 Yason thlidə kanda, ufnə kəllundəssa kussa Kaisarwa, ndatwa yunə kutursi, thləmkənwa Yəso."

8 Thlaakə hur'i'nda Nofcha tə fa sakmicha kə səktəndə ichiniyu.

9 Kə thlədə ndə handəbəl punofchəhar a harra Yason tə tahət nofcha kalkəndə kandəhi kə pədanda.

Bulus tə Sila a Biriya

10 Chat kə sət fidikta, dəfkə hwanmancha ndə Bulus tə Sila kə pədfanda Biriya. Kə saatənda mbənniyu yımkənnda kətən humta Yahudawechihi.

11 Yahudawechi naka bədya pədfanda fichilehi naka Tasalonika tə hur'i'nda, kəthləm thlidəndə shuwunkən tə harchə chap chap, lanakndə tausandə shunda Farə wembəta kə nandə ndu i mbutə Bulusyu kit.

12 Oiya hur Yahudawechi fərkəkit, Pad tə funə nishchə Helinawechə fichile nakətə mwanda tə hishchə pad.

13 Kə səktə Yahudawechi naka Tassalonikayu, tə ndatwa Bulussa bassə pathla Fara a Biritiya, dəkndə nata chickanda kanda kənnda thla'andə hur'i'nda nofcha.

14 Chatkichuyu dəfkə fafərkət Bulus kə pədfaka miyawurta, nda Sila tə Timoti thlarkəndəhi mbənniyu.

15 Fichile dəfkə Bulusyu saakəndə təndi kə Atina. Nakndə ngərandə'in thləkndə thlənda bədə Bulus ndatwa, yehsi nda Sila tə Timoti kə dəndə mbəsndə ledled, pədfakndə.

Bulussa Atina

16 Kə nat Bulussa pu kanda a Atina, səbkə handəkiketə'enadi kaən, kə natən həmətən nihidadi tə dəhhacha.

17 I səka para la nakna halə'i'nda kətən humta Yahudawechəhi kandang tə funə Helinawechə fa lechanda Fara. Chika bədi nat lumo fichile la bəlaakə nata bənniyu.

18 Funəsə pad Abikuriyawechə tə Sitokiyawechə fa mbər'əna halkəndə'i'ndə tə ndi. Funengnanda ndakndəwa: "Mə yahtə lə dəaikiya mbuta?" Ndakfunəwa: "Nda labəssə dəhhacha nofcha." "Mbukəndə kichu kəthləm Bulussa bassə Yəso tə thlata məmatcha.

19 Tərkəndəndi dəknəndə tənda dar Arasa, ndakndəwa: "Ndu nu mbəlla mbwa'andakani witə yuwa sakayıfi natu sakandadiya?

20 Kəthləm bənə yuwa icha thləmechengnani, yahkanisi kə sənnani i naka sakchikən."

21 Nakənya nat Atinawechə tə romchi naka mbədfengnanda, ənsə lə sənndə kə sherangka mbu yuwa shuwuncha tə sək yuwa icha.

²² Thlaakə Bulus thlarkənhi hursifitə Arasacha, ndakənwa: "Kunangnofchi Atinacha, a mbəssadfi wa kunang fa tər mbandə chika tə teni.

²³ Kəthləm manja mbərtəhi tə həmatkən, lanaki ichi natuni mwananda, a naki mbət far pofən tə yarata darkən ndatwa: "Kəthləm Fari sənuchit ficha. Lenatuni mwanandə sənuchituniyu, məllan nati mbwa'anda kuni.

²⁴ Fara letinkə kisshitə tə ichinaka hurkən uf, məllan naka Ləmwanda afshi tə kisshitə, shokwa kətən kapat hora'a Fara letintə nifəwa.

²⁵ Kichu pad bəhwa kat nifə ka kəssaansa tə harchə'enwa, bəhwa yahənwa, kəthləm məllan tə i'ndi'en la fərang shisshingta nifa, tə yipta tə ichi natna yahtə nat.

²⁶ Məllan pad tinkə yakat terənofcha tə mbədə nifa ərtə, kəthləm kə soknda hur kisshitə nat, tahsaən sərət nadengnandəhi, tə sərət həmchengnanda.

²⁷ Sək Farə kichuyu kəthləm kə kandəndi, mbəhya nanda tapətə kə mbəssangnda, chika sokkən nga nakən langngə təkənwa.

²⁸ Kəthləm: "Tə mbəd'ən natəmhi, lanatma yipta, pad tə mbəd'ən mwaatəmhi. Nda i mbutə funengnuni fa at imshi ndatwa: "Kitchitkən, kəmnang ma witəkən nakəm."

²⁹ "Nakən kəmnang witə Fara, kamusi kə yarəm tə ndatwa Farə nakən nda zinariya ndu azurfa ndu ngwiya, le təhhəstə nifə tə dəthlə'enwa.

³⁰ A hur soh tərra Farə chumwanda'ənadı a dar tor bəomchita. Nakənya mbwa'adənofchə nat, chika tə tee'an kətərndəhi.

³¹ Kəthləm təhsadə fərihi natna bata sa kiita kisshitəsi, i kitchitkən tə mbədənofchi təhsadənhi, kəthləm ndəkən firtə kitchitkən kə mbədə chika wunni, tə thla'a nda hur məmatcha."

³² Kə səktəndə shuwun thlata məmatcha, funengnanda njirkəndəndi, ndak funə padwa: "Yahkani kə ngərani sək i natu mbuta kə dar shuniya pad."

³³ A mbənniyu saktə Bulushi tə kanda bədəkən.

³⁴ Funengnanda ngərang ndə'ina mbədə Bulus, fərkəndə kit. A hurnanda Diyonisiyus, lə sakmicha, tə nuhnifa le nat thləmkənwa Damaris, tə funə pad fichile naka thləmatnanda.

18

Bulussa Korinti

¹ Diffitə ndəkən, malkə Bulus Atinahi pədəfakna Korinti.

² Kəmkəndə tə lə Yahudawata mbənniyu nat thləmkənwa Akila lə Fontusta. Le bək nakənya a İtaliya, kandang tə nuhkən le nat thləmkənwa Biriskila, kəthləm Kalaudiyus firtə kus ndatwa nat Yahudawechə kə malndə Romahi. Dək Bulussa mbəskanda.

³ Nakən tor harengnandə ərtə tə nofchiyu, tor təhhəsə tenti, sokkənna thləmatnanda nakndə sət torra.

⁴ Təsəka farə yipta Yahudawechə, la yimkəna kətən humta Yahudawechə, a la nangna kahanda hur'inda Yahudawechə tə punofcha.

⁵ Kə bədənda Sila tə Timoti a Makidoniya, bəkndə mbəs Bulus firtə fat'enna bassa, məllə chefdanda Yahudawechə tə kitwa, Yəso naka Kərəsti.

⁶ Halangndə'i'nda nak nda i'erandəfa, təppəən njelechi'ennadı ndangna kandəwa: "Hekke tə fwarchengnuni tə inchengnuni! njang chefdikish. Thlata nakənya kə mban dəki mbədə punofcha."

⁷ Malkən mbənnihiyu pədəfakna hora'a nifə lə atfichiwa Titiyus Yustus, ləmwanañdə Fara, huraa'en nduk tə mikətən humta Yahudawechə.

8 Kirisbus, kappat nifa mbət humta Yahudawecha, ferkən kit kəmbədə Fara, kandang tə nofchi huraa'ennat. Korintiyawechi oi səkkə əsəs Bulus, ferkəndəkit sanfichə baptisma kanda.

9 Farəle fidikta, chendang Ləmwanda Bulus hur'ən nda sənnatawa: "Məlechinuwa, dumban tə basseku pad məngasınə əbaawa,

10 Kətləm njangtəsa, pad nifəsə na waləsa kə sukən'ənwa, kətləm nofchengnəsi oi hur həmmədiya."

11 Sokkə Bulushi mbənniyu, hurat'əta tə ndəraa tehethl, məlla sakandə pathla Fara di a hurnanda.

12 A fari nat Galiyo sət kuturichita furət Akaya, thla'ang Yahudaweche Bulussafa, bəkndətənda mbanitə fasakmiya.

13 Ndakndəwa: "Nifiya məlla kahhandə hur'i'nda nofcha, kə mwanangndə Fari nguchik keeke tə kus."

14 Kə nat Bulus nduk kə shunən, ndəkən ndandə Galiyo Yahudawechəkənwa: "Makətləm sət'ən nduduwa ndu kapat əbəi'əna, mani kətləmmətakuni.

15 Nakən pathlə sahmi kə dar shuwuncha, tə tləmchə tə pad kus engnuni, kəllamən kunang tə inchengnuni. Njang ngi mbəlla thlandə shundəhi kə dar wite ichiyawa."

16 Rəkkən kanda kətən sakmikən.

17 Nat nda kəsangndə Sostanus ləham mbanita a mbət humta Yahudawechəhi, təppangndə a mbanitə fa sakmikən. Kəmmawuchik'ən Galiyo kə dar i'sətnəda

Ngəraa Bulus Ina Antakiya Dəkən chaa tə Hur Suriya

18 Diffitə ndəkən sokkə Bulushi hanmunchə oi təfafərkit a mbənniyu, ndangna kandəwa nan maləkandəhi, a yimkənna kommbawal, əədakna Suriya kandən tə Biriskila tə Akila. Kə saatənda Kankiriya, həsaən hwasə ində'ənadi, kətləm kə nəhədən shunihi mbuğtən.

19 Saakənda Afisa, malkən Biriskila tə Akila mbənniyu, məllan tə i'ndə'en yimkənna kətən humta Yahudawechihi, nakna tausandə shuwunkən tə Yahudawechikən.

20 Hwanangndəwa kə sokka mbənniyu hanmunchə oi, cherkənfa.

21 Nakna pədfata ndangnakanduwa: "Ni ngərandə'inna mbədəngnuni ma ngəmma Fara." Yimkənna kommbawal pədfakna Afisa.

22 Kə tərtənahaya a Kaisariya, pədfaknashi dəkna nda'ənna fa tərmbanda, pədətəhai kə Antakiya.

23 Difitə munchi sətnə mbənniyu, thlaakən wiyaan furət Galatiya tə Firijiya nakna kuwur həmtə həmtə, kəna cheka alchita fa tərmbandə nat.

Besh Afolos tə Alchitafa a Afisa

24 Lə Yahudawatsi tləmkənwa Afolos baka Afisa. Məllan lə Iskandariyatə nakən. Lə mbər shunda shintə'ənkaən, nat tə yarat shunda Fara.

25 Sakafəchə pathlə mbanda Ləmwandəhar, pad nakən tə alchita fa hur Shemedə, la mbukən pad kə sakaan'ichadı kə dar Yəso keeke, nat tə kichu baptisma Yohanna ndak səntən.

26 Tərkaakən shundə tə alchitafa, a kətən humta Yahudawecha, kə səktə nda Biriskila tə Akila ndi, tərkəndənda huri, chekangndə mbwa'a pathla Farə kaən.

27 Kə yahtə Afollossa dəta Akaya, chekang hwanmanchə alchita, pad yarangndə delwera fa tər mbandəsi kətləm kə tləndəndi tə harchəchap. Kə saatən, kəssangna fichilesi fərkəkit kaən, tə mbədə kafata.

28 Kəthləm sheraða Yahudawecha tə alchit kaən, fəraan harəfata kanda mbanitənofcha, la chedkənwa hur pathla Fara Yəso naka Kərəsti.

19

Bulus a Afisa

1 A thlahmbədi nat Afolossa korinti, Bulus wuyaən hur thlet həmətkən saakəna Afisa, mbədi mbasandən təhhət kimshechəkən.

2 Ndangna kandəwa: "A thlinduni Shemed Chidchid a thlahmbədi fərtuni kitwa?"

Ndangndəwa: "Auwa, bəhwani tamta səktəwa Shemedsi Chidchidəwa."

3 Ndakənwa: "Witə baptisama təmə sandəfichəkuni?" Ndakndəwa baptismə Yohanna."

4 Ndak Buluswa: "Yohanna səkən baptismə kəchendənwa tərnifəhi, nakna ndanda nofchuwa kə fərndə kit kə mbəda le na bata diffitəkən, naka Yəso."

5 Kə səktəndə kichu, sang fichə baptismə kanda a hur thləm Ləmwanda Yəso.

6 Kə dəffanda Bulus hara kanda in, bak Shemed Chidchid kə dərnanda, naknda shundə tə hanshuwunchə somsomən, padnakndə mbu'icha.

7 Ufnuda nak ndə nifə kumngərənsi chap.

8 Yimkə Bulussa kətən humta Yahudawechihi nakna bəssa lechit-fuwa shee ndəraa məkkən, məlla halə'indlə tə kanda, nakna kahhandə hur'inchengnanda kə dar mwanda Fara.

9 Pad funəsa hurnanda tə kwaakwachit i'nda cherkənda fərkit, nakndə njirandə mbanda Ləmwanañda mbanita nofcha, kəthləm kichu Bulus sakkənhi təkanda, pədakən tə fa fərkit, nakna sakandəfi i səkkə wembəta a makaranta Tiranus.

10 Hurat chap məlla sət kichu, tə kichu nat nofchi naka həmət Asiya shikndə pathla Ləmwanda, Yahudawecha tə punofcha.

Hwecha Sikeba

11 A shid Farə ənat sheka i'ndə oi tə mbəda Bulus le tamuchit fichə nata.

12 Chika mayani'en ndu njelaa'en, le təkanghara fat'enfa, la dəngficha hacha kə kənda hur hafadeng nanda, pad kə sakndəhi tə bəbishemecha.

13 Funə Yahudawecha fichile la naka wiyanə həmətkən, la nakndə rək bəbishemecha, la səkndə tor tə thləm Ləmwandə Yəso, a dar fichile nak tə bəbishemechikənafa la ndangndəwa: "A hur thləm Yəso ləla bəstə Bulussa dərkən chamakish."

14 A hurnanda hwechəsi muñ kə hishcha, naka i kapat pərist lə Yahudawata le nat thləmkənwa Sikeba, uf nda lasakndə kichu.

15 Ngəmang bəbishemed kən kandəwa: "A shini Yəso pad a shini Bulus, kunang pad kunang miicha?"

16 Nifi nak tə bəbishemedə fiyu pərkənna dərnanda, sherangna kanda tə alchita, chekndə kissha hurikən tə wesha tamkwal tamkwal pad bəskəndə ndindidcha.

17 Fichile nak tə sokta a Afisa, Yahudawecha tə punofcha, kə səktəndə i səkyu kəsang lechit kandə nat, mwanang ndə thləm Ləmwandə Yəso.

18 Oi a hur yuwa fərkit, bakndə nata mbu bəbi dəssəcheng nanda tallara.

19 Nofcha oi fa kulecha bakndə tə delwercheng nanda, 'yangndadadi a mbanitənofchə uf, kə sakandəndə handəbəl delwerchi ikkadı, mbəssang ndəwa a shee azurfa aru kumchit kum dərman (50,000).

20 Shunda Ləmwanda nakna dəta mban tə alchitafə kaən.

Thla Hur'inda a Afisa

21 Diffitə ichini səknatyu, Bulus yarkənna handəkiketi'enwa niđəttə Makidoniya, tə Akaya ka cheta Urshelima, ndakənwa ma didi mbənniyu waat kə di həmmət Roma."

22 Thlənkən funə chap hur fa kəssa torchəsi, nda Timoti tə Arastus, kə Makidoniya, məllan thlarkənhi a həmmət Asiya tolla.

23 A hanmunchiniyu thlakkə kapat thla hur'i'nda, kə dər pathlə fa tərbanda Yəso.

24 Thla hur'inkən əbakən tə mbədə lə bəltə, le nat thləmkənwa Dimitiriyus, lelə sək tor tə hurita, kənna bəl kətən dəhhacha Artemis. Lanakna mbəssə handəbəltə fa torharkənsə kaən.

25 A ngomaən kanda nat tə fichele nat witə torhareng nandə ərtə, ndakənwa: "Nofcha, ashinuniwa tə tori engnaniya mbəstı kənecha.

26 Kuna nata kuna səktə nga Afisa dengwa nat tə Asiya, Bulus kahhadə hur'i'nda nofchə oi, pad təbrandə nofchihi oi, tə ndatwa dəhachi lə tintuni tə harcha nga Farəwa.

27 Mbərramsi mborro əbata nañicha səbəndə thləm torengnəmmədi. Diffitə ndəkən pad tə kəttən nuhdahata kapat alliya a Artemis, nan səktə nga ənwa, pad nan səktəhi tə mwanda'en, məllan ti lamwanandə həmmət Asiya tə kishitə nat."

28 Kə səktəndəkiku səbkə hurcheng nandadfi, naknda hwat tə ndatwa: "A shok kapat mwanda Artemis a Afisawechal!"

29 Nəhədkə həmətkənadə tə sheka i'nda, rahkəndə kə mbət terəkən, kəssangndə Gayus tə Aristarkus, shikechə wita Bulus a Makidoniya.

30 Yeh Bulus si kə yimka hur nofchəkən, ngəmauchik fa fərkit.

31 Kuturchəsa Asiya naka shikechəkən, thlənangndə shundə tə ndatwa, mə bahida yimta hur nofchi oi yuwa.

32 Yakat nofchi ngomkəhiyu, kanda hur sheka'i'nda, kəthləm shekndəhi, funə tə mbədyu funə pad tə mbədya, sokkən terchin fichele sənuchik i humang kandəhi.

33 Funə Yahudawechəsi pəkkəndə Alekzanda mban. Məlan pad thla'a'en hara kəthləm kə ngasichə əba, mbah nan mbwa'anda kanda i səka.

34 Kə mbəssəndənəwa lə Yahudawat nakən, hanthlikchə chap ufnədə kanda hwata, tə kapat burata ndatwa: "Kapat mwanda Artemis a shoka Afisawechal!"

35 A mweshitkən, lə yaratkənna həmətkən ngassaən nofchihiyu, ndakənwa: "Kunang Afisawechal, wun sənuchikwa həmmət Afisa naka hərəm kəttən dəhhacha kapat Artemis, tə kweshcha ngwiyi həmkə haya afshi?

36 Nda i natəm ichiniyu, kamusi kə haləm i'ndəwa, kamkənsi kə ngassuni ba mə wesshiduniwa.

37 Bakuni tə nofchiya ədəfya, chika sokkən herkunda kətən dəhhachengnəm, ndu kə mbundə əbə'i'en kə dər nuhdəhhachengnəmwa.

38 Ma Dimitiriyus tə shikechəkən tə fa sət torchi'en, ma ənsə thlerənandə tə yuna, a i'naficha kətən sakmichəhi, pad fa sakmikənsi dəkndə muh hanhara.

39 Ma ənsə yahtunisa battəkən kə mban, dək ma mweshanda mbanitə pəktechə.

40 Kittəkən kəmna hur lechit ngəm muhhanhar thlahur inni əukweya, kəthləm ngəma mbəlla mbu i baktə thlahuri'ndə kə dərnandəwa.

41 Kə mbütən ichiniyu kalkən nofchəkənhi.

¹ Kə tuþwat thlahur'i'nda, Bulus akənfafərkit, chekaən alchita kanda hur handəkiketa, dəkən ndandənakandəwa sefarəyuna, pədakna həmmət Makidoniya.

² Kə wiýwadən thlet həmchikən, chekaən alchita fəfərkit kaən, bəkna həmmət Hellas.

³ Səkən ndəraa məkkana mbənniyu, nakna harəfa kə pədaka Suriya a hur kombawal, nak Yahudawechə yaraa bəbi'ichafa. Ndəkən yartənwa nan ngərandə in tə Makidoniya.

⁴ Nofchi dəfkə Bulus nda: Sufata hwuya Farus lə Biriyata, tə Aristarkus tə Sakundus, Nofcha Tassalonika, tə Gayus nangna Darbe, tə Timoti, nat tə Tikikus tə Tarofimus, nofcha Asiya.

⁵ Fichile lak pədata bən puukəndə kani a Toruwəs.

⁶ Kanang pəd malkani Filibihı yimkani kommbawal, diffitə chi njohmi nguchit mehndəsa fi'en, hur mundə durman ndəkəni mbəskanda a Toruwəs sokkani bənniyu mundə mud.

Thla'a Ficha Murət Aftikos a Toruwəs

⁷ Tərka mundəmud ngomkani uf kəthləm kə chichangani njohməhi. Thlaakə Bulus bassangna kandəsi. Nakna harəfa kəthləm yehsa pədata bingətkən, nakna bassə toltol taa kə dar fidikta.

⁸ A kətəni ngomtani a huri afshi tikkeshchisə oi.

⁹ Hwan kimshaasi thləmkənwa Aftikos sokkən dəsəa tinkummbata, kəssang bweni kaən. Bulussa dar bassə toltol yimkəna bweni kasat, həmkənnahaya məkkətə tərkətənkən, tərkə fichidə kə murətkən.

¹⁰ Tərkə Bulussa haya kə bədi nat hwaniyu, bərkənhi dərkən tərkənnda kapahba ndakənwa: "Mə thla'i hur'i dəngnuniwa mwe tə shisshingtafa.

¹¹ Ngərang Bulus inna huri afshi dəkna chichandə njohməhi chiikən. Nakna shundə təkanda kə wenda bəta kanapədata.

¹² Pədakndə tə kimshi'iyu tə shisshingtafa nangnda kwala kaən.

Witə Thlata Toruwəs kə Miletus

¹³ Kə natani sa'a'ndə kommbawal, yimkanisi kə Asus kəthləm kə tərrani Bulussa mbənniyu nda i tahsandənhi, məllən yarkənwa təsar natna dəta.

¹⁴ Kə batna mbəskani a Asus, tərkanında hur kommbawal dəkəni kə Mitilin.

¹⁵ Thlaakani bənniyu bingətle a hur kommbawal bəkani kəlləri Kiyos. Iskichitkən changani kə Samas diffitə mundə ərtə pəd saakani Miletus.

¹⁶ Tərkə Bulus hurwa ngu thlarəhi Afisa wa, kəthləm mə səbbədə han thlikchada Asiya wa. Məlla weshi kə saaka Urshelima ma mbəndəsi a farə Pentikos.

Shuna Bulus Pəktechə a Afisa

¹⁷ A Militus thləntə Bulus, kə Afisa kə ang fichə pəktechə, mbət hwanda kə bənda mbəsndi.

¹⁸ Kə batndə mbəsndi ndangnakandəwa: "Kunang tə inchengnuni a shinuni witə soki sokti təkuni, i'səka para njang tə kuni, thlata fari dəfti sarengə kə Asiya.

¹⁹ Nja sa tor Ləmwanda tə amtitə tə bahmwa'i'nda tə bahhi satti təmbəda bəbə yaracha Yahudawechə.

²⁰ A malawi mbwa'a i'chakuni le na kəssanda kunisəwa, pəd lanaki sakandakunihar a hur nofcha bəbwetəfəwa, tə pəd la yimkə huraa hura'a.

²¹ Kahhadı hur'i'nda Yahudawechə tə punofcha kə tərndəhi imbanitə Fara, pəd kə fərndə kit kə mbədə Ləmwadengnəm Yəso Kərəsti.

22 Nakənya dəki Urshelima tə bədə alchita Shemed Chidchid. Pað sinwi'i'na kəsnja mbənniyuwa,

23 A nakən chedi Chidchidə Shemedwa, i'səka həmta na pursunachita natsi, tə bahta le naka punji.

24 Chika tə kichu tərwi shishintengnə nda ən ndiichinwa, ndu kapat ənkə fandengnəwa, mani mbəlla tubwändə tori fəritə Ləmwändə Yəso, le naka bassə kweshcha kusheng shunda kə dar kafata Fara.

25 Nakənya a shiniwa ngusa hurnuni na ngərnatnjuwa, kunangti wiyyaandi kuni kəni bassa kuturichita Fara kunisi.

26 Təpad nja sənnanda kunisi bukweya, mwa'u fwara yunengnunisa dar indenguwa,

27 Kəthləm a səkwi ləkləkchit mbwa'a yaara Farakuni natwa.

28 Mbəramsa inchengnuni, təpad uf chabi dəftə Chidchidchita Shemed kuni, kənuni fa putəhar kə duni mban tə hərəm nofcha, fa kuwur mbanda Fara, fichile mbəssandəna i'ndi'en tə mbədə fwara hwe'en.

29 A shini tə ndatwa ma pədefi funə bəbi nofcha nanda yimta hurnuni, pad ngunda malandə chabəkənwa.

30 Təpad funa hurnuni nanda thlata kənnda shuwun lekta, kəthləm kə kahangndə fa kuwur mbanda Fara kə thləmmantnanda.

31 Kəthləm dəkən sokam tə tahhasəffa, kə kudkuni, hurat məkkan fidiktəsəwa farəsəwa, mallawi mbwa'anda kuni natuni tə amtitwa.

32 Nakənya njang firi kuni bəda Fara, pad tə shuwun kafat'en, le na mbəlla tinandəkuni, pad kə fərangka kuni i tahsandənhi nat tə fichile nakchidchid.

33 A yahwi zinariya ndu azurfa ndu njelecha yunəwa.

34 Kunang tə inchengnuni a shinuniwa a shidi tor tə harchi'engnəya kəthləm kə kwanayi indengnə i'yahtən tə fichile naka thləmmatna.

35 A hur ichi nat chedadı sakətkənəkuni tə ndatwa, sokkən waat kəsuni tor kicheya kəthləm kə kəssangnguni fichilesi nguchik tə alchitafa, kənuni kuufuk pathla Ləmwändə Yəso məllanti ndakwa: "Fə'rənna pədəfa thləthi tə mbəsta."

36 Kə mweshandə Bulus mbutəkiku, kopkənhi hwakən nat tə kandang.

37 Mərkəndəhi tit ufnda, həmmangndafa kəskəndəndəhar i saktəhi.

38 Nakndə tə səbhura, kəthləm shuni ndandənakandəwa ngundangərnatndəwa, thlaakənda dəfkəndəndi kəmbət kommbawal.

21

Pədata Bulus kə Urshelima

1 Kə maltanikandəhi, yimkani hur kommbawaltəkən pəfakani kə Kos, wendambət pad dəkəni kə Rodes, thlaakani mbənniyu pad kə Fatara.

2 Kə mbəstani kommbawalti na dətə furut Finikiya, yimkanisi pəfakani.

3 Kə tərkaatani nat Sayifurus, malkanihi tə kukun hishingta, dəkənişan tə pədata həmmət Suriya. Tərkanihaya a Taya, kəthləm a mbənniyu nat kommbawaltəkənna harandə ichi'enna haya.

4 Kə mbəstanifafərkit, sokkanihi mbənniyu mundəmud. Tə mbədə shemedə ndangnda Buluswa məsfida Urshelimawa.

5 Tə kichu kə saatə munchi natani thlata, kənkənihursə tə wita. Thlaakənndə ufnda tə nishcha tə hwecha dəfkəndə kani kə dəffitə həmta, mbənniyu kopkanihi mi ama hwankani,

6 kanani saktəhi təkanda. Kanani yimta hur kommbawal, kandang pad ngərangndə'ina huri.

⁷ Ké tubwandani witengnani a Taya, saakani kē Tolemayis, ndangani ənna fahchənani, səkani mundə ərtə mbədengnanda.

⁸ Wembətə thlaakani dəkani kē Kaisariya, yimkani kē hura'a Filibus lə bassa, le nak ərtə a hur fichile mud taatə fichəharyu.

⁹ Hwechə'ensi fwada kē hantarcha ngwanauchit fichəkanda, lanaknda mbu'icha.

¹⁰ Diffitə sət hanmuncha mbənniyu, əbak yunə lenaka tapəna'a nat thləmkənwa Agabus nakna Yahudiya.

¹¹ Kē əfat Agabussa thləmmatnani, tərkən sahət kənhura Bulus. Ndəkən kənandən harchi'en, tə sarəchi'en ndakənwa: "A i'ndat Chiçhid tə Shemedəkənya, 'kichu Yahundawech a Urshelima, nanda kənandə lə sahət kənhuriya, pad kə fərndəndi kē mbəda punofcha."

¹² Kē səktani kichu, kanang tə nofchi naka mbənniyu, hwanangani Bulus mə dida Urshelimawa.

¹³ Ngəmmang Bulus ndakənwa, "Kəthləmmi natuni sətkichu? Kəthləmmi natuni titə kənuni səbandə handəkiketengnadi? A tehshifa nga kənita dengwama, ndu kə bəllikəficha a Urshelima kəthləm thləm Ləmwanda Yəso."

¹⁴ Mbəla'uchikani təbranda yarə'enhiyu, ngaskani əba, ndakanowiwa: "Suku sakta Ləmwanda kə nəhdənhi."

¹⁵ Diffitə munchəkən təhəskanifa pədəkani Urshelima.

¹⁶ Funə fafərkitsa Kaisariya dəfkə kani, dəkndə tə kani mbəda Manason lenatani tərtahaya mbət'en, nifəkən lə Sayifurustə nakən, nakən ərtə a hur fafərkitti tərkakənyu.

Bulus Didə Urshelima

¹⁷ Kē batani Urshelima, thlək fahchənanikani tə mbənfat kaən.

¹⁸ Wendambəta pədəkani tə Bulus kə mbəda Yakubu, pəktechə fafərkit kanda mbənniyu.

¹⁹ Diffitə nda ichakanda, ndəkən mbwa'andəna kandə ərtə ərtə ichi sət Fara a hur punofcha, tə mbəda tori sət Bulus.

²⁰ Kē səktəndə kichu, mwanangndə Fara. Ndangnda Buluswa, "Nednəwa hwanmanani, terə nofchə oi a hur Yahudawech a firndə kit, ufndə fa sərəh kuwur kussa Musa naknda.

²¹ A mbwa'a fichə kushengwa kandə ndatwa, sokən lasakagnga Yahudawechihar uf fichile naka hur punofcha wa muhang ndə kussa Musa di. Pad la ndakuwa mə heshafichə hwechengnandəwa, pad mə kurində tormurteng nandəwa.

²² Nakmasətwa kəniya chu? Kəthləm nanda sək kushsheng bədeku.

²³ I naksi su i ndutani kē səna. Nofchengnanisə fwada, fichile ak ichimi.

²⁴ Haru nofchiniyu kē duni sapandə fadengnunidi, kə kwanə i la kwantəficha, kəthləm kə həssang ndə kanda. Tə kichu nat ficha səndə tə ndatwa, i mbwa'andə ficha kanda nga kitchitsuwa, pad nakndanat nda sokən naka kuwur i mbutə kustəkən.

²⁵ Pad punofchi farkəkit, a thlinani delwer tepi thladanihi, məngəmişunifa kə səmmuni i'tħlandəficha dəhhachiwa, tə fəllawichitta, tə chi i'bekrandəficha burat'en, pad tə chi thlu tə fwar'en.

²⁶ Bingətən Bulus tərkən nofchəkən, sapangfichə kandadə ufnda. Yimkənnda kapat hura'a Fara, kəthləm kə sənaən farə nəhata sapteng-nandadi, a fari nat ficha fər poffən kəthləm chikawuni.

27 Kə nat mundə mudfa yah nəhata, Yahudawechi baka həmət Asiya nakndə Bulus a kapat hura'a Fara. Ndəkən chikandəndə terə humkən ufnda, kəssangnda.

28 Nakndə hwata kannda ndatwa: "Nofcha Isra'ilə, kəssamnakanisi! Le nifya lasakaən bəbi'ichadfi kə dar nofchengnəm chika ayi, kənambwa'anda chika wuni, kə njirndə kussa Yahundawechə. Lashuwungkən bəbi'icha dar kapat hura'a Fara, pad latəkmən kweshcha mbədhi chidchidya tə mbəda batta punofcha hurkən.

29 Kəthləm soh ned ndə Tarofimus lə Afisawata, kanda mbət ərtə a hur həmtə, tərkəndəwa Bulus yima kapat hura'a Fara tə ndi.

30 Chatkichuyu shekfəng in'ndə həmtə, baknofchə tə rahtə ufnda, kəssang ndə Bulus kahkəndənda kish, a hur kapat hura'a Fara, chatkichuyu ngəllang fichə mikətəncha.

31 Kanda dar yarə bəllanda, saakə kushengkəna mbəda kapat ləthlərhwata, ndatwa kim Urshelimahi tə thla hur in'nda.

32 Chatkichuyu harkən fathlərhwecha tə pəktat fathlərhwecha Roma, rakhənda hai kə mbədi nat ngomnofchəkən. Pad kə natndə fathlərhwechəkən tə kapat nanda malang ndə təp Bulus.

33 Bak kapatnandə nduk kəssaən, ndakənwa kə kənnang ficha, tə chalalocha chap. Kanna sahtəwa ndu wunnakən, tə i pad səttən.

34 Thlaakə terə nofchiyu nakndə muh hanhara, ndakfunuwa kəcha, nak funəndatpadwa kəcha. Kəthləm yakat thlahur in'nda hullada mbəssandə dərshuwunkən, ndakənwa kə dəfichə tənda hura'a fathlərhwecha.

35 Kə saatə Bulus kəmi tərtə, tərkə fathlərhwechəkənndi kəthləm thlahur'ında terə nofcha,

36 Yakat nofchə oi kuwurkəkanda, kanda hwata tə ndatwa: "Bəllamən!"

Shuna Bulus Nofcha

37 Kə natndə nduk yimtə tə Bulus kə hura'a fathlərhwechəkən, ndəkən ndandəna kapatnandəwa: "Ni mbəlla shunutəwa?"

Nəgərkə kapatnandətəkənsuwa: "Awi la mbərku Helenanciwa?

38 Awi nga sokən naka Ləmasarawatwa, naka a hurechi mbərkəhi humang thlahur'indəyuwa, kahkə nofchə aru kumchit kum fwada fa bəlfata kə loktarayuwa?"

39 Ndəkən ngəmmandə Buluswa: "Ə, njang Ləyahudawata naki a Tarsus, a hachahai Kilikiye. Njang bəki həmədi səntəficha, nja hwanuta malitən kə shunayı nofcha."

40 Kə fərandən mbanda, thlarkə Bulus kə mbət thlara, thla'anghara kəmbəda terə nofcha kəthləm kə ngasndə ba. Kə ngastə ndə ba, shunaən kandə tə mi Aramayata, ndatwa:

22

1 "Hanmanchina tə shinchna səkamnji, kə mbwa'ayikuni isəka kəthləm kə chedayikuniwa suwuni'ənwa."

2 Kə səktəndəndə shunadəkandə tə mi Ibraniyancı, ngaskəndə ba.

Ndəkən ndatənwa:

3 "Njang la Yahudawat naki, ngətkəfichinjə Tarsus, a hachahai Kilikiye. Nat təkicu mwanki həmmədiya, pad sakikəfichə changkathar tə mbəda Gamaniel, le sakikə ichəhar uf kə dar sakta kakechengnəm. Lə sərəhki kuwur Fara, nda i uffuni lə sutuni a bukwuya.

4 Bahhadfi fa kuwur mbanda Yəso, pad lanaki bəllandəkanda, lanaki kənandə nofcha nda hishcha tə nishcha, la muhki kanda hur pursuna.

5 Kapat pərist tə pəktat fasakmicha, tə fa həmmabanicha, na sheta kə darna. Mbədengnandə thlitti delwer kə mbəda fahchinəm Yahudawechə, thlaaki pədakə kə Dimaska, kə thləm kə hari fichile naka mbənniyu, kə əitəkanda Urshelima a kənnda, bah nanda fəraa pwane kanda.

Bulus Mbwita Tərtə'ennhi

6 "Nja dar pədata, kə saati nduk tə Dimaska, kana hur fara sata, chatkichuyu bak dəwachita afshi, finikən.

7 Həmkənhi kə hachahaya səkki burata dítəwa: 'Shawulu, Shawulu, i'mi natu fəri pwancha?'

8 Njang pad ngəmayiwa, sokən wuni, Ləmwanda?' Ndəkən dítəwa: "Njang Yəso Lənazaratta, le natu fəra pwancha.

9 Pad fichəle naka thləmmatna, neddi dəwaachikkən, nattəkichu sukundə burata lenaka shundə tə njiuwa.

10 Ndakiwa, mənati sətta Ləmwanda?" Ndəkən dítə Ləmwanduwa, thla'u kə yimma Dimaska, a mbənniyu nat ficha mbu'u i təhsandə fichəhi kə sənna.

11 Kə hullandi nat mbəta kəthləm dəwaachit hwadiyu, thlaakə fichile natani mbət ərtəyu kəskəndə harenagna, saaki kə Dimaska:

12 "Yunəsi nat thləmkənwa Hananiya, la kuwur Farə nakən nda iyarandə kus hi, lela shunang Yahudawechə nat kə səkndəndi fichile nak tə sokta mbənniyu.

13 Bakna mbəsnji, thlarkən nduk tə nji ndikənwa: "Shawulu hwanya thlu natmbədeku." Chatkichuyu naki nat mbəta nakindi.

14 Ndakənwa: "Təd Fara kakechengnəmsa kəthləm kə sənna sakti'en, kə nana lə kachita kə səknə shunda mi'en.

15 Kəthləm kə sənna lə sheta'en kə mbəda nofchə nat kə dar i'natu, tə'i'səktu.

16 Nakənya mənati puta? thla'u, kə sukə fichə baptisma kəthləm kə sapang fichə bəbfadəkudi, tə mbəda at thləmkən."

Ed Farə Bulus kə Mbəda Punofcha

17 "Kə ngərandi'ina Urshelima, naki hwanda a kapat hura'a Fara, bak ən nda sənnata mbəsnji.

18 Naki Ləmwanda, nangna nditəwa: "Suledled kə chenakisha Urshelima, kəthləm ngunda thlət sheta e'ku kə dərnəwa."

19 Njang pad ndakiwa: "Ləmwanda, kandang tə inchengnanda a shinnda i səka kətən humta Yahudawechəhi, a kənnəsi fichile fərkəkit kəmbədeku, pad a təppadi kanda.

20 Kə thlərandə fichə fwara Istifanusa di, lə sheta ti e'kuyu, njang ma njang kitta mbənniyu, nja kuwur i sət ficha, nja pu njelecha fichilehar bəlangyu."

21 Ndikənwa: "Thla'u pudu, ni thlənsa langna kə mbəda punofcha."

22 Terə nofchəkən nakndə kəthləmata Bulus, bakna mbu shuniniyu, məlla dar mbu'ichiniyu, thla'ang ndə hwata kanda ndatwa: "Bəllamən! Sakamən witə nifihya təkishita, kamusi kə nan tə shisshingtəwa!"

23 Nakndə hwata nak nda muhandə dəsupchengnandəfi, nakndə thla'anda tənnata,

24 Kəthləm ndəkən Ləmbanita fəthlərhwata shuwunkən tə ndatwa, kə da fichə tə Bulus kə mbədi la soktə fəthlərhwata, kəthləm kə təpangnda kə sənndə isək nat nofcha hwanda kicheya.

25 Kə kənnandəndə kəthləm kə təpangnda, ndang Bulussa kapat ləthlərhwatkənna Roma lenak kit nduktəndi: "Awi, hur kus keekesi kə sangnə ən ndu kə təpang ficha nifi naka hanhura'a Romawechə nga tə sang fichə kitasəwowa?"

26 Ké sakté kapat ləthlərhwata Roma kichu, dəkna mbəs ləmbanikən ndaənwa: "Mənatu yarəsəta? Nifiya hwan Roma nakən."

27 Bak kapat nanda mbəs Bulus ndaənwa: "Mb'u'i'tən kit, sokən hwan hachahai Roma wa?" Ndang Bulus, "Ə."

28 Ngəmmang kapat ləthlərhwatkənwa: "njang tə handəbəltə oi mbəsti nata hwanhəmta. Ndang Buluswa: "Njang dəkən ngəttəfichə njı."

29 Fichile naka yarə tawasəndi chatkichuyu mbahkəndə difi'in. Kapat ləthlərhwatkən kasəntənwa Bulus lə hwan hachahai Roma nakən lechəkən, pad teppa kənnada.

Bulus Mbanitə fa Sakmicha

30 Kə wentə mbətta, bak kapat ləthlərhwatakən yahkənsa sən kachit i sək bat Yahudawecha muhhanhar Bulus, bakna kwasandəhi, mbukən tə kapat burat ndatwa, i səka pərischa tə fasakmicha kə ngomndəhi. Bakən tə Bulus kə thlarnka mbanitənanda.

23

1 Thlaakə Bulus nakna kəlandə fa sakmichəkən, ndakənwa: "Kunang hwanmanchina, kə bukweeya a hur handəkiketengna mwa'u ən'sə ngwedechin ndu ənat thlahur'i'ndə kə dar nadengnəhi a mbanitə Farawa."

2 Kə səktəndə kichu, thlaakə Hananiya kapat pərist, ndəfkən fichile nak nduk tə Bulus, kə təpndənda mi.

3 Ndak Buluswa: "Sokən kohat nifa! Sokən thlari pa'andə fichi fur kurrata, sokən ma na Fara təpsa! Sokkuhi kənna si kitasi kə dar sakandadə Musa, a landəfku kə təpfichi njı, i nguchik keeke a hur sakakənnası."

4 Fichile nak kikit mbənniyu ndangnda Buluswa: "Kapat Pəristsa Farə natu era?"

5 Ndak Buluswa: "Hwanmanchina, a sənwiwa məllan naka kapat Pəristwa. Kəthləm a yeradfficha a hur shunda Farə, ndatwa: "Mə erinə ləhəm mbanita nofchəwa."

6 Kə səntə Buluswa, funə Sadukiyawechə funə pad Farisawechə, thla'a ən burata hur fasakmicha, ndakənwa: "Hwanmancha, njangma lə Farisiyawat naki, Hweya Farisiyawa. Andiya kəthləm difi inndə kə dar thlata məmatcha ndəkən sək natuni sakimiya."

7 Kə mbudən kichu, thlaakə halə'i'nda tinnda Farisiyawechə tə Sadukiyawechə, sakkə ngomnofchəkənhi kurutkən chap.

8 Ndak Sadukiyawechuwa, thlata məmatchəsuwa, mala'ikachisəwa, ndu Shemedə. Farisiyawechə kandang ngəmməndəwa neesi nat məkkənwa.

9 Thlaakə kapat sheka'inda nakndə shunda kə afshi, funə malndəmchə fa sakanda kussa Musadı, Farisiyawechə thlarkəndəhi kit, nakndə halə'i'ndə, ndakndəwa: "Kanang a mbəssawani bəbi i'sət nifiyawa. Mbahya yunə Shemedə ndu mala'ika shunangnga."

10 Kə thlaatə halə'inkən kaən, lechik kapat lə thlərhwatkən kəthləm məni nda thləthləhhandə Bulus hi. Ferkən mi təndatwa, fatlhərhwatkən kə tərndahaya kə thləndə Bulussa də tə alchita, kə banda təndə kə mbət sokta fa thlərhwata.

11 Sək fidikta thlarkə Ləmwandə nduk tə Bulus, ndakənwa: "Du mban tə alchit handəkiketa, nda i fərtu sheta kə darna a Urshelima, kichu pad kamkəsi kə fərəna sheta darna a Roma."

Shid Fichə Bəbi Sakta kə Bəlang Fichə Bulus

12 Wendambata, Yahudawechə tahəskəndəfa kəthləm kə ballangndə Bulus. Akndə ichəmi tə ndatwa, ngunda səmtəwa ngunda satwa, se ma bəllandə Bulus.

¹³ Fichile sək bəbi tahasinifiyu, pədanda nifəhi kumchit fwada.

¹⁴ Dəkndə mbəda pəktat pəristchə tə fa həmmbanita, ndakndəwa: "A eddani kapat ichimi tə ndatwa, ngani səm'ənwa ngani sat'ənwa sema bəlladani Bulus.

¹⁵ Kəthləm kichu, nakənya kunang tə fasakmicha, hwanamən kapat lə thlərhwatkən, kə əsa Bulussa kuni, nda tə yahunisi kə ngəruni sahamihar kəən, kanang pad tehshanifa kə bəllangngani kana sata."

¹⁶ Kə səktə hwuya hwanman Bulus wita tahaſifa nanda sita, dəkna yimta mbət sokta fathlərhwatkən mbwa'angna Bulus.

¹⁷ Bulus akən yuna hur kapat fathlərhwata Roma, ndakənwa: "Du tə hwankimshi'iya mbanitə kapat fathlərhwata, shundəsə yahtənsa mbwa'anda."

¹⁸ Kapat ləthlərhwatkəna Roma tərkən hankimshikən, dəkən tənda mbəda kapatnanda. Kapat ləthlərhwatkənna Roma, ndakənwa: "Bulus hwan pursunatiyu, aknji, hwanikənwa kə bətə hwankimshi'iya mbədeku, kəthləm ənsə natna mbu'uta."

¹⁹ Kapat ləthlərhwatkən kəskən hara kimshikən, kahkənda kəlar, sahaən miya bəbweeta: "Mənəni yahtusa mbwi'itiyu?"

²⁰ Ndang kimshikənwa: "Pəktechə Yahudawechə təhsandəhi, nanda hwanuta kə dangnə Bulussa kanda mbanitə fasakmichə ishki, nda yahkəndə kə ngərndə tausandə shuwunkən'eni kaən.

²¹ Pad mə ngəmməna kandəsəwa, kəthləm pədəfa nifəhi kumchit fwada kanda əuwetndi kanda kat kə bəllangnda, pad tepe eñndə i'chimi ndatwa, ngunda səmtəwa ngunda satwa sema bəllanda. Nakənya a tehisndə, ngəmteku ndak nannda puta."

²² Kahhang kapat Ləthlərhwatkən thləmata hwankimshikən tə ndatwa: "Mə mbwa'ana yunuwa mbu'i'nə shuniyawa." Kalkəndəhi kə pədən.

Thlində Bulus kə Mbəda Ngomna Felis

²³ Kapat ləthlərhwatkən akən pəktat fa thlərhwəchəkənna Roma chap, ndangnakandəwa: "Tahsamfa əukuni Kaisariya, hwanthlikən hanherta i'fidikta tə fa thlərhwəchə kumchitkum chap, tə kumchit mud fa pərpirishcha, tə fa thlərhwat kumchitkum chap fa mbət tə pela."

²⁴ Kə kuni pirshihar le nat Bulussa pərtəsi, kə dunitənda mbəda Ngomna Felis ngwalngwal.

²⁵ Yarakən delwer nda iya:

²⁶ "Thlata Kalaudiyas Lisiyas,

Kə mbəda lə mwanda Ngomna Felis. Ndat ən oi.

²⁷ Nifiya kasandə Yahudawechə, ndukndəhi kə bəllangnda, thlaaki ledled tə fathlərhwəchə thləkindədi, kəthləm a shikiwa məllan hwanhəmət Roma nakən.

²⁸ Yakhisə kə səki isətən nannda təramifa, dəkitənda mbanitə fasakmichengnanda.

²⁹ Bəki mbəssandəwa nakndə təramifa kədar shuwun sakandengna nda dədi, kəthləm i'sətən saawa dəffandafə kə kənangnda ndu kə bəllangndəwa.

³⁰ Kə mbu'i'təfichiwa bəbi ənsə natficha yarandəfa, chatkichuyu thlənukindi. Ndəkən ndandə fichile muhkə hanharkənwa, kə dənda mbuta mbanituwa i'nat ndə sətən ndəsfuwayu."

³¹ Kəthləm ndəkən fa thlərhwatkən tərkəndə Bulus, nda i mbwa'andə ficha kanda, dəkndə təndi kə Antifatiris a fidikta.

³² Bingngitkən malkəndə fa thlərhwatkən fichile la pər kə pirishcha kə dənda mbanitəndi, kandang pad ngərangndə'inna mbətsoktengnanda.

33 Ké bat fathlərhwatkən, ficheile la pər kə pirihcha saakənnda Kaisariya, fərangndə delwera ngomna, malkəndə Bulushi a hurhar'en.

34 Ké changkandə ngomna delwertəkən, sahaən mi Bulus ndu bəkna həmmət mi? səkənwa bəkna Kiliyiya,

35 ndakənwa: "Ni kathləmmata shundeku, a fari bətfichile muhkə hanharwa: "Ndəkən fərtə ngomna shunda kə ngəllangficha, a huri kuturichita Hiridus le tintən. Ké puufichindəhar.

24

Mwih Yahudawechə Hanhar Bulus

1 Diffitə munndə ndurman kapat pərist Hananiya, bəd tə funə pəktechə, Pad tə yunə ləmbər shunda le nat thləmkənwa Tartulus. Kəthləm kə muhndə hanhar Bulus a banitə ngomna.

2 A yimang fichi Bulussi, Tərkaakə Tartulus muh hanhar Bulussa banitə ngomna Felis, ndakənwa: "Nakən tə bəda səndeku sandə fichi kachit nofchengnəm, Pad kəthləm lakəllaku langnga, ndəkən sək tahəstə fichi ichi oi ficheile sokka kachitta nofchengnəm.

3 Nofchengnəm chika ayi kanda su usoko nga sərtəfuwa.

4 Pad kəthləm mə səbədi hanthlik chikən eku'ndəwa, nja hwanuta hur kachideku Ké kangna thləmmata i ngudəh nattani bəta.

5 Mbəssadani ndatwa nifiya lə bat tə thlahur'inda, lanakna bət tə thlahur'inda thlerə Yahudawechə, chika təteni a hur kishita, Pad məllan nalə mbanita i leki la atfichiwa Nazarawa.

6 Ked kə təkmən kapat hura'a Fara dī, Pad a kəssangngani.

7 Pad Lisiyas lə bənita, bəkna thlətnadafı harengnani tə alchitta.

8 A diffitə fa muhhənhar nifiya kə bənda banituwa. Ma usanə mihar sokən tə i'ndeku, nu mbəlla sənda mbəd'en nat ichi nattani muh hanharkən.

9 Yahudawechə kwiyirndə diffitəkən kichu. Ngəmangndəwa, nak ənnatkən kichu.

Hərka Bulus Fat'enna Mbanitə Felis

10 Fərang ngomna mba shunda Bulus, ndəkən ngəmandə Bulus ndakənwa: "Ni hərkəndə indengna tə chidchidchit handəkiketa, kəthləm shiniwa shidnə hurechə oi, sassa kiita nofchiya.

11 Ma tausanəhi nu mbəssandə wa, mbərawa munndəhi kumngərənsəchapwa, Ké pədfati Urshelima ka hwanda.

12 Fa muh hanharnətiya tamunda mbəssitə nja halə'i'ndə tə nifəwa, ndu nja thla'andə hur'i'ndə nofcha kapat hura'a Fara ndu a mbət humta Yahudawechə, ndu a hur həmətkən.

13 Ichi nat'nda mbuta dar i'ndengnə nakənya ngunda mbəlla fəru səndəwa.

14 Ən ərtə ngəmandi, ndəkən naka nja kuwur Fara kakechengnəm tə mbanda nofchi la kuwurkə Yəso, la atfichiwa Nazarawa, lənaki fərkitta dar ichi uf yarandə fichihi nda i lasakandə Musadı pad tə laulawechə Tapənecha.

15 Nja dəf handəkiketa mbəda Fara, nda i nat fichileyə səta, ndatwa, na ficheila thla'andə məmatcha, fa kafata tə fa bəh kafat nat.

16 Ndəkən sək pware lanati kweetəhi a handəkiketengna, kə soki nga kweechedinna mbanitə Farə tə nofchəwa.

17 Pad diffitə hanhurechə ngudeh, bəkidi kə Urshelima kəthləm kə fəripoffən kə mbəda nofchengnəm, pad tə thlər icha.

18 Nja hur sət kichu, mbəssikənda shepifi a hur kapat hura'a Fara, nga tə ngomnofchəwa, ndu thla hur'i'ndəwa.

19 Funə Yahudawechəsi a hachahai Asiya fichile naka mbənniyu, kandang kamkəsi kə banda mbanituwa ka muh hanharna, ma shundengnandəsi kə fadengna.

20 Mangakichuwa malamən nofchiya kə mbundə i mbəssitəndəsi a fari thlartihi mbanitə fa sakmicha.

21 Manga kə dar i'ərtə mbwa'andi kish tə alchita fari thlartihi mbanitəndə ndatwa: "Lenaka dar thlaata məmatcha, sək natı mbanitənuni bukwewa."

Kubla Fichi Bulus a Kaisariya

22 Felis pad nakən tə sakət sinnda kə dar mbanda Yəso, thlaraən kandəhi, ndakənwa: "Sema bed Lisiyas ləmbanitə kwađən kani thlandə kiita engnunihi.

23 Ndəkən fərtə Felis shunda kə mbəda kapat ləthlərhwata Roma, kənna pu Bulus har, Pad kə fəradə pwene oi wa, kə njadə shikechəkən kə banda mbəd'ənwa, ndu kə kəssangndəsuwa.

24 Diffitə hanmunchikən bəkndə Felis tə nuhkən Durusila, lə Yahudawata, a thlənkən kə ba fichi tə Bulus, a kaən thləmmata kə dar shuwun kitchita Yəso Kərəsti.

25 Tərkaaka Bulussa fər sakətkən kə dar kitchitta, tə pədə yaḥ ənat alchitta fat hi, tə farə bahhi naka batyu. Səkkən kichu kəsang lechit Felis, ndangna Buluswa: "Nakənya ngəran'ın. Ma mbissi mbanda ni atsa."

26 Məlla dəf handəkiketəsuwa na Bulussa fəraa handəbəltə, ndəkən səknat Felissa nata atndə noknok kəna shunda təndi.

27 Pad a diffitə hurat chap, sək Fokiyus Festus kə ngomna kə kwar Felis. kəthləm Felis məlla kat chidchidachita fwara mbanitə Yahudawechə, ndəkən sək maltən Bulussa pursuna.

25

Thla'a Bulus Muhanhar'en kə Mbanitə Kaisar

1 Diffiti munndə məkkən, saakə Festus kəthləm kə kəssən tor ngomnachita, thlaakəna Kaisariya pədakna Urshelima.

2 Pəktat Pəristcha tə fa həmməbanita Yahudawechə, dəkndə muh hanhar Bulussa mbəd'ən.

3 Hwanangnda, kə ngərang fichi Bulus kə Urshelima, kəthləm a tahsandəhi wa nanda bəllanda mbanda.

4 Ngəmang Festus ndakanwa: Ndif fichi Bulus hi a Kaisariya, njang tə i'ndengna nja tərtəhurwa ni dəttə mbənniyu hanmunchiya.

5 Dəkən ndatən padwa kəthləm kichu, pəktechengnuni kə banda tənji, ma nifyi a ənsə səttən nga keekewa, Kə banda muh hanharkən.

6 Mbərawa mundəhi fodfodə ndu kum a mbədengnandəwa, ndəkən ngərandən'ina Kaisariya. Bingngitkən sokənna mbət soktə'en i'kiita, thlənkən kə ba fichi tə Bulussa mbanitəkən.

7 Kə bat Bulus, Yahudawechi baka Urshelima thlaakənda taurangndəhi, nakndə battə muh hanharengnandə oi kədərkən, nakndə cheka fəra pwanchə kaən, ichi mbutənda ngunda mbəla mbu kakatikənwa.

8 Pad Bulus hərkaən fat'en ndakənwa: "Njang sawi bəbi'ən sakta Yahudawechuwa, tə pad sawi bəbi'ən kapat hura'a Farəwa, pad sawi bəbi'ən Kaisarwa chika ngudehwə.

9 Yahkə Festussa təraandə handəkiketa Yahudawechəhi, sahaən mi Buluswa: "Ndunu ngəmtəfa kə dəna Urshelima kə sukə fichi kiitasa mbanitəna kə dar ichiniyu.

10 Ndak Bulus wa: "Njang kiitta mbanita kiita Kaisar, a mbədfa kamkəsi kə sikə fichi kiitasi. Sawi bəbi'ən Yahudawechiwa, sokənma shinnə kichu kaan.

11 Ma njang la sək i kamuchiksi, pad mashifsi bəbi'i saaka kə bəllikə ficha, ngi cherifa kə bəllikə fichəwa. Pad manga kitchitsə kə dar muhhanhari nat nda muhta dərnəwa, Pad nga nifəsi na mbəlla fərnja mbəndengnandəwa. Nja hwanda kə thla'ang fichi muh hanharengna mbanitə Kaisar.

12 Diffitə yarandə icha nda Festus hi tə fa sakmichi'en, ngəmkən ndakənwa: "Makichu hwanu kə thla'ang fichə hanhareku kə mbəniət Kaisar pad natu pədata."

Bulus a Mbanitə Agiriffa tə Banis

13 Diffitə hanmunchə dimek, Agiriffa kutura tə Banis əkndə Kaisariya kəthləm kə sangndə marapa Festus.

14 Nakən nanda sət hanmunchə oi a mbənniyu, ndəkən əbat Festus tə shuwun Bulus kə mbəda kutura. Festus ndakənwa: "Nifəsi malitə Felis hi a pursuna.

15 Thlahmbədi nati a Urshelima pəktat Pərischa tə fa mbanicha Yahudawechə bikəndə muh hanhar nifiya, hwanikənnda kə thlang fichi kiitasi.

16 Pad ndayi kandəwa, kanang Romawechə sənwanıhi tə sa kiita le sək bəbi'ənwa, sema bedndətəndi kə mbəda fa muh hanharkən hwanita tə hwanita, pad sema fərəaa fichi mbanda kəthləm kə hərkəan i'ndi'en kə dar muh hanhari sət ficha.

17 Kəthləm kichu, əkndə mbədfa rəmmə tə ndi, a səbawi hanthlikənnadəwa, bingnetkən sokki mbət soksakmiya, dəfki ke əfichə tə nifəkən.

18 Ka thlaata fa muh hanharkən, əbəndə tə muh hanharkən kə dar bəbi i nati yarə kə darkənwa.

19 Nakən shuwunchengnandəsi le fəruchit ndə kitsi kə dar Bulus, kə dar tər mbandengnanda, tə yunə wa Yəso le mərka, Pad le thlartə Bulus tə alchitwa məllan tə shisshingtafa.

20 Njang pad mbahki i nati tausandə ichihiya, sahayi Bulus ndu nan ngəmtəfa kə dəka Urshelima kəsang fichə kiitasi kə dar ichiniyu.

21 Pad kak Bulus kəthlarang fichə shundə'ənhi, Kaisar kapat kutura kə thlaən kiita enhi, fərkən shunda kənna ficha pundəhar kə fari nati thlənnda kə ndang ficha Kaisar.

22 Agiriffa kutura ndangna Festus wa: "Njang ma ni bata kathləmmata nifiya tə i'ndengna." Festus ndakənwa: "Nu səkndə ishki.

23 Wendambəta Agiriffa tə Banis yimkəndəsi tə mwanda witə i kuturcha, əkndə tə pəktat fa mbecha tə pəktechə həmətkən. Fərkə Festus shundə təndatwa kə yimang fichə Bulus kə kəttən sakmiya.

24 Ndəkən ndat Festuswa: "Agiriffa kutura, nattə nofchi natəm tə kandə rəmma, a nifi ətə nofcha Yahudawechə hanharkən kə Urshelima, tə mbədfa pad, Kanda hwattə ndatwa Kammusə kə malfichi ndi tə shissingtəwa.

25 Pad njang nuwi i səttən le saaka i bəllandəwa. Nakən pad məllan tə i'ndi'en kedə tə ndatwa kə ngərang fichi kita'enna mbanitə lə mwandə Kaisar, ndakiwa ni thlində təndə mbəd'en.

26 Pad nga kakati tə shundəsi nati yaranda kutura Roma lə mwandəsəwa. Kəthləm ndəkən baki tə ndi kə mbanitənuni, kapatkənna mbanitəwa sokən Agiriffa kutura, kəthləm diffitə usamihar ndu ni mbəs i nati yarata dərkən.

27 Kəthləm njang a na ndengna, mbomchita kə tlən fichi hwan pursuna, nga tə ched fichi bəbi ichi sətənwa."

26

Hərka Bulus I'ndə'en a Mbanitə Agiriffa

1 Ndang Agiriffa Bulus wa: "Fərrufichi mbanda ke hərkangnə i'ndeku." Thla'ang Bulus hara, tərkaakən shunda ndakənwa,

2 A shidi sa'a, naki hərkandə i'ndengnə bükweya a mbanitə Agiriffa kutura kə yakat shuwunchi mbutə Yahudawechə kə darna.

3 Sokkən lə mbərtə naku sən a'nat sətta Yahudawechə tə ichi lanatnda halə'i'nda dərkən. kəthləm kichu nja hwanuta kə kikənnə tləmmata tə kərestə.

4 Nat Yahudawechə shinndə wita soki sokti njang kə hwankimsha'a, tlata tərkəkənna həmtengna pad tə Urshelima taakə bükweeya.

5 Shinndə nji kə soh, pad ma yehndəsi nanda mballa fər sheta ndatwa, naki hur humihi sherkə tə kuwur kus a hur tər mbandengnəm, sokki kələ Farisiyawata.

6 Nakənya njang kitta mbanitənuni kəthləm kə sikə fichi kiitasi kəthləm diffi handəkiketengna kə dər nəhhata dəf shuni fərandə Fara kakechinəm.

7 Dəfshuwunkən naka kachitnəm kumngərənsə chap dəfkəndəsi mbah nanda nat nəhatə'en, pad nak nda kən hursi tə kuwur Fara nda fidiktə tə fara. Sokən kutura, kəthləm diffi handəkiketa dər nəhata dəfshuniniyu, sək nat Yahudawechə tərimifa!

8 Mə səkə a nadengnuni bahwanatwa na Fara thla'andə məmatchəwa?

9 Njang tə i'ndengnə soh kəllayi nda keeke kə si ichə oi, kənji shunda Yəso lə Nazaratta kə dəka mban.

10 I səti hacha a Urshelima, a mbishi alchita mbədə pəktat pərist cha, kəthləm kə kuþlayi fa tər mbandə oi kə pursuna. Tə Pad fari nat ficha bəlandə kanda nja kuwur diffitənanda.

11 Lafərayi pwancha kanda mbət humta Yahudawechihi lədəfki kandə kə shuwunndə bəbishundə kə dər tləm Yəso. Kəthləm lanaki kəs komla tə kandə kaən, lə naki kuwur kandə kə funə həmchə somsomən kəni sa pwanchə kanda.

Bulus Mbu'ta Kusheng Təbətə'enhi

12 Ficha hur sətkichu, farələ nja pəðata Dimaska, tə yahta pəktat pəristcha tə yarat delwerti fəritənda.

13 A hur hwatfara mbanda, Sokən kutura kə nanəhi, nedfi ðwachita le sherangnga ðwachita hwatfara, finkənna afshi taurikənhi njang tə shikechi witengna.

14 Uffani həmkanihi hachahaya, Səkki ʃurata nditə tə mi Ibraniyancı, 'Shawulu, 'Shawulu, Kəthləmmi natu fəri pwancha? Nanna fəra pwene i'ndeku tə sat atikrechit tə nji.'

15 Ndakiwa, 'Wunnaku Ləmwanda? "Ndikə Ləmwandəwa, 'Njang Yəso le natu fərapwancha.

16 Pad thla'u kə tlərnəhi kit. Chedki fandengna mbədeku kə dəffisa kəllasi tora, pad kə fərnə sheta kə ichi natu kə darna, pad tə ichi nati chedutə kə mban.

17 Ni hækuta mbənda nofcheku tə punochə pad. Ni thlinsa mbəda punofchakən,

18 Kəthləm kə i'nangnə hwanichengnadəhi, Kə təbərndəhi a hulta kə dwachitta, pad tə thlata alchita shedan kə alchita Fara, tə kichu nannda mbəskabidi dar bəbichitfecha, tə mbəs'ənhar nat tə fichile sokkə chifchiş kəthləm a firndə kit kə mbədengna.

19 Kəthləm kichu, sokən Agiriffa kutura, a cherwi kə fərayi mwanda ənnda sənnatəwa baka haiya afshi kə mbədengna.

20 Tərkaaki basanda nofchisa Dimaska, kani sanda nofchəsa Urshelima chika ayı a thlet həmmət Yahudawechə, sayı punofchəsə pad, ndatwa kə tərdəhi kə təmərdəhi kə mbəda Fara, kə səndə ichi nacheləwa tirdəhi.

21 Ndəkən sək kəssitə Yahudawechə a kapat hur'a Fara, naknda kat kə bəllikənnda.

22 Pad kəssikə Farəsi kə nakənya, ndəkən nati mbədya kəni fər sheta kə bəda pəktechə tə hwecha. Nga ənsomən nati mbutuwa, se i nat Tapənnecha tə Musa ndatndəwa nan səta,

23 Keekesi Kərəsti kə san pwane, kə sokka tərka thlata məmətchə, Kəthləm kə əban tə dwachitta mbəda nofchə, Yahudawechə tə punofchə nat."

24 Bulussa dar hərkandə fat'en Festus thlaən burat tə alchita ndakənwa: "Bulus, luwurchə naka tərətəwa! Yakat changngandeku təb'rada i'ndekuh!"

25 Ndak Bulus padwa: "Festus ləmwanda, nga luwurchətərikəwa. Kit nati mbuta a hur i'nda.

26 Pad kutura shintə ichi natya, lə naki shunandə lechitfəwa. A shinisəwa kileesa ichini natyu, kəthləm nga əsbweetə sət fichiwa.

27 Agiriffa kutura, a firnə kit tə Tapənnecha? A shiniliwa firnə kit."

28 Ndang Agiriffa Bulus wa: "A hur hanthlikchi dimekyə yahtusa ləmnji kəsisi Kərəstə?"

29 Bulus pad ndakənwa: "Chika hanthlikchə dimek, ndu njang ndu nga njangwa nja hwandə tə ndatwa kədəf Fara mənişə sokən əfengwa, nat tə fichile naka səknji bukveya, kənəndə nda i'natı, nga nat tə chalalotiyawa."

30 Thlaakə kutura, kichu pad ngomna tə Banis tə fichile natndə dəndassa mbət ərtə.

31 Chekndə kishsha mbət kiita ndangnda ndaniwa: "Nifiya sutə i'kamkəsi kəkuflang fichəwa, ndu kə ərləng fichəwa."

32 Ndang Agiriffa Festus wa: "Ma nga i'nakən nifiya thla'a də muh hanhar'enna əbanitə Kaisar wa, ma kə kalfichəndəhi."

27

Bulus Yimma Kommbawal kə Roma

1 Kə tahsandə fichi kanihi hur kommbawal kə thlaani kə thlet həmmət İtaliya, Ndekən fərtədə Bulus tə funə hwanchə pursunacha a hara kapat ləthlərhwata Roma le nat thləmkənwa Yuliyus, ərtə hurfa thlərhwatkəna Kaisar Augustus.

2 Yimkani kommbawal tə le i Adiramitiyum, le tahəskə thlaata kə thlet həmchi naka kəllərə Asiya, Tərkaakanı wita. Aristarkus lə Tasalonikata i hachahai Makidoniya, məllan təkəm.

3 Bingətkən kana Sidon. Yuliyus chendaən kafata Bulus, kə dəka nat shikechikən, kə kəssangndəsi.

4 Thlaakani mbədya hur kommbawal nak rənnə'a bahhandə kani. Kəthləm ndəkən dəkani tə diffitə tingring Sayifurus mbədi nguchit rənnəa tə alchitsi.

5 Diffita chedəngnanikishsha hawurkən le nak nduk tə hachahai Kilikiya tə Famfiliya, Saakani Mira hachahai Likiya.

6 A mbənniyu kapat lə thlərhwata Romawechə mbəskən kommbawalla Alekzandariya lə dəta hachahai Italiya, Sikənkani hurkən.

7 Səkəni mundə tə munkha kweekani nata witə həbakka, tə kweetə saatani nduk kə həmət Kinidus. Kə njanda rəna'a kani dəta mban, Kuwurkani tə kəllar tə mbədi nguchit rənnasi, tə diffitə tingring Kirit nduk tə Salmoni.

8 Nakani kwee mbərandəhi, kə mbədi lə atfichiwa Kwescha mbət thlara kammbawalcha, nduk tə həmət Lasiya.

9 Nakən səbəfichi hanthlikchadı oi, wişən pad sokkən tə mboron, kəthləm a hanthlikchiniyu shid hurat langnga har kə farə kər kwissimta i farə bəbichitfata mbirhi. Tiddang Bulus thləmmechengnanda.

10 Ndangna kandəwa: "Shisshingchengnuni kə sən tolla, Kəlladı wiyi nannat tə mboron pad tə kubat ichi oi, nga kubat icha kommbawal ndengwa nat tə Shisshingchengnəm."

11 Kapat ləthərhwatkən ngəmaən tə i mbutə Buluswa, Kəthləm kichu kan thləməta shunda lə koharə kommbawaltəkən pad tələ kommbawal təkən.

12 Nakən mbət ngomta kommbawalcha Lasiya su keke kə sok kommbawalchi fektə mbədyawa, nakən yakat funengnani ngəmkəndəfa kə daficha mban tə wita, Pad kə kweefichihə kə saa ficha Finiks manan sətta, kəthləm kə sokdə fektə mbənniyu. Finiks mbət humta kommbawalchihi a chicheng Kirit le naka kəlladə kukuwun hishingta tə mbət həmfara, pad tə kukuwun harsəmta tə mbət həmfara.

Kapat Rənnə'a Hawurta

13 Tərkaakə rənnaa thlata tə kukuwun harsəmtə ngunnundeh, saən nofchifyuwa nanda mbəlla sət i naka handəkikechengnanda, kahangndə təppasidə kəskə kommbawal təkən har, kuwurkəndə tə chicheng Kirit, nduk tə mi hawurta.

14 Su tolluwa bak kapat rənnə'a tə kukuwun harsəmta tə mbət chet fara, thlaakə rənnəkəna tingringta.

15 Kətpətə rənnikən kommbawaltəkən, hulangna kəlladə rənnikən, ndəkən maländani nak rənnikəna pəkkani.

16 Kuwurkani tə diffitə hantingringta le nat thləmkənwa Kauda, mbədi tahta alchita rənnahi, kweekani kahhandə kommbawal təkən ka dəftə mi chichengta.

17 Diffitə kahhandə hwan kommbawal təkən kə hur kapat kommbawaltəkən, dəthlkəndə kənang ndəhi kəffə kapat kommbawaltəkən kəthləm mənində fəffathlađi. Tərangndə kuwurta kommbawaltəkənna haya mbən na rənnə'a njek nda kəllar kəthləm mbəlla'ndə koharəkənwa, səkndə kichu kəthləm kanda lechita mənida muh kanda hansohhi Sirtis lələ məhdəfəng ikiuf.

18 Kəthləm rənnikəna bahandəkəndə kaən, əingətən tərkaakəndə harandə ičihaya hur kommbawaltəkən, somkənndə hur ama.

19 A farə məkkətəkən kandang tə harchengnanda sommangndə ənat tor kommbawalchikənnadi.

20 Kə sətəni munkəhəoi nuwani farə tə hanndərechuwa, pad kapat dəf er tə rənnə'a nakna təppandakani, kətangani handəkiketakish tə ndatwa ngani hərəktəwa.

21 Nakən mwinndəhi səmundə dəsəmtəwa, thlaakə Bulus kit a hurnanda, ndakənwa: "Nofcha, mamashikuni shundengna, təndatwa mə thla'ifuni a tingring Kiritwa, ma həmwuni hur mboron tə kubat'ichiyawa.

22 Nakənya nja kahhandə thlemađengnuni sam alchit fata, kəthləm nga yunəsə nasət mboro tə shisshingtə'ena hurnuniwa, kommbawaltəkən natficha sət mboro təkən ndak.

23 Kəthləm a fidiki bəraayu mala'ika Fara le nati kə'ikən nati mwananda, tlarkən nduk tə nji,

24 ndakənwa: "Buluswa, məlechinuwa. Sokən waat kəthlarna mbanitə kaisar. Andiya pad təmbənda kafata Fara nan hərkəndə shikechə witeku."

25 Kəthləm ndəkən sam alchitafa kunangnofcha, kəthləm firikit kə mbənda Farə təndatwa i'mbwı'iťəfichəyu, nakna nat kichu.

26 Sokkən waat kə muhang rənnaa kəmmadi kə dar hansohi tingring le."

27 A fidik kumgərənsə fwada təkən, nak nda njekkani a hawur Meditereniya. A dərfidikta fa koharə kummbawaltəkən tərkəndəwa nakani nduk tə hachahaya.

28 Kikedangndə hwengngəchitta amkən, mbəssangndə a shee ishtə sarə aru tə kumchitchap. Dəkkani mban kufəh ngərkəndə kikedanda, mbəskəndə ishtə sarə kumchit hanherta.

29 Kəthləm rəhlechita mədi kommbawal egnani kuk ngwichəwa, kalkəndə ənnat thlarəndə kommbawaltəkən hi fichile nak ləklək fwada, tə dəffitə kommbawaltəkən kəthləm kə njaənwita. Hwankəndə Fara kəthləm kə wenmbat ledled.

30 Pad fa koharə kommbawaltəkən kakndə mba hərəkta. Tərangndə hwan kummbawaltəkənna haya naknda sət dəfthla nda nanda tərandə təppasi hai ləkləkyu kə mbanitə kapat kommbawaltəkən.

31 Ndəkən ndandə Bulussa kapat ləthlərhwatkəna Roma tə fəthlərhwechəkənwa: "Ma thlaru nofchihiya hur kommbawaliyawa, nga mbəndəsə natuni hərəktəwa."

32 Thlithlang fa thlərhwatkən sahət hwan kommbawal təkənadə kalkəndəhi kə pədəka dar ama.

33 Kə nat mbət nduk wenda, hwanang Bulus kandəwa kə səmndə dəsəmtə ndakənwa: "Bukwəya mundə kumngərənsə fwada kuna puta, səmwuri ərwa.

34 Kəthləm ndəkən nja hwanandəkuni kə səmmuni dəsəmtə kəthlem ng-walngwalchit fadengnuni pad yunəsa hurnuni na mbəh hwasə'en chika ərtəwa."

35 Kə mbütən kichu, tərkən njobma saən usoko Fara a mbanitənanda chichaənhi tərkaakən chiitə.

36 Natndə mbəskəndə alchit səmfəsəmtə.

37 Uffani hur kommbawaltəkən nakani nifə aru kumkum chap tə kumchit mud ngərənsə tehethl (276).

38 Kə səmtəndə ngelndə, təhhandə ləkta kommbawaltəkənhi, naknda som alkama hur ama.

Fəfathla Rahhaa Kommbawaladi

39 Kə wentəmbəta, fa koharə kommbawaltəkən mbəsaundə furudi nanndəwa, mbətsi ngudük tə hansohitəsi. Tahaskəndəfa kə dəndə tə kommbawaltəkənna dar hansohikən manansətə.

40 Thlithlang ndə sahət təppaskənədə malkəndə hur ama. Chatkichu padyu nangndə kwasandə sahchəkənhi a fa i latəprang kommbawaltəkənhi. Thla'angndə kuwuruchi naka kommbawaltəkən keke tə mbayı natrənnaa njekanda mban dəffanndə inndə kələrə hawurkən.

41 Kə saatani mbətkəmtə ama, təpkə kommbawaltəkən hansohita yimkə'innda kommbawaltəkəna hur hansohikən mbəlla'utə həhərtəfuwa. Tərkaakə kommbawaltəkən fəfathlədi tə diffi kəthləm rahha'a.

Føfethl Kommbawalladi

⁴² Taheskå fathlørhwatkənfa kəthləm kə þallangndə pursunechəkən, məni yuneng nanda kun'ngoftə kə hərkən.

⁴³ Nakən kapat ləthlørhwatkənna Roma yehsa hərkandə Bulus, njang-nakanda. Fərkən shundə ta alchita ndatwa: "Nat fichile mbərkə ama kə pəparnda hurkən kə chang ndə kə mi chicheng le."

⁴⁴ Təhhət pursunachəkən kə tərnda dar chichet afchəkən ndu hur chichet kommbawaltəkən. Təkicu chetndakish kə mi chichengkən ngwalngwal.

28

Bulus a Tingring Malta

¹ Diffita həraktengnani, səkaniwa, awi tləm tingringəyuwa Malta.

² Nofchi mbənniyu chefdangdəkafata kani kaən. Thləkndə kani natani, njihangndə hwatakani kəthləm ersi pad mbitəsi.

³ Ngomkə Bulus afcha nakna sətta hwadiyu, chek hwithlnda kissha hur hwadiyu lenat yethaftə'en thlerthler, njo'aən hara Bulus.

⁴ Kə nat nofchi naka mbənniyu hwithlinkənna həhhərtəfa hara Bulus wangarra, ndangndə ndaniwa: "Kitchitkən nifya ləbəlfatanakən! Andiya, chikanakən hirikka hurhawurta, nattəkicu alhaki enna kuwurndi nan mərtə.

⁵ Bulus pad saktaən har'en muhaən hwithinkənna hur hwata, mbəsutə ndinditwa.

⁶ Naən kandəhiwa nan həthlətə ndu kə həmənhi chat kə mərrən, səkndə tolla nunda saənwa, ngərkəndə yarətə ndatwa məllan witə farə mə nakən.

⁷ A mbədə ndukya mbichisi i lə mbani tingringkən lə at fichiwa, Fubiliyus. Məllan thlək kani, fəraən mbət munda kani ndiichin, kəllakndəsa kani, i'mundə məkkən.

⁸ Shin Fubiliyus nduk tə hafat kakənnda tə i dələhta. Yimkə Bulussa tləmatken hwanaənsi, dəffaən hara in, kənkə nifəkənədi.

⁹ Pad kə səkən kichu, nat tahət haacha fichile naka thlet tingringəniyu nakndə bata nak ficha kənanda kandadi.

¹⁰ Fərangndə poffəna kani oi. Nakani thlata kommbawal təkən, ngo-mangndə icha kani lenatani yahta.

Shee Bulus kə Həmət Roma

¹¹ Diffita ndəraa məkkən, thlaakani a tingring Malta hur kommbawal Alekzandiriya le tumbang fekta tingringkən. Tahsa fichi mirshing məhdət hwanmanchisi nda farəcha.

¹² Bakani Sirakus munkani məkkanna mbənniyu.

¹³ A mbədya pad pədakani kə Rikiyum. Diffitə mundə ərta, thlaakə rənnə kukuwun harsəmta, Wendambət pad saakani Futiyoli.

¹⁴ A mbənniyu kəmkəni tə hwanmancha fa farkit, hwanangndə kani kə sani mundə mud tə kanda. Tə kichu saatani Roma.

¹⁵ Kə səktə fa tərbanda Roma kusengnani, bakndə sa marapa kani a lumo Affiyus, tə pad mbəndi la ndat fichiwa mbət tərtəhai Məkkən. Nak Bulus kanda saən usoko Fara, ngərkən mbəs alchitafa.

¹⁶ Kə yimtani Roma ngəmang ficha Bulus si kədə sokta a huri haiya rəmmə tə lə thlərwhadfi naka pundəhar.

Basa Bulus a Roma

¹⁷ Diffitə mundə məkkən, Bulus akən pəktat Yahudawechə ngomkəndəhi ndəkən ndandəna kandəwa: "Kunang hwanmancha, chika nakən sawi

baebi'ən nofchengnəmwa, ndu bəbi'ən i tərbanda kakechengnəm, nat tə kichu a kəssi ficha a Urshelima fərkəfichi nji kə Roma kəkənnikənda.

18 Kandang pad kə usitəndəmihar, Yahkəndəsi kə kalndə njihî, kəthləm mbəsivwundə tə bəbi'ən le saaka bəllitəwa.

19 Pad cherkə Yahudawechi ngəmtəfa, bəkna soktə waat kə tərayi muh hanharengna mbanitə Kaisar, chikanakən ngatəni muh hanhar nofchengnəmwa.

20 Ndəkən sək kati kə nikuni, pad kə yaraam ichihi tə kuni, kəthləm le ndəftə Isra'ilawechə hanndəkiketa natndə pu'bat'en sək kənitificha tə chalalocha."

21 Ndəkən ndadədəwa: "Kanang mbəswani yarat ndelwer a thlet həmat Yahudiya kə darwuwa, nga yunə hwanmananisi bak tə kushengwuwa ndu kə mbu'un bəbi shunda darwuwa.

22 Pad yahkanisi kə səkani yareku amiyeku, kəthləm i səntani, yuwa huməhi i lekiyu chikawuni məla shuwun bəbi icha dərkən.

23 Dəfkəndə fari natndə humtəhi tə Bulus, ndəkən batndə mbət tərtə'enahaya, bəkndə kaən. Thlata bingta kə farəhufta məlla mwa'anda kanda tə səna kuturichita Fara kandəsi, nakna kweetəhi kə kahən kanda bəda Yəso tə mba sakanda Musadı tə delwercha Tapənecha.

24 Funa ngəmmangndə i mbutən, funa pad cherkəndə fərkitsi.

25 Kəthləm kichu halə'indəsa thlerənanda. Nakndə malə mbənnihiyu shunang Bulus kandə ərtə ndatwa: "Awı Shemed Chidchid mbwità kit, Shunandən kakechinuni tə miya tapənaa Ishaya ndatwa:

26 "Du mbənda nofchiya, kə ndangna kandəwa,
Səkta, nuni nata səkta, Pad nguni səndəwa,

Nat pad nuninatanata, nguni mbəssandəwa.

27 Kəthləm hanndəkiketa nofchiya shid kwaakwaa,
resh thləmechengnandadi, ngəlangndə hwanichengnanda,
kəthləm mə nində tə hwanichengnandəwa kə səkndə pad tə thləmechengnanda,
kə mbəsangndə tə handəkikechengnanda,
ka təbərndəhi mbədengna kə kənayi kanda di.

28 Pad, kə sənuniwa, Fara a thlintə kuseng hərəkta kə mbənda punofcha.
Kandang pad nanda kat thləmatsi.

29 Kə mbukən kichu, thlaaka Yahudawechə mbənnihiyu tə halə'ində kaən a hürdiffitənanda.

30 Bulus sokəna huriini natna kwandəyu hurat chap məlla thlət fichile baka mbəc'ən.

31 Nakən njawundə basəwa, nakna basə kuturichita Fara, nakna sakandadi kə dar Ləmwandə Yəso Kərəsti nga lechitsuwa.

TƏRKA THLIN YARAT DELWERA BULUS KƏ MBƏÐA KORINTIYAWECHA

Ndat Ðnna

¹ Yarat delwertiya bakna mbəðengna njang Bulus, at Fara tə ngəmtə'en kə naka ləthlənda Yəso Kərəsti. Pad yaraki delwertiya tə hwanmanəm Sastanis.

² Nakani yarat delwertiya kə bəða fa tərbanda Fara hur Korinti, tə mbəða fichile taðtə fichihar a hur Yəso Kərəsti, atfichə kandə kənəndə chifchid, nat tə fichile chika ayi la ak thləm Ləmwadengnəm Yəso kərəsti, Ləmwadengnanda tə inəm:

³ Kafata tə yuyurchita mbəða Shinnəm Fara tə Ləmwadengnəm, Yəso Kərəsti kə mbəðengnuni.

Sət Usoko

⁴ Kənding la naki sandə Farə usoko kəthləm kunang, kəthləm kafadı Fara fərandəna kuni tə mbəða Kərəsti Yəso.

⁵ Chika tə mba yeni fəradə hurmichita kuni a fat'en, hur shuwuncheng-nuni tə sən'ən padf nat,

⁶ kəthləm bəd ficha mbəsandə sheta engnani kə dar Kərəsti a hurnuni.

⁷ Kəthləm ndəkən bahwuni chika witə far shemed muwa, nda i natuni dəf hwanita bata Ləmwadengnəm Yəso Kərəsti;

⁸ Le na kəskunihar tə alchita kə mweshitkən, kəthləm kə sokuni nga fa chithansarəhiwa a farə bata Ləmwadengnəm Yəso Kərəsti.

⁹ Fara, la nəhdəndə dəfshundəhi mələn ak kuni kənuni bweet tə hwe'en Yəso Kərəsti Ləmwandengnəm.

Sakchəhi a Hur fa Tərbanda

¹⁰ Hwanadı kuni, hwanmancha, a hur thləm Ləmwadengnəm Yəso Kərəsti ndatwa: "Natuni kə ngəmuni tə ndani məni saktəhi sa hurnuniwa, kə humangnguni inda kəna yarengnuni ərtə, hanndəkikechengnuni pad ərtə."

¹¹ Hwanmanchina mbu'i nofchi hura'a Kuluwi yu, ndatwa mbatsa thlerənuni.

¹² I nati yarə ndatwa, chika wuna hurnuni məla mbu ən somən, ndatwa: "Njang i Bulus, "Yuna ndatwa, "Njang i Afolos, "Yunə padfwa, "Njang i Kefas, "Yunəwa" Njang i Kərəsti."

¹³ Awi a shek Kərəsti hiwa? Ndu Bulus kukwandəfichihi kəthləm kunang? Ndu sang fichi baptisma kuni hur thləm Bulus?

¹⁴ Sadı Farə usoko sawi baptisma yuna hurnuniwa, nda Kirisbus tə Gayus ndak sandi kanda,

¹⁵ Kəthləm ndəkən yunəsa na ndatwa sangfichi baptisma hur Thləmnəwa.

¹⁶ Kit a sadı baptisma nofchi hura'a Istifanus. Difitə ndəkən kufukwi ndu sadı baptisma yunə padfwa.

¹⁷ Thlənu Kərəsti njiwa kə si baptisma wa, padf kə bassi laulawata nga tə mbər sən'əna nifəwa, kəthləm mə səba fichi alchit palita Kərəsti dəwa.

Kərəsti Alchita Fara tə Sən'ən'en

¹⁸ Pathla palita bomchita mbəða fichile naka mba thlərəttadı, padf kə mbəðengnani kanang ti hərəkkə alchita Fara.

¹⁹ Kəthləm yara fichəhi ndatwa:

"Ni wuwelandə sən'əna lə sənda di,
ka sayi dathla lə dathla kə'ən pofən."

20 A ai fa dathla? A ai fa sən'icha? A ai fa halə'inda kisshi'iya? A chawu Fara kishwa dathla kisshi'iya bomchitwowa?

21 Sokkən a hur dathla Fara, sənu kisshitə Fara tə mbanda dathlə'enwa, mbənangna Farə fa kə hərkaən fichile fərkəkit, tə mbəda bomchit bassə laulawatkən.

22 Ked Yahudaweche kə nandə sakətkən, Helenaweche naknda kat dathla,

23 kanang kana bassə Kərəsti kukwandə fichəhi, i sokka ənat chithansarəhi mbəda Yahudaweche, bomchit padəaa mbəda punofcha,

24 A nakən mbəda fichile at Fara, ndu Yahudaweche ndu Helenaweche nat hwaa, Kərəsti alchita Fara tə dathla Fara.

25 Kəthləm i tərtə fichəwa shif Farə bomchita, sherađa dathla nifa, pad əbah alchita Fara, sherađa alchita nifa.

26 Hwanmancha yaramən nadengnunihi fari at fichi kuni. Nga terchənuni nak tə sən'ən witə i nifəwa; nga terchin nak tə mwandəwa, pad nga terchin ngətta fichə nda kuturchəwa.

27 Farə tađkən i har naka bomchita kish, kəthləm kə harangfat fa dathla, tađkə Farə i nak bufkukka hur kisshitə kə harangfat fa alchita.

28 Tađkə Farə ənat kubanda fata tə i njirtə kisshitə nat tə ichi nguchəksi kəthləm i la nat nofcha tərtəwa ndiichin kə saən nga'ənwa.

29 Nat ichiniyu, səkən kəthləm mə təri nifə tə hwasa'inwa ən nakən a mbanita Fara wa.

30 Farə səka natuni hur Yəso Kərəsti, le sokka dathlengnəmma mbəda Fara, məllan sokka fərkət engnəm, chidchidchita tə hərəktengnəm.

31 Kəthləm ndəkən nda i natna hur yaratkən: "Chikawun na thla'a'ndə inda kə thla'angka hur Ləmwanda."

2

Bassə Pathla Kərəsti le Kukwandəficha

1 Hwanmancha, ma əđi mbədengnuni, əuwı kəthləm kə mbwa'aikuni i naka əubweeta Fara, tə mbər shunda ndu tə sən'ənwa.

2 Kəthləm tepi tırıhur yahwisa sən'ən somən naki tə kuniwa, Yəso Kərəsti ndak, le kukwandəfichəhi.

3 Bakı mbədengnuni hur əbah alchita tə lechita, pad tə saktatfə kaən.

4 Ləmfatsi ndu dathla hur shufengnə tə əbassengnəwa, tə chefdəndə alchita Shemedə,

5 Kəthləm fərkitchidengnuni məniđa dər sən'əna nofchəwa, kə naka dər alchita Fara.

Sən'əna Mbəda Shemedə

6 Chika tə kichu, la shuwunkani sən'əna kə mbəda fichile mwanka hur fərkət, nga sən'əna kisshi'i nakənya ndu i kuturchi nakənya, fichile naka tlərəttadəwa.

7 La nakani shuwun sən'əna Fara hur əubweetə yu, le naka hur əubweetə soh, sən'əni fərtə Farə soh kə tərka nathi kəthləm mwafengnəm.

8 Hur kuturchi nakənya ngusə mbəsang sən'əniyawa, mamuwa mbəsanda, ma kukwawundə Ləmwandə le nak mwanchinwa.

9 Nda i nat yaratkəna hur laulawatkən:

"I təhsandə Fara fichilesə la mbənkəfatkən, tamu hwanita natwa, tləmatsə tamka səktəwa, hanndəkiketa nifəsə tamka yarandəhiwa."

10 Kanang chefdəndə Fara kani tə mbəda Shemed'en. Shemed la kaən chikamənat, chikama naka hwengngəchit icha Fara.

11 Wuna hurnofcha sənkə yara nifa, manga Shemedi nifəkən ti naka fi'enwa? Kichu pad nifəsə sənkə yara Farə wa Shemedi Farə ndak.

12 Thluwan shemedi kisshitəwa, Shemedi baka mbəda Fara thlətani, kəthləm ka sənəni ichi fərandə Fara kani pofən.

13 La mbwa'angani ichiya kuni, nga tə shuwunchə le sakandə fichadi tə mbəda sən'əna nifəwa tə shuwunchi sakandə fichadi tə Shemedi, tə mbu i naka kitchita shemedi a hur shunda Shemedi.

14 Nifi nguchit Shemedi fi'en thluta ichi baka mbəda Shemedi Farə wa, kəthləm nakən kə bomchita mbəd'en, pad ngu mbəlla sən kandəwa, kəthləm tə mbəda Shemedi la səntəfichə kanda.

15 Nifi nat Shemedi sa f'i'en la sənkə ichə nat, məllan tə indi'en nifəsə na kikedəndəwa.

16 "Wun sənkə yara Ləmwanda har natna sakandəhar?"
Kanang yarengnani i Kərəsti.

3

Shikecha Tora Fara

1 Hwanmancha, ngi mbəlla mbwa'a' əna kuni nda nofchi naktə shemedi fəwa, nda nofchi naka kisshitə, pad nda hangwa'yarcha hur tərbanda Kərəsti.

2 Yah fərandə kuni nga dəsəmtə kwaakwaaawa, kəthləm səkwunisa səm'ən kwaakwaa kwadənwa. Chika nakonya səkwunisəwa,

3 Kəthləm paaya mwakuni hur fata. Makuna sərəh ndani pad thlangətmisa thlerənuni, nga mwakuni hur fatwowa? Dəsəchengnuni nga nda tə fatwa?

4 Kəthləm ma nded yunəwa, "Njang i Bulus", "Ndak yunəwa", "Njang i Afolos", Nga tor fat natuni sətyuwa?

5 Wun naka Afolos? Wun naka Bulus? Nga mafechəwa fichile fərtuni kit tə mbədəngnanda, nda i fərandə Ləmwanda tora chikawun engnanda?

6 Njang həfkə hanwətəkən, thlərkə Afolos amsə, pad Farə mwanangnga.

7 Kəthləm ndəkən, lə həfkən tə le thlərkə amsi nga nakndə mi ənwa, Farə ndak məllanti la mwanangnga.

8 Lə həfkən tə lə thlər amkənsi nakndə ərtə, chika wuna hurnanda nakficha kwananda keekə tə tor'en.

9 Kəthləm kanang shikecha fa torcha Fara, kunang hita Fara, tinda Fara.

10 Tə mbəda kafadi fəritə Fara, a dəfi thlorə tindəhi kə lə mbər tinda, bəkyuna nata chekandə tinkən kə dərkən. Chikawuni kə sən həbaakə tə wita tinda'en.

11 Kəthləm nifəsə na dəf thlorə tinda kə pədəngka le hi dəftə fichəhiwa, le naka Yəso Kərəsti.

12 Nakənya ma tin yunə kə dər thlorə tinkən tə zinariya, ndu tə azurfa, ndu tə ngwichə dəiichin, ndu tə afcha, ndu tə hwelaa, ndu tə kofcha,

13 na tora chikawuna chetakish, kəthləm fariniyu nan chetakissə dəwaachitkən. Nak tora chikawuna chetakish tə hwata, hwatkən na kikedəndə tora chikawuni.

14 Ma tini sətficha kə dər thlorə tinkən hiriki iwadəwa, le tinka nan thlət kənikən.

15 Ma id torkəna di, le tinka nan sat bahta, məllan tə ində'en nan hərəkət nda nifi kuwurkə tə hur hwata.

16 Awi sənwuniwa kunang tə inchengnuni naka kapat hura'a Farəwa, pad nak Shemedi Fara tə sokta a hur hanndəkikechengnuniwowa?

17 Chikawun səbang kapat hura'a Fara di, na Fara səbandadi; kəthləm kapat hura'a Fara la nakən chidchid, kunang naka kapat hura'a Farəkən.

18 Mə ləmidfuni inchengnuniwa. Ma yunəsa hurnuni la yarkəwa dathlchin a hur kisshi'i nakənya, kə saən fat'en nda boma, kəthləm kə səka lə dathla.

19 Dathla kisshi'iya bomchita mbədfa Fara. Nda i natna hur yarat laulawatkən: "La kəsəən fichile nak dathlchin a hur dathlengnanda."

20 Təpad: "A shin Ləmwandəwa yara fa dathlə nga ənwa."

21 Kəthləm ndəkən mə hupa nifə həsər tə nifəwa. Kəthləm chikamə nat innuni,

22 ndu Bulus, ndu Afolos, ndu Kefas, ndu kisshita, ndu shisshingta, ndu mərtadı, ndu ichi nakənya, ndu ichi naka mban, nat innuni.

23 Kunang pad i Kərəsti, Kərəsti pad i Fara.

4

Fathləncha Kərəsti

1 Təkicchu kemsi kə təruni kaniwa mafecha Kərəsti, tə fichile ngəmandə fichə kənanda tə ichi Farə naka bəbweeta.

2 Sokkən waat nifi malandə fichə ichahar kemsi kə mbəsang fichə tə kitchita fa.

3 A mbədengna, hanhwan'əna kə nda fichəwa kunang na sakimiya ndu mbət sakmiya chikawun nifa. Kitchitkən, njang mangi sakamiya fadfengniwa.

4 A shini hur indengniwa naki yalfar, chika kichu ngu soktəwa chiwi hansarəhiwa. Ləmwandəna kikedita.

5 Kəthləm ndəkən mə thladuni sakmihi kə dar yunə pofən sa'u hanmunchikən kwadənwa; pwa'ama kə farə nat Ləmwanda bata. Məllan na chandə ichi kissha bubweeta kə dəwachitkən, kə chedin yara handəkikecha. A farəniyu chikawun nan thlət hamtə'ena mbədfa Fara.

6 Nakənya hwanmanchina, fərki sakət ichi natya kə fadengnə tə Afolos kəthləm kunang, kə sakuni ən tə mbədengnani kə dar shuni ndatfichəwa: "Mə mbəradfuni ihi yarandə fichihə hur laulawatkənwa." Mə thla'a yunə inda hurnuni kə mbərangka lehi kə dar yunəwa.

7 Wun sukə somənhi tə tahhət nofcha, mənakseku le thluchitu? Sokkənma tə thləna, məsək natu thla'a'ndə inda nda nga tə thlənəwa?

8 Təpi mbəshuni nat ichi yahtuni! Təpi shokuni kə hurrumcha! Təpi shokuni kuturcha nga tə kanangwa! Mayahtengna kə sokuni ka kə kuturcha, kəthləm kanang ma kə sokani kuturichitkən tə kuni.

9 A nadengna ched Fara a dəwachitkənwa, kanang fathləncha njirandə fichə kanidi kə ndukwatkən chika mi, nda nofchi thlandə fichə sakmi mərtada kandəsi, sangfichi kani kə ənat nata kisshita, tə mala'ika cha nat tə nofcha.

10 Shokani kə bomcha Kərəsti, kunang nakuni kə fa dathla hur Kərəsti! Kanang fa kubanda fata, kunang nakuni kwaakwaa. Ficha natkuni tə kapatichita fa, kanang nga ənnakanıwa.

11 Paa kə nakənya, nakani hur mita tə kusshimta, thləthlah njelecha naka fechengnani, ficha təpanda kani pad hurechengnanisəwa.

12 La sani tor kaən tə harchengnani. Ma erndə kani, ndəfangani mbəs'ənhəra kanda; ma fərandə pwancha kani, kərəskani.

13 Ma səbandə thləmchənanidi, la shunangani kandə tə kachita. Paaya sokkani nda chirefta kisshita, i nat chikawuna wudekta.

14 Nga yarakı iya kəthləm kə harangfat kuniwa, kə tahsayi kuni nda hwanchi yahti.

¹⁵ Chikama sokkən fasakchengnunisa aru kumchitkum (10,000) a hur Kərəsti, shinchənunisə terchinwa, kəthləm njang naka shinnuni a hur Yəso Kərəsti tə mbədə laulawata.

¹⁶ Kəthləm ndəkən nja hwananda kuni kə sakuni nji.

¹⁷ Kəthləm ndəkən nja tləna Timoti kuni, hwe'engna le la mbəntifatkən, le nak tə kachita a hur Ləmwanda. Nan kudkanda kuni tə mbanda nadengnəhi a hur Yəso Kərəsti, nda i soktən keeke tə i sakandi əafı chika ayi hur chika yen mbət tərbanda.

¹⁸ Funa tlə'a'ndə inda nda ngi bata mbədengnuniwa

¹⁹ Ma ngəma Ləmwanda ni bata mbədengnuni chetchetya, kani tausandə alchidi mbəstə fa tlə'a'ndə iniyu kish tə shuwunchengnanda.

²⁰ Kəthləm kuturichita Fara nga pathla shundəwa pathla alchita.

²¹ Mə yahtunisi? Kə bi mbədengnuni tə kubwerəwa, ndu hur mbənfata pad tə ngwalləchit shemedə?

5

Chamən Fəlau tə Hwanmanda Kish

¹ Shikiwa fəlawichitsa hurnuni, witə le tamuchit ficha səta chika hur fa sət tor dəhhacha, yuna sok fəlawichit tə nuh shinkən.

² Nakuni tlə'a'ndə inda! Nga kwesh sətuni səbhurwa? Chikawun sək iniyu kə chang ficha kissha hurnuni.

³ Chika sokkən njangsə tə ifengna mbənniyuwa, njang tə kuni hur handəkiketa. Tepi sakadı miya nifi sək witə iniyu, nda njangsa mbənniyu.

⁴ Ma hwimuniwa a hur tləm Ləmwandə Yəso njang tə kuni mbənniyu hur handəkiketa, pad alchita Ləmwadengnəm Yəso mbənniyu,

⁵ witə nifiniyu kə fəranguni Shedan kəthləm kə bəllang ficha hur fata, mbah na shemed'ena hərkəta farə bata Ləmwandə Yəso.

⁶ Thla'a'ndə inchengnuni ndəduwa. Sənwuniwa, mehndə ngudehkicha la huppanq humbat təhasə njohmə wowa?

⁷ Pa'amən dohhət mehnidiyu fechengnuni, kə sokuni kə yuwa dökyeta le nguchit mehndəsa fi'en, kəthləm kittəkən nakuni kichu. Kəthləm teppa tləfichi burat hwan shohradengnəm i chohhəm tala, məlan naka Kərəsti.

⁸ Kəthləm ndəkən kəsam chohhəmtengnəmhar nga tə dohhət mehndəwa, mehən səbfata tə bəbfata. Kəla səm chohhəmtengnəm tə njohmi nguchit mehndəsi, ndəkən naka njohmə kachita tə kitchita.

⁹ Yarafı kunisa hur tlən yarat delwer engna ndatwa məlla humidunihi tə fəlauchiwa.

¹⁰ Nga yarengnəwa nofchi kisshi'iya naka fəlauchiwa, tə fa yah'ichəwa, tə fa dəfathlanda nofchifəwa, tə fa sət tor dəhhachəwa. Kəthləm ma nakən kichu sokkən waat kə chunikissha hur kisshita.

¹¹ Yarayi kunisi mə sokiduni tə chikawun la at fichiwa hwanmanda lə tərbanda, ma la sakən fəlawichita, ndu lə yah'icha, ndu lə mwananda dəhhacha, ndu lə erəfata, ndu lə sat icha, ndu hara. Chika səm'ən mə səmiduni tə witə nofchiniyuwa.

¹² Mə kəmikə tə sakamiya fichile nguchika hur tərbanda? Nga fichile naka hur tərbanda natuni sakamiya kandəwa?

¹³ Farə na sakamiya fichile nguchika hur tərbanda: "Chamən bəbi nifa hurnuni."

6

Mə di Fafarkitta Muhhanhar Ndaniwa

1 Ma yunəsa hurnuni naka thlangətmi tə shekkən, mə diđa muhhanhar kəna mbađa fa bah fərkita, nga kweshkən kə mbəda fa fərkitwowa?

2 Awi sənwuniwa fa fərkit na sakamiya kisshitəwowa? Makunang na sakamiya kisshitə, nguni mbəla sakmi ichi top-topyawowa?

3 A sənwuniwa kəmnang na sakamiya Mala'ika chiwowa? Kana cheta ichi natma soktəsa kisshi'iya!

4 Ma witə muhhanhar chini engnunisiyu, məsək la dətuni təkəna mbanitə fichile nguchika miya əna mbanitə fa tərbanda?

5 Mbuki iniyu kəthləm kə harangfat kuni. Sokkənyawa yunəsa hurnuni ərtə nak dathlchin na tahsandə tlərə fa fərkitadəwa?

6 Pad məsəka hwanmanda la dətna muhhanhar hwanmankən a mbanitə fa bah fərkit?

7 Muhhanhar ndani ti la muhtuniyu kəttəhi mbədengnuni. Nga kweshkən kərəstuni kə nuni bəmchəwowa? Məsək nguchituni kərəstə kə dathlang ficha kuni fa?

8 Kunang tə inchengnuni kuna dathlanda ndanifa kuna puppuk ndanihi, ta hwanmanchənuni la sanduni ichiniyu kanda.

9 Awi sənwuniwa fa bah fərkit ngunda mbəs yimta kutərichita Farəwowa? Mə ləmi fichi kuniwa, kəthləm fa səbtadəfisi ndu fa sət tordəhhacha, ndu fa sət fəlawichita, ndu hishchə fa che fechengnanda, ndu hishchi fa mundə tə hishchə,

10 ndu harcha, ndu fa yahta, ndu fa sat'icha, ndu fa erəfata, ndu fa dathlanda nofchəfa na mbəs mbəta hur kuturichita Farəwa.

11 Nak funengnuni kichuyu. Anakən sapa fichə kuniđi, tahsafichə kuni, chafichə kuni kish a hur tləm Ləmwanda Yəso Kərəsti, pad tə mbəda Shemedə Farengnəm.

Mwanamən Fara tə Fechengnuni

12 "Chikamə ngəmifichəsi", Pad nga chikamə na kəsitisəwa. "Chikamə ngəmifichəsi", Chika kichu ngi sokta mafata chikaməwa.

13 "Dəsəmta kəthləm hura, hur pad kəthləm dəsəmta" Farə nan tlərtandə kandadə hwaa. Sufichə fata kəthləm kə i fəlawichita, kə naka i Ləmwanda, Ləmwanda paddaa i fata.

14 Thla'ang Farə Ləmwanda hur məmatcha tə alchit'en, pad chika kəm nan thla'a'ndə kəm.

15 Awi sənwuniwa fechengnuni njarə fata Kərəsti tə ində'enwowa? Kemsə hachiya kə hari njarə fata Kərəsti kə humayi kanda tə bəbimanda? Ngu tamtasətəwa!

16 Awi sənwuniwa nifi humangfat tə bəbimanda sokkəndə fat ərtə tə ndəwowa? Kəthləm nda i nat yarat laulawatkən: "Chapndəyu naknda soktə kə fat ərtə."

17 Le humang fat'enhi tə Ləmwanda, sokkəndə ərtə hur shemed tə ndi.

18 Rahamna fəlawichithar! Tahhət bəbichitfechi nat la sət nifa nakna kisshitə fat'en, pad le sək bəbichitfat tə mbanda fəlawichita səkən bəbichitfat kə fa fat'en.

19 Sənwuniwa fechengnuni kapat hura'a Fara le naktə Shemed Chidchid, naka a hanndəkikechengnuni, le tlətuni bəđa Farə wowa? Nga nakuni tə alchit inchengnuniwa.

²⁰ Hikkə fichə kuni 'yang'yang. Kəthləm ndəkən mwanamən Farə tə fechengnuni.

7

Hafata Sok Reta

¹ Nakənya kə ichi yaratuni dəarkən, ndiichinsi hishnifə mə kahində kanwa.

² Kəthləm rahhanda fəlawichit har, chikawun hishnifə kənan tə nuhkənsi, pad chikawun nuhnifə kənan tə səmahsi.

³ Hishnifə kə fəraən i kamkəsa nuhkən i reta, nuhnifə pad kə fəraən i kamkəsa səmahha i reta.

⁴ Kəthləm nuhnifə alchit'ensə kə fa fat'en ichitkənwa, səmah ndak. Kichu pad səmah alchit'ensə kə fa fat'en ichitkənwa, nuhkən ndak.

⁵ Mə njaduni ndaniwa, kənan tə ngəmtengnuni hwaa, kə fari dəftuni kəthləm kəna hur'inchengnuni hur hwanda kanuni ngər kəmtə, kəthləm mə limi shədan kuni a dər bah kərəstəwa.

⁶ Mbuki iya i kamkəsi yarandəhi, nga waatwa.

⁷ Mamuwa nansəta kəna nofchə nat nda njang. Nakən chikawun hishnifa tə i fərandə Fara, leya tə witə i fərandən leyū pad tə witə ikən.

⁸ Kə mbəda fichile kahuchikkən tə ndəllət nishcha fichile mərtə hishchengnəndəyu, a kəlladengna keekesi kə soknda kahundə kanwa nda i nati.

⁹ Ma ngunda mbəla kəs fechengnəndə harwa, kə kahndə kan. Kweshkən kə kah nifə kan məni ita di tə yahta.

¹⁰ Kə mbəda fichile kahkə kan nja ndandakuniwa, nga njangwa Ləmwanda, ndatwa: "Nuhnifa mə sakindəhi tə səmahwa."

¹¹ Ma bedə saktəhi təndi, kə sokən kichuyu kənretsəwa, manga kichuuwa kə tahsangndə thlerənandaadi tə səmahha. Hishnifə pad mə sakidəhi tə nuhkənwa.

¹² Kə mbəda tahchikən pad ndakiwa: "Nga Ləmwandə mbukəwa." Ma yunə hwanmandəsi nat nuhkən kəla bəhfərkit, ngim nuhnifəkən kə sokən təndi, mə cheridəndəwa.

¹³ Ma nuhnifəsə nat səmah kə lə bəhfərkit, ngim hisnifəkən kə sokən təndi, mə cheridəndəwa.

¹⁴ Kəthləm hishnifə lə bəhfərkit, tahsafichə chidchid tə mbəda nuhkən, pad nuhnifə lə bəhfərkit, tahsafichadi chidchid tə mbəda səmahha. Manga kichuuwa, hwechengnuni nakndə nat tə putafa, nda i natən nakənya, nakndə chidchid.

¹⁵ Ma lə bəhfərkittiyu yahkəsa saktəhi tə shetkən kənan kichu. A witə mbənniyu, hwanmandə kə nuhnifə ndu kə hishnifə nga waatsa sokkənwa. Kəthləm Fara akən kəm kə sok yuyurchit tə ndani.

¹⁶ Sokən nuhnifa, shinnə ndu mbahya sokən na hərkandə səmatuuwa? Sokən hishnifa, shinnə ndu mbahya sokən na hərkandə nuhwuwa?

Witə Soki Yahtə Ləmwandəsa Kə Sokficha

¹⁷ Chika witəmə natma hurkən, chikawun kə sokka mbədi dəftə Ləmwandəndəsi a nat'enhi, kə i at Farə ndi. Ndəkən naka mbutengna kə mbədi fafərkit nat.

¹⁸ Wun tafkə kə heshang ficha kə fari at fichəndi? Mə sokidə kə lə bəh heshiwa. Le heshuchika kə fari at fichəndi, mə kiđə heshiwa.

¹⁹ Hesha tə bəh hesha nga ən nakndəwa, kuwur kussa Farə ndak naka ka'əna.

²⁰ Chikawun kə nan nda i natən kə fari at Fara di.

21 Naku kə mafat kana ficha atsəwa? Mə kəmu ənwa. Manu bəs alchit ideku, səku tor tə mbayiniyu.

22 Chikawun naka mafata kana Ləmwanda atndi nakən kə nifi bəske alchit id'i'en a Ləmwanda. Kichu pad le nguchika mafata kana ficha atndi nakən kə mafata Kərəsti.

23 Hikkə fichə kuni 'yang'yang mə niduni mafechanofchəwa.

24 Kəthləm ndəkən hwanmancha, chika hur witə sokmə atfichə chikawuni, kə sokən kichu nda i at Farəndi, kənan tə Farə'en.

Fichəle Kahuchikkan tə Fichile Mərtə Hishchengnanda

25 Kə dar nishchi tamuchika kan, fəriwu Ləmwandə alchit shude kə darkənwa, pad naki fər i naka yarengna kə dar ndatwa njangti ngəmitə fichəsi a dar shishetfata Ləmwanda.

26 Ma yarengna, kəthləm bahhi natma hurkən nakənya, keekesi kə soknifə ichitkən nda i natən.

27 A kehnikanwa? Mə kənə saktəhiwa. Ma kahunikanwa, mə kənə nuhnifəwa.

28 Ma kehnikan sunə bəbichitfatwa, ma keh nuhhwekan sutə bəbichitfatwa. Fichile kahkəkan nanda yimta bahtə somsomən a nadifiya, njang tə yahhisə kənan paapa'a mbədfengnuni.

29 I yarti hwanmancha, ndatwa hanmunchikən ngudəh. Thlata nakənya kə mban fichile nat nishchengnandəsi kə sokndə nda ngusengnandəwa,

30 Fa tita nda nga tənnda titwa, fichile naka mbənfata nda nga kanda mbənfatwa, fichile hikkə'əna kə nandə nda nga ichengnandə kə kəsnədəharwa.

31 Fichile naka sət tor tə ənat kisshita mə dəfində fatsəwa. Kəthləm kisshikən a nadı nakənya, tə naka mbərtəhi.

32 Yakhisi kənuni cha'a hur thlahur i'nda. Nifi kahhuchikkan nak yarə'ena dar torcha Ləmwanda, i natna səta kə təraən hura Ləmwandəhi.

33 Le kahkəkan nak yarə'ena nata dar ənat kisshita, mbayi natna sət kə təraən hura nuhkənhi.

34 Pad shek hur'ində'ənhi. Nuhnifə kahhuchikkan ndu nuhhweya nak yarə'ena dar torcha Ləmwanda, la dəfkən ində'en kaən kə mbəda Ləmwanda a hur fat tə shemedə. Nuhnifi kahkəkan yarə'ena dar ənat kisshita, mbayi natna sət kə təraən hura səmahhi.

35 Naki mbu ichiya kəthləm kə kəsangka kunisi, ngauwa kə bweshikuniwa, kəthləm soktengnuni kənaka mbandə ndiichin mə saki yarengnunihi hur mwanandə Ləmwandəwa.

36 Ma yaraa yunəhiwa i natna sət kə dar nuhhwani ngwantən nga keekewa, a nakən hurrecha nuhhwankəna mbərtəhi pad a fat'en kemsə kə kahhənkan, kə sən kichu nda i yahtən. Nga təna sət bəbichitfatwa, kə kənangndə reta.

37 Nifi thlarkə kit kə dar yara hanndəkikətə'en ndatwa ənatkən nga waatwa pad nan mbəlla kəs ində'ənhar, pad tira hanndəkikətə'enwa ngu kahhandə nuhhwaniyuwa, məlan ma shifə i nak keeke.

38 Nifi kahhang nuhhwani ngwantən shifə keeke, pad nifi kahhauchik nuhhwani ngwantən shifə i kamkəsə kaən.

39 Nuhnifə nakna kənda kə mbəda səmahha ma tana mweehi tə shishingta. Ma mir səmahha, cheda kissha sahta kə kahhən chikawun yahtən, sokkən waat kə na hishnifəkəna i Ləmwanda.

40 A thlandə shudengnəhi, nan nat tə mbənfat kaən manan soktə ichitkən nda i natən. Pad la sikənfə Shemedə Farengnəsi.

8

Dəsəmi Fərandə Ficha Dəhhacha

¹ Nakənya pathlə dəsəmi fərandə ficha dəhhacha: "Shinəmwa nattəm sədəngnəmsi." Səndə la bəkən tə thla'ında, mbənfata la tinaən.

² Ma tiryunəwa shintə'əna, paaya sənu nda i kamkəsi kə sənənwa.

³ Ma yuna mbənfat Fara, shin Farə ndi.

⁴ Pathlə səm dəsəmi fərandə ficha dəhhacha: "A shinəmwa dəhhata nga ənnakənna kisshitəwa pad Farəsə somənwa ərtə."

⁵ Chika sokkənwa funisə la attichəwa farəcha a Afshi ndu kisshita (nda i nat, "farəchəsə" ka'ən "shinchəsə" pad kaən),

⁶ Chika kichu a mbədəngnəm Farə ərtə, le naka Shinda, ichi natya bəkna mbəd'ən, nadəngnəmhi kəthləm məlan. Ləmwandəsi ərtə Yəso Kərəsti, tə mbəd'ən chet ichi kish natya, kəmnang pad nadəngnəmhi tə mbəd'ən.

⁷ Nga chikawun sənkə iyawa. Funə paaya sədəngnəndəhi tə tor dəhhacha, la saən kandəfəwa dəsəmi la səmtənda nda i fərandəficha dəhhata. Kəthləm ndəkən nguchikndə kwaakwa'a hur hanndəkiketa la tərkəndəwa shibəndədəci.

⁸ Dəsəmtə dətəkəm nduk tə Farəwa. Ma səmwumwa ngəma tahtəhiwa, ma shıməm ngəma chektəwa.

⁹ Kə dəfuni indəsi, mbəs thlət indəngnuni mə sokida ənat chit hansarəhi mbəda fichile nguchit alchidəngnəndəsi.

¹⁰ Kəthləm ma ned yunəsa le nguchik kwaakwa'a hur fərkit, sokən tə sənka sa səm'əna kətən mwanandə dəhhacha, fərauni alchit səm i təhsandə ficha dəhhachəwowa?

¹¹ Kəthləm ndəkən hwanmani nguchik kwaakwa'a na səndeku sokta mba həmtə'ənhi, le mərtə Kərəsti dī kəthləm məlan.

¹² Ma shidnə bəbichitfat kə mbəda hwanmanchiwa, tə mbənniyu pad dəfau ndindita kandə kə dar bah kwaakwaa chidəngnanda, tə sənə bəbichitfat kə mbəda Kərəsti.

¹³ Kəthləm ndəkən, ma səm'ən na dəf hwanyaa kə yimka hur bəbichitfata, mwawi tamta chi thlu paðwa, kəthləm mə dəffidə ndə kə həmənhiwa.

9

Ichi Kamkəsa tə Tora Ləthlənda

¹ Njang mbəs thlət indəngnəsəwowa? Njang nga ləthləndə nakiwowa? Anuwi Yəso Ləmwadəngnəməwowa? Kunang nga kəni tərengnə nakuni a hur Ləmwandəwowa?

² Chika sokkənwa nga ləthləndə naki mbəda funiwa, kittəkən mbədəngnuni njang ləthlənda, kəthləm kunang naka sheta tə tor ləthlədəngna a hur Ləmwanda.

³ Tə ndəkən la chandə fadengna kish a mbəda fa tauwasənji.

⁴ Alchidəngnanisa kə fəranguni səm'əna kani tə satwowa?

⁵ Nga alchidəngnanisə kə tərəni kan kə wi'yani tə nishchəngnani fərəkit nda i la sət təhhət fəthləncha, tə hwanmancha Ləmwanda tə Kefas yuwowa?

⁶ Nga njang tə Barnabas ndak sokkə waat kə sani tor səma'ən inchəngnani kə nanihiwa?

⁷ Wun la sək tor thlərhwata kana səma'ən ində'en? Wun na pat affət inabi kə cherka chi hwanchikən? Wun na hərəm chaba kə cherka sat yahkən?

⁸ Naki mbu ichiya dar yara nifəwa? Ndu kustəkən kichuwowa?

⁹ Yarang fichəni a hur kussa Musa ndatwa: "Mə pana hwan sokroka latami məmələ sət torna hurhitəwa." Lat ndak la hərəmtə Farəwa?

10 Nga shuwunkən kəthləm kəmnangwowa? Aa kəthləm kəmnang yarandə ficha. Kəthləm lə hudata, nakna hudat tə dəffatsə nan mbəs əna, le naka dəktə pad nakna dəktə tə yarə mbəs'əna hur dəsəmi hitəkən.

11 Ma hifari hanwita shemedə Fara hur handəkikecheng'nuni, kapat ənwa ma mbishani icha mbədfengnuni?

12 Mana funa mbəs mba sət kichu mbədfengnuni, sherawani kandə tə mba sət kichuwowa?

Chika kichu suwanı tor tə mbayiniyuwa, kəriskanı tə chikamə kəthləm mə bıdani tə i na njat tor laulawata Kərəstiwa.

13 Sənwuniwa fichile la sək tora kapat hura'a Fara, la mbəskəndə dəsəmtengnanda kapat hura'a Farəkənwowa? Fa sət tora bagadi la mbəskəndə dəsəmta hur ichi la fərtə fichi i fər pofənwowa?

14 Kichuyu pad mbutə Ləmwanda ndatwa, fichile naka bassə laulawata kə thləndə ənat nathi engnandə tə mbəda laulawatkən.

15 Njang tamwi sah ən kuni hur ichiniyuwa, pad nga naki yarat'iya tə dəffatsəwa kə sikə fichə kichuwa. Kweshkən kə məri, məni yuna nji wilwirtenga tə ndəkən.

16 Chika kichu ma besshi laulawatkən, ngi wilwirtəwa, kəthləm dəfkə fichənji waat kə bassi. Ai engna ma basswi laulawatkənwa.

17 Mamuwa la basski a dər yahtengna mala kwaniķə ficha. Sokkənwa nga dar yahtengnəwa, təni sət i malitə fichəhi.

18 Mənaka kənikən engna? Kənikən engna ndəkən naka bassə laulawatkən, kə bassə pofən. Səwitor tə cheta mbədfengnə nat a hur bassəkənwa.

19 Chikama sokkən naki kwedeleng nga hara chikawunwa, sadı fadengna mafata nofchənat, kəthləm kə mbəsi nofchə oi.

20 Kə mbəda Yahudawecha, naki nda lə Yahudawata, kəthləm kə mbəla'i kahhandə hur'incha Yahudawecha. Kə mbəda fichile nat kussa alchidengnanda, naki nda le naka kakən pad (chikama sokkən njang tə indengna nga naki ka kustəkənwa) kəthləm kə kahhayi hur'incha fichile naka ka kus təkən.

21 Fichile nguchika ka kus təkən sokki nda kandang (chika sokkən nga naki kisshitə kussa Farəwa naki ka kussa Kərəsti) kəthləm kə kahhayi hur'ində fichile nguchika ka kus.

22 Kə mbəda fichile nguchit alchitsi njang ma naki alchitsəwa, kəthləm kə kahhayi hur'incha fichile nguchit alchifengnandəsi. Sokki kə ichinat kə mbəda nofchə nat kəthləm chika tə kəni kə hərkayi funa.

23 Səki ichini natyu kəthləm kusheng shundə mbinchin, kəthləm kə mbəsi ənhar hur mbəs'ichihər.

24 Sənwuniwa hur fa teri rahta, nat fa teri rahkən la kweekəndəhi kə pədəngnəda ndanihi, ərtə ndak la thlək kənikənwowa? Yimamma rahkən kəthləm kə mbəsunı kənikən.

25 Nat fa yimta terriyiniyu, la fərangndə bahta fechengnandə chika təteni. La səkndə kichu kəthləm kə mbəsندə kənikən lena səbtədi, kəmnang pad la səkəm inəm kə mbəsəm kənikən le nguchika səbtədə kəpwaree.

26 A rahwi pofən nda nga mbət dətsəwowa, a tokwi fat nda lela tokkə rənnawa.

27 Tə fərayi bahta fadengna kə sayi mafata, kəthləm diffitə bassanda nofchəsi njang tə indengna mə nji fichə mbəs kənikənwa.

¹ Yahkəsi kə sənuni, hwanmancha, ndatwa kakechinəm nat wikənda ka husomba'a, pad natndə dəkndə tə hur hawurta.

² A ka husombi'iniyu tə hur hawurkən sandə fichə baptisma kandə uf kə kuwur Musa.

³ Natnda səmkəndə dəsəmta shemedə.

⁴ Natndə sakndə ama shemedə, kəthləm shedndə ama a ngwiya shemedə le wiika tə kanda. Ngwikən Kərəsti nakən.

⁵ Chika tə kichu, səku Farə mbənfat tə funə oi a hurnandəwa, təkang fichə kandəhi a loktara.

⁶ Sək ichininatyu kə naka sakchikəna mbədfengnəm, kəthləm mədi hanndəkikechengnəma dar bəbi ichə nda i sətnədəwa.

⁷ Mə sokiniduni kə fa sət tor dəhhacha nda i sət funengnandəwa, nda i natna hur yarat laulawatkən ndatwa: "Sokkə nofchikəni kə səmndə kə sanda, thlaakənda nakən rəbta a hur səbtadə i fəlawichita."

⁸ Mə yimindəma fəlawichit nda i sət funengnandəwa, baka sət nifə aru kumchitkum chap tə aru kumchit məkkən (23,000) mərka farə ərtə.

⁹ Ngəma kikedəndə Ləmwandəwa nda i sət funengnandəwa, bək hwithlin-chə təkandə kandahi.

¹⁰ Mə hurmidəm nda i sət funengnandəwa, Mala'ika tə bəltə təkaən kandahi.

¹¹ Kəskə ichini kandəyu kə naka sakətən, yarang fichə kandəhi kəthləm kə səka ənat kah thləmadfengnəm, kəmnang ti bət ndukwat kissikəna mbəskəm.

¹² Kəthləm ndəkən chikawun yarkəwa nakən kit, kə mbərənsi mə həmidəhiwa.

¹³ Kiketəsi tamka mbəskuni le mbəsüchitən nifəwa. Farə lə kachita, ngu tamta ngəmtə kə kikedəng fichə kuni tə i na sheranda allengnuniwa. Ma kikedə fichə kuni nan mbəssa mba chetakissha kuni, kəthləm kə mbələ'uni kərəskən.

¹⁴ Kəthləm ndəkən shikechina, rahamna tor dəhhachihar.

¹⁵ Shuwunki tə kuni kunang fa hur'incha, kə yarangunihi kunang tə idfengnuni i mbuti.

¹⁶ Kop i mbəs'inhar le la sətəm usoko kə dərkən, nga ndəkən la dəfkəkəm kənəm ərtə a hur fwara Kərəstiowa? Njohmi la chichadəmhi nga ndəkən la dəfkəkəm kənəm ərtə a hur fwara Kərəstiowa?

¹⁷ Kəthləm njohmiya ərtə, kəmnang ti nak terchin fat ərtə, kəthləm nattəm njohmə ərtə la chiiətəm.

¹⁸ Kəlamən Isra'ilawecha: Fichile la səmka hur i fərtə fichə, nga la humndəhi ta ndani hur səm ichi fərandə fichə Fara a bagadi tə fə'r'ichəwowa?

¹⁹ Mə nati yarə hachiyu? Dəsəmi fərandə fichə dəhhacha naka ənwa, ndu dəhhakən naka ənə?

²⁰ Auwa, yarengnaa i la fərtə fa sət tor dəhhacha la fərangndə ləwurchəwa nga Farəwa. Yahwisə kə la nuni humtəhi tə ləwurchəwa.

²¹ Nguni sat tə kop a Ləmwandə kə suni pad tə i ləwurchəwa. Nguni səm'əna a mbət səmdəsəmta Ləmwandə kə səmuni pad a i ləwurchəwa.

²² Nəma dəf Ləmwandə kə sərəhtəwa? Sherafəm tə alchitwa?

Su Chikama Kəthləm Kə Mwanangficha Fara

²³ "Nat icha ngəmaficha kəmsi", Nga nat ichə na kəsanda kəmsəwa. "Nat icha ngəmaficha kəmsi." Nga nat ichə la tinangwa.

²⁴ Mə si nifə ən ndiichin kə dər ində'en dengwa, kəsən kə dər'inda funə pad.

25 Chi'u chikawitə thlumi, la hi'yandə fichadə mbət hi'yandə thluwadi, nga tə sahmi mbədī bat thlukənwa, kəthləm məni yarengnuni nata mbədī chet thlukən.

26 Kəthləm: "Kisshitə i Ləmwanda nat tə ichi naka hurkən."

27 Ma ed lə bah fərkit sa səm dəsəmtə, ngəmkufa dəkuni, səmu i əbandə ficha kuni nga tə sahmiwa, kəthləm kəna hur'ində ngwalngwal.

28 Ma ndu yunəwa: "Dəsəmiya i dəhhata", Mə səminəwa, kəthləm le mbukə pad kəna hanndəkiketə'en yuyur tə sokən.

29 Nga yarkiwa hur'idekuwa, ikən. Yunə nan ndatwa kəthləmmə nat ficha nji i yahtə fadengna, kəthləm yuyurchit hanndəkiketa yuna?

30 Ma sadı Farə usoko, kani səm dəsəmkən, kəthləmmə nat ficha ishnji kədar i sandə Farə usokosi?

31 Ndu tə səmna ndu tə sana, ndu chika witəmə natu səta, su nat kəthləm mwananda thləm Fara.

32 Mə siduni kə ənat chit hansarəhiwa, ndu Yahudawecha, ndu fichile nguchika Yahudawecha ndu nofcha Fara.

33 Naki kweetəhi kə tərayi hura nofchihi nat chika təteni. Nga təni kat i na mbənanda fadengnəfəwa, pad i na mbənanda nofchəfə oi, kəthləm kə hərəknda.

11

1 Sakamnji nda i nati sak Kərəsti.

I Kaməsi kə sa Ficha ka Mwanandə Fara

2 Nja hamkuni kəthləm la kudukkuni nji chika hurmi, kishshuni ichi sakandə kuni har dīchin nda i fərandi kuni.

3 Yah kisi kə sənuniwa le naka inn chikawun hishnifa Kərəsti, le naka inn chikawun nuhnifa, hishnifa, le naka inn Kərəsti Fara.

4 Chikawun hishnifa hwanka ndu tə mbu'ən icha Fara ində'ena supta, njirtə Kərəsti le nak mwanchinna mbanitəkən.

5 Chikawun nuhnifə hwanka, ndu tə mbu'ən icha Fara supwawutə i'ndəwa, njirtə səmahha le nak mwanchinna mbanitəkən, nakən keeke tə həsandə i'ndə'enadi.

6 Ma cher nuhnifə supwandə i'ndə'en, kə həsaən hwasə'enadi. Manakən harəfatsi ma həsa nuhnifə hwasə'enadi ndu kə həsangkadə tukulmur, kə supwaən.

7 Kamusi hishnifə kə supwa'ən i'ndə'enwa, nakən kə mirshingta pad mwanda Fara. Nuhnifa pad mwanda hishnifa.

8 Kəthləm a tərkakən hishnifa nga chekna fata nuhnifəwa, nuhnifə cheka fata hishnifa.

9 Su fichə hishnifə kəthləm nuhnifəwa, nuhnifə sət fichə kəthləm hishnifa.

10 Kəthləm ndəkən sokkən waat nuhnifə kə kənən dənkwalli i'ndə'en, che sakətkəna səmah nak mwanchin, pad kəthləm mala'ikacha.

11 Chika təkiku, a hur Ləmwanda nuhnifə nga somənhi tə hishnifəwa, hishnifa pad nga somənhi tə nuhnifəwa.

12 Nda i nat nuhnifə chekna fata hishnifa, təkiku pad nuhnifə ngətkə hishnifa. Ichi nat pad baknda mbədə Fara.

13 Yaramənhi tə inchengnuni, keekesi nuhnifə kə hwanaən Farə tə ində'en chaawa?

14 Sakkawu nathi kəmharwa ma mel hishnifə hwasə'en njang, nga ənat harəfata mbəd'ənwowa?

15 Ma hwasa nuhnifə njang nga mwandə'enwa? Fərang fichə hwasə njang kichuyu kəthləm kə ngəlaən i'ndəensi.

16 Ma yunəsə nat halə'ində'ensi kə dar iniyu, kanang sənwani dəsəchə somənwa, nakən kichu mbəda təhhət nofcha Fara.

Njiranda Sat Jibi Ləmwandadi

17 Kə ichiya hamwi kuniwa, kəthləm ma hwimunihi nga i katkənwa i səbəkən.

18 A tərkakən, səkkiwa ma hwimunihi humta fa tərbanda, a lanak saktahisə hurnuni. Bedi fərkita dər shuwunkən ngudeh kicha.

19 Sokkən waat kə mbəs fichə sakthəi hurnuni, kəthləm kə sənfichə fa kachita hurnuni.

20 Ma hwimunihi nga jibi Ləmwandə la səm tuniwa.

21 Kəthləm a chikən, chikawun la dəkna mban tə səm dəsəmtə'en pu'utə nifəwa. Yuna tə mita fa, yunə ngeli har təradə.

22 Nga hurechengnunisə kə səmuni kə suni hurkənwəwa? Tə njiruni fa tərbanda Fara, pad kənuni bəhhandə fichile nguchit ichengnandəsi? Mənati mbwa'anda kuni? Kə hamikuni kə iniyuwa? Auwa ngi hamkuniwa.

23 I fərandi kuniya tləkəi mbədə Ləmwanda ndatwa: Ləmwandə Yəso, a fidiki fərtə fichəndi, tərkən njohma.

24 dəfətə sət usoko'en, chichaanhi ndakənwa: "Fadengnəniya, fərtə fichə kəthləm kunang. La sam kichu kəthləm kuduktə tənji."

25 Mbandə ərtə pad, dəfətə jibi təkən tərkən kop, ndakənwa: "Koptiya i yuwa dəf shundəhəi a hur fwarengna. Sam kichu nat kə farə natuni sata kəthləm kuduktə tənji."

26 Chika kwat natuni chi njohmiya, pad natuni sata a koptiya, nuni mbu mərtəda Ləmwanda kə fari natna bata.

27 Kəthləm ndakən, nat le chiikə njohmiya, shedda hur kop ti Ləmwandəya nga hur chidchidchitwa, shidə bəbichitfat kə fata tə fwara Ləmwanda.

28 Chikawun kə kikedən fat'en, kana chi njohhəmkən pad kana sata koptəkən.

29 Kəthləm chikawun chiika a shed pad ngatə mwanandə fatkəna Ləmwandəwa, pad sadə sakmiya fat'ensi, tə mbədə chi'in tə sadini'nyu.

30 Ndəkən səkə nofchə oi a hurnuni alchidengnandəsəwa, funə haachinnda, pad terchinə hurnuni a mirnda.

31 Ma yaradəm inchengnəmhi poo, ngu ficha sakamiya kəmwa.

32 Ma Ləmwandə sakang miyakəm, na ficha eltandəkəm kəthləm mə thləndə kita kəmsə tə kisshitəwa.

33 Kəthləm ndəkən hwanmanchina, ma hwimunihi kəthləm səm'əna, kə pu'uni ndani.

34 Ma yunəsə tə mitafa, kə səmən'əna huri, kəthləm humtengnuni mə bandə thlet shunda kuniwa.

Kə dar təhhət icha, ni mbwa'a mbachəkəna kuni ma bedi.

12

Fər Chidchid tə Shemed Somsomən

1 Nakənya pad hwanmancha, pathlə fər shemed somsomən, yahwisə kənuni tə bəhsəndəwa.

2 Shinuniwa fari natuni nga fa tərbanda, limfichə kuni pad shekdəng fichə kuni kə fa kuwur dəhhachi nguchit shishingchengnandəsi.

3 Kəthləm ndəkən yahkəsi kə sənuniwa nifəsə na shunda hur Shemedə Fara na ndatwa: "Yəso nga'ən nakənwa" pad nifəsə na ndatwa: "Yəso Ləmwanda nakən." Manga nakna hur Shemed Chidchid wa.

4 Nakənya fərtəsə somən somən, Shemed ərtə la fərkə kanda.

5 Mbachəsi somən somən i sət torcha, chika kichu Ləmwandə ərta.

6 Torchəsi somən somən, chika kichu kəmka Farə ərtə la fərkə tori nat chikawuna səta.

7 Chikawuni fəra Farə mba bata Shemedə kəthləm kə kəsangka chikawunsi.

8 Yuna fərang fichə Shemed mbər shunda, təpad yuna Shemed shuwun sən'əna, natyu tə mbəda Shemed ərta.

9 Yuna i fərkit tə mbəda Shemed ərta, yuna i kənandə nofcha dī tə mbəda Shemedini ərtəyū.

10 Yuna fərangndə alchit sət ənat pədfandə nifəfa, yunə i mbu icha Fara le na sət kəmbən, yuna i mbəla sakandə shemedchəhi, yuna i sən hanshuwunchə somən somən, yunə pad mbəla sən i nat hanshuwunchi somsomənna mbuta.

11 Ichini natyu tora Shemed ərtə la sək kanda, le la sakangnga chikawun nda i yahtən.

Fat Ərta Njarəchi Somsomən

12 Nda i nat fat ərtə njarəchi'en terchin, chikama sokkən njarəchi'en terchin, nakndə kə fat ərtə, nak Kərəsti kichuyu.

13 Sangfichi baptisma kəm nattəm tə Shemed ərtə kə hur fat ərtə, ndu Yahudawecha, punofcha, ndu mafecha, ndu fichile thlək inchengnandadi, nattəm dəfkə fichəkəm kəsəma hur Shemed ərtə.

14 Fatkən nga tahsang fichə tə njara ərtəwa, pad njarəchəkən terchin.

15 Mana sara ndatwa: "Njang nga har nakiwa, makichu nga naki fa fatwa." Mbutə kichu ngu dəfnədə kə sakndəhi tə njarəchikənna fatkənwa.

16 Ma na thləmata ndatwa: "Kəthləm njang nga hwanitəwa, makichu nga naki fa fatwa." Mbutə kichu ngu dəfnədə kə sakndəhi tə njarəchikənna fatkənwa.

17 Ma fatkən nat kə hwanita, nakficha la səkmbət tə mi? Ma fatkən nat kə thləmata, nakficha la sa mbət tə mi?

18 Kitəkən Farə tahsang njarəcha hur fata, chikayeni nda i yahtən kə nandəsi.

19 Ma nak fatkən nat kə njarəchə ərtə, nak fatkəna natwa kəni?

20 Nda i natən, njarəchə terchin chika kichu fat ərtə.

21 Hwanitə ngu ndanda harwa, "Kəmiwu'əntəsəwa." Ndu inda kə ndangka harchəwa, "Kəmiwu'əntəkuniwa."

22 A mbandə somən, njarəchi fafat la kələndə fichəwa nda nga kwaakwa'a ndəwa, kandang naka kechikən,

23 Njarəchi fafat la kələndə fichə nda nga ənnakndəwa, kandang la mwanandani kaən. Njarəchi kamuchiksi kə nafichiyu, la kələk fichasa kanda,

24 njarəchi'engnəm nak ndiichinyu, nga ma safichə ən kandəwa. Humang Farə njarəcha fata, nda i ngərandən njarəchi farawuchit fichi mwanda, sokkən tə mwanda fa.

25 Səkən iniyu kəthləm məni saktəhisa hur fatwa, njarəchikən kə la tərndəwa nakndə nat keeke.

26 Ma njarəsə ərtə naka bahta, nat ndə nanda nata hur bahta, ma njarəsə ərtə fərandə fichə mwanda, nat njarəchikən kə mbənndə fata.

27 Nakənya kunang naka fata Kərəsti, chikawun ərtə hurnuni nakən kə njarəchi'en.

²⁸ A kətən mwanandə Fara hertənofchəhar, saən funa tərkakən kə Fatlhəncha, chapatəkən Tapənecha, məkkatəkən fa sakadəfi, funə fa sət ənat pədəndə nifəfa, funə fa kənandənofchədi, funə fa kəsandanofchəsi, funə fa kələndətoranofcha pad funə fa shundə tə hanshuwunchə somsomən.

²⁹ Nat fatərbəkən fatlhənchəwa? Nat fatərbəkən tapənechəwa? Nat fatərbəkən fa sakandadəfiwa? Nat fatərbəkən fa sət ənat pədəndənofchəfəwa?

³⁰ Nat fatərbəkən fa mbəs fər kənandənofchandəwa? Nat fatərbəkən fa shundə tə hanshuwunchə somsomənwa? Nat fatərbəkən fa mbu sakət i shuwuntəfichə tə hanshuwunchə somsomənwa?

³¹ Pad kam fərtə somsomən tə rahta fiche nak ka mwanchin.

Ni cheda mbanda kuni le sherkə nat tə ndata.

13

Mba Mbənfata

¹ Chikama la mbərki shundə tə hanshuwunchənofcha tə i Mala'ikacha, nakən mbənfatsa fadengniwa, sokki nda pupwandərə lə la tik kaən, manga kichuwa nda thləmra.

² Chikama fərtengnəsi i mbu'icha Fara pad la mbəsayi ichi bubweeta tə səndə nat, ma fərkitchifengnəsə kaən ni mbəla mbasandə shohlachadi nga mbənfatsa fadengniwa nga ən nakiwa.

³ Chikama ni fəra ichi naksengnə nata fa bəhcha kə fəri fadengna kə 'yangfichadi manga mbənfatsa fadengniwa, ənsə nati mbəstisəwa.

⁴ Mbənfata kərəstəensi, tə kafata, sərəhtəsa hur mbənfatwa, thla'anda'ensəwa, mwa'indəsəwa.

⁵ Mbənfata thla'indəsəwa, yah'indəsa hur mbənfatwa, səbhursə paapawa, kəs'ənsahurwa.

⁶ Mbənfata yahutə səbfatwa, la mbənkənfat kə i sətficha dar kit.

⁷ Mbənfat la nakən tə kərəstafa kəding chika hur witəmi, la nakən tə fərkit hur chikamə nat, la dəfkən hanndəkiketa ichinat, la kərəskən tə ichinat.

⁸ Tamu mbənfata tubwatwa kəparee. Mbu'ichi Farə na sət kəmbənan thlərəttadi, shundə tə hanshuwunchi somsomən nan shekata, sən'əna nan thlərəttadi.

⁹ Sən'ənengnəm nəhfəhiwa. Mbu'ichi chandə Fara kish ngə mbədfengnəm nəhfəhiwa.

¹⁰ Ma bed le nəhhədkəhi, le nəhfuchikhi nan thlərəttadi.

¹¹ Thlahmbədi nati kə hwəya, la shuwunkə nda hwəya, la yarki nda hwəya, la mbuki ichi kamkəsi nda hwəya. Kə səkti nifa, malayi hwanchita.

¹² Nakənya la nakəm nda a hur shishing'ama, shummə shumma, farəkən nakma nat hwanitə tə hwanita. Sən'ənengna nakənya nəhfəhiwa, a farəkən na sədfengna nəhhətəhi nda i səntəfichinji ndiichin.

¹³ Nakənya, ichi məkkanya shokndə kichu, fərkit, dəf hanndəkiketəsi, tə mbənfata. Le nak mwanchina hurnanda mbənfata.

14

Fər Hanshuwunchə Somsomən tə Mbu'ichi Naka Yara Fara

¹ Kwe'yamhi kə kuni mbənfata, kə kuni fərtə Shemed Chidchid, nda i yah mbu'ichi naka yara Fara.

2 Kəthləm le la shuwunkə tə hanshundə somən, nga tə nofchə natna shundəwa tə Fara, nifəsə la sənkə i natna mbutəwa, la mbukən icha bufwelta mbəda alchita Shemedə.

3 Le la mbuka ichi na yara Fara, na shunandə nofcha kə tinaən kanda, kə chekaən alchita kanda, kə saən səssi kanda.

4 Le naka shundə tə hanshundə somən naka tinadə fat'en, pad le naka mbu'ichi na yara Fara tinadə fatərbanda.

5 Yahkisi natuni kə shununi tə hanshuwunchə somsomən, buredi yahtə kə mbu'uni ichi na yara Fara. Le la mbukə ichi na yara Fara, sherada le la shuwunkə tə hanshuwunchə somsomən, ma mbwi yunə hanngalə i mbutən, kana tinandə fatərbanda.

6 Nakənya hwanmancha, ma bedi mbəskuni nja shundə tə hanshuwuncha, mə natna chekanda kuni ma mbwa'awi hanngalə shuwunkəna kuniwa, ndu sənda, ndu ichi na yara Fara, ndu sakandadı?

7 Nakən kichu tə ichi nguchit shishingtəsa fechengnanda, nda kəla'a tə ənat pecha, ma chu burechengnanda kish diichinwa, wun na sən i nat ficha futa tə i nat ficha peta?

8 Ma pyawu fichə kutmetə keeke tə i nat ficha səndəwa, wun na səhatəfə kə mbata?

9 Nakən kichu mbədengnuni, ma shununi tə hanshuni mbəsauchit ficha, nakficha sən i mbutuniwa kəni? Shuwunkuniyu mere pədakna hur rənna'a.

10 Michisi somsoməna hur kisshita, chika yen miya tə sakətkənsi.

11 Ma sənwi sakət mikənwa, naki nat kə roma mbəda lə shuwunkən, lə shuwunkən pad nakən kə roma mbədengna.

12 Nakən kichu mbədengnuni, nakuni tə əwechit hura a dər mbəs fər Shemedchi somsomən, fəram alchidengnuni kə suni tor tə fər Shemedə na tinandə fatərbanda.

13 Kəthləm ndəkən, chikawun na shundə tə hanshundə somsomən kə hwanən kə fərang fichə mba sən i mbutən.

14 Kəthləm ma hweni tə hanshundə somən, shemedengnə hwanka, pad yarengnə cheku tə ənwa.

15 Mənati səta? Ni hwandə tə shemedengnə, ni hwandə tə yarengnə pad. Ni ən'imshi tə shemedengnə, ni i'ndə tə yarengnə pad.

16 Manga kichuuwa, masa sət usoko tə shemedeku, tə kəni le naka kuthləmətə mbəsauchik hanshuniniyu ndatwa: "Kə sokən kichu wa kənə." Kə dər usoko tə natu səta, ma sənütə i natu mbutəwa?

17 Chika sokkənwa shidi usoko kaən, ənsə chekandəna le nak nduk təsə le sənuchikwa.

18 Sadı Farə usoko sheradi kuni tə shundə tə hanshuwunchə somsomən.

19 Chika kichu, a hur kətən hwanda kweshikən kə mbu'i ichi dūrman tə hanndəkiketengna kəthləm kə sakayı funəhar məni mbu ichi aru kum-chitkum (10,000) tə hanshundə somsomən.

20 Hwanmancha, malamən yara'icə nda hwecha. Kənuni hwecha a hur əbəchitfata, kənuni pəktechə hur yarengnuni.

21 A hur kus yara fichəhiwa:

"Tə mbəda nofcha fa hanshuwunchə somsomən pad tə miya romcha natı shundə tə nofchiya,
chika təkicu ngunda kithləmatwa,
ndat Ləmwanda."

22 Awi shundə tə hanshuwuncha nakndə kə sakətkən nga kə mbəda fa fərkitwa kə mbəda fa əbahfərkit. Mbu yara Fara i fafərkit nga i fa əbahfərkitwa.

²³ Kəthləm ndəkən ma hwim fatərmbandəhi, kana chikawunna nata shundə tə hanshuwunchi somsomən, nakən funəsə mbəsaundə i nat ficha sətwa, ndu funə fa bahfərkit yimkəsi, ngunda ndatwa nga nakuni hur'inchəwa?

²⁴ Ma chikawuna mbu yari Farə na sətta, kana lə bahfərkit ndu yunə roma yimtəsi le sənuchik i nat ficha sətta, bak shunda chikawuna təka harfa a kakən tərtəhi.

²⁵ Naficha chadə əubwee ichi kissha handəkiketə'enyu, tə kichu həmkənhi mwanaən Fara ndakənwa: "Kittəkən Fara hurnuni."

Kə Mwanang Ficha Fara Mbayi Kamkəsi

²⁶ Mə natma mbuta hwanmancha? Ma hwimunihi yuna imshə'ensi i mwanandə Fara, yunə sakandañi, yunə mbu'icha, yunə shundə tə hanshundə somsomən, yuna fər hanngalə shunda. Sam ichənat kəthləm tinandə fafərkit.

²⁷ Mana yuna shundə tə hanshundə somsomən, mə sheraða nifə chap ndu məkkənwa, kə səndə deferra pad yunə kə fərən hanngalə shuwunkən.

²⁸ Manga yunəsə na fər hanngalə shuwunkənwa, chikawun kə ngasən ba' a hur fatərbakən, kə shunaən fat'en tə Fara.

²⁹ Tapənechə chap ndu məkkən kə shuwunnda, tahchikən kə kikedangndə həbakki kə mbutənda.

³⁰ Ma yunəsə mbənniyu das bat sən'ichikəna mbət'en, le naka shunda tərkəkənyu kə ngasən ba.

³¹ Natuni nuni mbəla mbu ichi na yara Fara ərtə ərta, kəthləm kə sak chikawuni pad kə mbəs chikawun alchita,

³² Tapənecha la mbəllakəndə hərəm inchengnandə har.

³³ Fara nga Farə la shekdəndə i'ndəwa, i yuyurchita.

Nakən kichu mbəda fatərbakədə chidchid,

³⁴ kə ngas nishchə ba a hur kətən hwacha. Kəthləm fərau fichə mbanda kandə kə shuwunndəwa, kə kuwurndə ndak nda i mbutə kus.

³⁵ Ma ənsə yahtənda sahta, kə sahhangndə hishchəngnanda huri. Kəthləm ənat harəfata kə shuwun nuhnifa a hur kətən hwanda.

³⁶ Tərkaakə shunda Fara bat tə mbədəngnuniwa, ndu kunang ndak sa'andən?

³⁷ Mala yarkə yunəwa tapənaa nakən, ndu le mbəskə fərta shemedə, kə sənənwa ichi natı yaranda kunisaya mbuta Ləmwanda.

³⁸ Ma cher yunə mbənnifiyu, məlan ma ka cherunindəfa.

³⁹ Kəthləm ndəkən hwanmancha, namə bweechit hur mbu ichi na yara Fara pad mə maladuni shundə tə hanshuwunchə somsomənwa.

⁴⁰ Kə suni chikama a mbayi kamkəsi, pad a hur tahhasəkən.

15

Thlata Kərəsti Hur Məmatcha

¹ Nakənya, hwanmancha, ni kuðkanda kuni kwescha shuni bəssandi kuniyu, le thlətuni thlartuni dərkən.

² Tə mbəda kwescha shuwunkən hərəktuni, ma kissən shunihar mbwa'andə kuni kwaakwaa. Manga kichuuwa fərkit engnuni mere.

³ I kamkəsi sənandi kunisi, ndəkən naka i thləta, ndatwa: "Kərəsti mərkənəñi kəthləm bəbichitfechengnəm, nda i natna hur yarat laulawata Fara le mbutən,

⁴ ndatwa thloha ficha, farə mun məkkatəkən thla'aficha, nda i natna hur yarat laulawatkən,

5 chedadə fat'ena Kefas kana fichile kumngərənsə chapyu.

6 Kana cheda fat'ena hwanmancha fichile sheranga aru durman (500) a farə ərtə, mweefunəsi ta shisshingtafa, chickama sokkən funa mirnda.

7 Kana cheda fat'ena Yakubu, tə tahhat fathlənchəkən nat.

8 A mweshitkən nat, chedikən fata, nda le ngətə ficha a fari kamuchiksə.

9 Kəthləm njang naka mweshitmiya fathləncha, kamuchiksə kə afichəwa lətlənda, kəthləm fəradı əhta fa tərbanda Fara.

10 Tə mbəda kafata Fara nati kə i natiya, kafat'en kə mbədengna nga merewa. Shidi tor sheradi chickawuna hurnanda, chickama sokkən nga njangwa, kafadi Farə nak tə njiyu.

11 Ndu njang ndu kadang, basskani kichuyu, tə kichuyu pad fərtuni kit.

Thlata Məmatcha

12 Ma ficha bəssə thlata Kərəsti a hur məmatcha, məsək la ndat funeng-nuniwa thlata məmatchəsəwa?

13 Ma nga thlata məmatchəsəwa, sokkən chika Kərəsti thla'awu fichəwa.

14 Ma thlaawu fichə Kərəstiwa, bəssengnani pofən, fərkitchidengnuni pofən.

15 Ma tana nakən kichu, shifani fa lekta Fara, kəthləm shidani sheta kə dar Farəwa thla'adə Kərəsti hur məmatcha, le thla'awuchitən, ma tə kitwa thla'awu fichə məmatchəwa.

16 Kathləm ma thla'awu fichə məmatchəwa, sokkən Kərəsti ma thla'awu fichəwa.

17 Ma sokkən thla'awu fichə Kərəstiwa, fərkitchidengnuni pofən pad paaya mwakun hur bəbichitfechengnuni.

18 Sokkən fichile fərkəkitta hur Kərəsti, kannda mərtədi thlərətkəndadi.

19 Ma dəfəm handəkiketengnəm kə Kərəsti kəthləm nadifihiya dəng, sheradima chickawun kə ənat hadandə nifəfa.

20 Kitchikən thla'afichə Kərəsti a hur məmatcha, məlan naka tərka thlata fichile mərkədi.

21 Nakən bak murtə tə mbəda nifa ərtə, tə mbəda nifa ərtə pad bat thlata məmatcha.

22 Nda i nat ficha məmattə kəthləm Adamu, kichu pad kəthləm Kərəsti nat ficha thla'andənofchə nat.

23 Nak thlakəna nata ndera chickawun tə wite ikən, Kərəsti na nata tərkakən, kana fichile naka ikən a fari natna ngərandə'in.

24 Kana mweshitmikəna bata, fari natna fəra kuturəchita Fara Shinda, difitə wuwwelanda fa kuturəchitədi, nat tə kuturcha tə alchita.

25 Waat nan sok kuturəchita, kana dəf atikrechikən kə ka sarəchi'en.

26 Hanmurtə naka mweshitmə atikretəkən ti natna bəllanda.

27 "Kəthləm shidə ichinat kə ka sarəchi'en" Ma dedfichəwa: "Shidə ichinat kə ka sarəchi'en", chedakissha tħwaachitkənwa nga nat tə Farə tə ində'enwa, le dəfkə chickamənat kə ka Kərəsti.

28 Kə ngərandə Farə ichiniyu kə ka sarəchi'en, hwankən pad sokkəna ka Fara, kana Fara nata chickamə tə təmə nat.

29 Manga thlata məmatchəsəwa, mənat nofchiya səta, fichile sandə fichə baptisma kanda kəthləm məmatcha? Ma thla'awu fichə məmatchəwa kəpware, kəthləmmə la sandə fichə baptisma nofchə kəthləm kandang?

30 Kəthləmmə la natma dəf inchengnəma hur mboro chickayen hanthləktə?

31 Wembəta nja miya hanmurtə! Yarkiyaa hwanmancha, kittəkən la thla'ayi'ində kəthləm kunang hur Yəso Kərəsti Ləmwadengnəm.

³² Ma mbedi tə pəktat hanthlucha a Afisa, kəthləm yarengnə kə dər nifa, mə naka mbəstengnəhar? Mangu ficha thla'andə məmatchəwa, "Nga kwesh kə səməm kə səmwa nakən ishki nəma mərtə?"

³³ Ma ləmi fichə kuniwa: "Soktə tə bəbinochə la səbaən ka hur'indadi."

³⁴ Bamadi kə hur'inchengnuni ndiichin, kə malanguni sət bəbichitfata. Kəthləm funengnuni sənundə Farəwa. Mbuki iniyu kəthləm kə harangfat kuni.

Thlata Fata

³⁵ Pad funə nanda sahtə ndatwa: "La thla'ang fichə məmatchəwa kəni? Tə witə fatmə natndə bata?"

³⁶ Boma! I həftu ngu tiftəwa se ma mirwa.

³⁷ Ma hifna, nga cheta i həftu tə fatkən na tiftəwa, hanwitəkən ndak. Ndu i alkama ndu hanwitə ən somən.

³⁸ Farə la fərang fata hanwitəkən nda i yahtən, pad chika witə hanwitəmi la fəraən fatkən'en.

³⁹ Nga nat thlu ərtəwa, nofcə tə witə thləwengnanda ərtə, dəhərəmchə tə witə innanda, dishchə tə witə innanda, tinchə pad tə witə innanda.

⁴⁰ Tindəsi i afshi nedəsə pad i kisshitə, mwanda i afshi somən, mwanda i kisshitə pad somən.

⁴¹ Mwanda hwatfarə somən, i ndəraa somən, i hanndərechə somən; kəthləm yunə hanndəraa somən mwandə'en tə le.

⁴² Nakən kichu tə pathla thlata məmatchə. I həftə ficha nan yiratadi, i thla'andə ficha yirat'ensadəwa.

⁴³ La həfkə ficha tə bah fər mwanda, thla'ang ficha hur mwanda. La həfkə ficha hur bah alchita, thla'ang ficha hur alchita.

⁴⁴ Həfkə ficha hur cheta fata, thla'ang ficha hur fata shemedə. Nakən fatsə i cheta fata, fatsə pad i shemedə.

⁴⁵ Nakən kichu hur yaratkən, "Adamu tərka nifa sokka nifə tə shissh-ingtafa, ndukwalat Adamu shemedə lela farkə shisshingta.

⁴⁶ Nga le naka i shemed naka tərkakənwa, i punifachita, kana i shemedə.

⁴⁷ Tərka nifa chekna hur furtə a hur kisshitə, chapata nifa bakna hur afshi

⁴⁸ Nda i ni chet nifa hur furtuyu, nakən kichuyu tə fichile naka i furtə. Nda i ni nat leni hur afshiyu, kichu pad natna nata kə fichile naka i hur afshi.

⁴⁹ Nda i ni tərtəm mirshingta leni cheka hur furtuyu, kichu pad natma tə mirshingta le naka hur afshi.

⁵⁰ I natı mbwa'anda kuni, hwanmancha, ngusətta fasengnəm nda thlu tə fwara kə yimnda kuturəchita Farəwa. Kichu pad lə yirata ngu mbəs əna a ratə le nguchika yiratwa.

⁵¹ Kamthləmathi, ni mbwa'a əna kuni əubweeta. Ngəma mərtə natəmwa, natəm naficha əubwedandəkəmhi,

⁵² Nda nakənya a təbərtə hwanitəhi, a mweshitmi kutmeta. Naficha pyandə kutmeta, thla'ang fichə məmatchə tə fədi nguchika yirata, kana ficha əubwedandə kəmhi.

⁵³ Kəthləm fədi na yirata waat kə əubwedang fichəhi təle nguchika yirata, lela mərkə pad kə əubwedang fichə təle nguchika mərtə.

⁵⁴ Le na yirata ma əubwedə fichəhi təle nguchika yirata, le na mərtə kə əubwedang fichə təle nguchika mərtə, a mbənniyu nat i yarandə fichəhi hur shunda Farənan nəhhətəhi ndatwa:

"Məhdafichə hanmurta, shera ficha al'en."

⁵⁵ "Ai hanmurta, mbəs'ənekuhara ayi? Ai hanmurta, alchideku ayi?"

56 Alchita hanmurtta bəbichitfata, kus naka alchita bəbichitfata.

57 Usoko Fara le fərang mbəs'əna kəmhar tə mbəda Ləmwadengnəm Yəso Kərəsti.

58 Kəthləm ndəkən hwanmanchinə ti yahti, thlaramhi kit, mə fohha ənkunidfiwa. Kənding kə fərunə fechengnuni nat kə tora Ləmwanda, kəthləm shinuniwa bahtengnunihi hur Ləmwanda ngu nat pofənwa.

16

Kəsanda Fichilesə Nak Chidchid

1 Nakənya pathlə kəsaanda fichilesə nak chidchid, sam nda i ndadi mbət ngəlhwaniči Galatiyayu.

2 A farə lədi, tərkə chika yen mundə mud, chikawuni kəla dəfən hanndəbəltihi kələr hur i la mbəlaatən mbəsta kə kəsənhar, kəthləm ma əedi məni hum'icha natsəwa.

3 Ma she'i ni tlən fichile hartunihar, ngəmtuni təkanda, tə yarat delwer kə dəndə tə fəropən engnuni kə Urshelima.

4 Ma sokkənwa keekesi njang pad kə di, natnda dəfkədənji.

Tahhasəfə i Wita

5 Ni bata mbədengnuni ma didi tə Makidoniya, kəthləm yahkisi kə di tə Makidoniya.

6 Mbah kə si tolla mbədengnuni, mbahya ma kə mbərayi fektəhi mbənniyu, kəthləm kə kəsikunisi nat mbədi nati dəta.

7 Nga yahtengna kənikuni nakənya kə mbərihi ndakwa, dəfi hanndəkiketəsi kə munt tolla mbədengnuni, ma ngəma Ləmwandə.

8 Pad ni tlərəhi a Afisa kə farə Pentekos,

9 Kəthləm i'nî fichə mikənndəsə hauyang i tor nat tə mbəs'ənsi chika sokkən atikrechisə kaən.

10 Ma bed Timoti, kə ngəmangnguni kə kalən fathi hurnuni, kəthləm məlan ma na sət tora Ləmwandə nda i nati sətta.

11 Mə cherinduni tləndəwa, kə kəsangngunisa hur wita'en yuyur, kəthləm kə ngəraən i'na mbədengnuna, nja kəlata mba bat'en tə hwanmancha.

12 Nakənya pathlə hwanmanəm Afolos pad, hwanadı tə alchitafa kə dəka mbədengnuni tə təhhət hwanmancha, nakən nga yahtə'en kə dən nakənyawa. Nan dəta ma mbish tə mbanda.

Mweshit Mi Shunda

13 Sokam tə tahhasəfa, kə tlərəni kit tə alchita a hur fərkitengnuni, kənuni nda hishcha, kənuni tə alchitafa.

14 I natuni sətnat kə suni hur mbənfata.

15 Hwanmancha, shinuni nofchi hura'a Istifanus kanda tərkakə tərəħi a hur hachahai Akaya, pad firndə fechengnanda kə sangndə tora fichile nak chidchid.

16 Nja hwananda kuni kə fəranguni mwanda witə nofchiniyu, tə fichile naka shikechə torchengnani tə bahtengnani.

17 Shiki mbəndəfə tə bata Istifanus, tə Fartunatus, tə Akaikus, le sokkə nda kunang baka.

18 Tərəndə hurengnəhi nat tə innuni. Witə nofchiniyu kəla fəranguni mwanda kanda.

Mweshitmi Ndat'icha

19 Fa tərbayi Asiyayu kanda nda'icha kuni. Akila tə Biriskila tə fa tərbayi la humkəhi hure'engnandəyu, kanda nda'icha kuni kaən hur tləm Ləmwanda.

²⁰ Hwanmanchi natta mbənniyu kanda nda'əna kuni. Kə ndangnguni icha ndani tə chidchid tə kəsndanihar.

²¹ Njang Bulus yarak ndat'ənadiya tə harengna.

²² Ma yunəsə nguchit mbənfat'ensi kə mbəda Ləmwanda, kənaka səbkən. Lə Ləmwada a bu.

²³ Kafata Ləmwandə Yəso kənan tə kuni.

²⁴ Malan mbənfadengna kənan tə kuni natuni hur Yəso Kərəsti. Kəsokən kichu.